יודען געדענקט! דער קאַמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראָשען

[1]0 זייטען

[נ]ייער פאָלקסבלאַט

№ 20 | Łódź, Czwartek, 23 stycznia 1936 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106. | לאָדז, דאָנערשטאָג פ' וארא כ"ח טבת תרצ"ו

[ד]ימיסיע פון לאַוואַל'ס קאַבינעט

[פּר]עזידענט לעברען פירט שוין אונטערהאַנדלונגען וועגן שאַפן די נייע רעגירונג

פּאַריז, 22 (ספּ. טעל.)
[...]אַך דער זיצונג פונ'ם מיניסטאָרען־ראַט איז [...]קומען אַ בעראַטונג פונ'ם קאַבינעט, אויף [...]כער לאַוואַל האָט געמאָלדען, אַז ער האָט בע־[...] אַ בריף וועגען דימיסיע, געחתמ'עט דורך [...]ניסטאָרען: העריאָ, באָנע, פּאַגאַנאָן, און יויל־[...]ערטראַן.

[...]אַכ'ן אַדורכלייענען דעם בריף האָט לאַוואַל [...]לערט, אַז ער מוז דעריבער זיך אָנגעבן אין [...]יע מיט'ן גאַנצען קאַבינעט.

[...]ס איז דעריבער ווידער צוזאַמענגערופען גע־[...]ן אַ זיצונג פונ'ם מיניסטאָרען־ראַט, און דער [...]אַט פּרעזידענט לעברען אָנגענומען די די־[...] פונ'ם קאַבינעט און בעאויפטראַגט די מי־[...]ען צו דערפירען ווייטער זייערע פליכטען [...]ס יועט געשאַפען ווערען אַ נייע רעגירונג.

[...] נאַכמיטאָג האָט דער פּרעזידענט לעברען אָנ־[...]ען די בעראַטונגען וועגען בילדען אַ נייעם [...]עט — פון 5אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרזיצער [...]נאַט זשאַנענעי.

[פּ]אַריז, 22 (ספּ. טעל.)
[...]אַכ'ן אָפּגעבען זיך אין דימיסיע צוזאַמען מיט'ן גאַנצען קאַבינעט, האָט פּרעמיער לאַוואַל דערקלעהרט פאַר פּרעסע־פאָרשטייער, אַז ער האָט נישט אָנ־גענומען דעם פאָרשלאַג פונ'ם פּרעזידענט לעברען צו בילדען אַ נייעם קאַבינעט.

אויך דער פאָרזיצער פון פּאַרלאַמענט, פער־נאַנד בואַסאָן האָט זיך אָפּגעזאָגט פון דער מיסיע צו בילדען אַ רעגירונג.

מ'רעכענט, אַז מאָרגען יועט זיך דער פּרעזי־דענט יוענדען צו העריאָ'ן מיט דער זעלבער פּראָ־פּאָזיציע. העריאָ'ס פריינט אָבער האַלטען, אַז אויך ער יועט זיך קאַטעגאָריש אָפּזאָגען דערפון.

דער פּרעזידענט זאָל זיך דאַן, לויט'ן סדר, יוענדען צום פאָרזיצער פון די סאָציאַל־ראַדיקאַ־לען אין פּאַרלאַמענט, דעלבאָ, צו מאַרסעל רעניע און צו אַלבער סאַראָ.

* * *

פּאַריז, 22 (ספּ. טעל.)

האַוואַס איז מודיע: מחמת דעם, וואָס דער פּרע־זידענט לעברען פאָהרט זיכער אַרויס אויף דער לויה פונ'ם ענגלישען קעניג, מוז דער קאַבינעט־קריזיס ליקוידירט ווערען ביז מאָנטאָג.

דער פּרעזידענט יועט דעריבער פיהרען זיינע אונטערהאַנדלונגען אין אַ פאַרשנעלערטען טעמפּאָ, בעגרעניצענדיג זיך בלויז מיט דעם אויפרופען פון די פאָרזיצער פון ביידע פּאַרלאַמענט־הייזער און פון עטליכע יוכטיגע פּאָליטיקער.

דיסקוסיע וועגען עניין־דאַנציג

אויף דער נעכטיגער זיצונג פונ'ם ראַט פון דער פעלקער־ליגע

זשענעווע, 22 (ספּ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פונם פעלקער־ליגע ראַט איז מען צוגעטרעטען צו דער דיסקוסיע וועגען די עניין־דאַנציג.

עס האָבען גערעדט דער ענגלישער דעלעגאַט מינ. אידען, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון פראַנ־צויזישען אויסערן־מיניסטעריום, לעושע, דער אמ־באַסאַדאָר מאַדאַריאַגאַ און דער דענישער מיניס־טער מונק, וועלכע האָבען אונטערגעשטראָכען די וויכטיגקייט פון דערהאַלטען דעם אויטאָריטעט פון דער פעלקער־ליגע אין דאַנציג.

דערנאָך איז מיט אַ גרעסערע רעדע אַרויסגעטרע־טען דער פּוילישער אויסערן־מיניסטער, בעק, וועל־כער האָט צ. אַ. דערקלערט:

— „מיין רעגירונג וועט מיטאַרבייטען עפעק־טיוו און ראַציאָנעל מיט די אַנדערע מיטגלידער פונם ראַט, בכדי צו געפינען אַ לעזונג פאַר די איצטיגע שוועריגקייטען, און בכדי צו האַרמאָניזירען די פער־שיעדענע פאַקטאָרען אין די ראַהמען פון דעם סטאַ־טוט פון דער פריישטאָט".

עס האָבען נאָך גערעדט טעוופיק־רושטי־אַראַס און וואַסקאָנסעלאָס, ווי אויך דער הויך־קאָמיסאַר פון דער פעלקער־ליגע אין דאַנציג, לעסטער, וועל־כער האָט צ. אַ. דערקלערט, אַז די סיטואַציע אין דאַנציג איז געוואָרען זעהר ערנסט, מחמת די פריי־שטאָט האָט נישט דערפילט געוויסע אויפטראַגען פון דער פעלקער־ליגע.

נאָך איהם האָט בעקומען אַ וואָרט דער פּרעזי־דענט פונם דאַנציגער סענאַט, גרעיזער, וועלכער האָט דערקלערט, אַז די דאַנציגער רעגירונג האָט קיינמאָל נישט געהאַט בדעה געגענצושטעלען זיך דעם דאַנציגער סטאַטוט, וועלכער איז אַ פּועל יוצא פון די פערפליכטענדע טראַקטאַטען.

דער לעצטער האָט גערעדט דער בעריכטס־אָפּ־געבער מינ. אידען, וועלכער האָט געזאָגט, אַז ער נעמט צו קענטעניש די דערקלערונג פונם הויך־קאָ־מיסאַר וועגען דער מעגליכקייט פון אַ הסכם.

פון דעם פערלויף פון דער היינטיגער דיסקוסיע איז געבליבען דער איינדרוק, אַז ס'וועט פאָרקומען אַ געוויסע אָפּשפּאַנונג.

עס דאַרף אויך געוועטדעט ווערען די אויפמערק־זאַמקייט דערויף, אַז סיי דער בעריכטס־אָפּגעבער, מינ. אידען, סיי דער פּרעזידענט פונם דאַנציגער סע־נאַט און אַ ריהע אַנדערע רעדנער, האָבען אין זייע־רע רעדעס אונטערגעשטראָכען די גוטע בעציהונגען וואָס עס הערשען צווישען דער פריישטאָט און פּוילען.

סעמיועל־דעלעגאַציע אַנגעקומען קיין ניו־יאָרק

דער אויסוואַנדערונגס־פּלאַן זעהט נישט פאָר קיין פערשפּרייטונג פון דייטשע סחורות

ניו־יאָרק, 22 (יט"אַ טעלעגראַפיש)

נעכטען איז אָנגעקומען די סעמועל־דעלעגאַציע ביים פּאָרט איז די דעלעגאַציע אָפּגעוואַרט געוואָרען פון וואָרבורג'ן און רוטענבערג'ן.

די דעלעגאַטען האָבען פאַר די פּרעסע־פאָרשטע־הער ערקלערט, אַז דער אויסוואַנדערונגס־פּלאַן איז נאָך נישט אויסגעאַרבייט, **אָבער איין זאַך איז קלאָר, אַז דער פּלאַן שטיצט זיך נישט אויפן סמך פון פערשפּרייטען דייטשע סחורות.**

* * *

אויף דער דריטער זייט פונם היינטיגען נומער, ברענגען מיר פון דער אַמעריקאַנער יודישער פּרעסע, אינפאָרמאַציעס, וואָס דעקען אויף הינטער־קוליסען סודות פון הערבערט סעמיועלס רייזע קיין אַמע־ריקאַ וועגען דער אַקציע לטובת די יודען אין דייטש־לאַנד.

די אויבענגעבראַכטע דעפּעשע פון דער יודישער טעלעגראַפען - אַגענטור גיט אָבער, ווי מען זעהט, נישט צו סעמיועל'ס רייזע, דעם כאַראַקטער, ווי עס ברענגען די אינפאָרמאַציעס פון דער אַמעריקאַנער יודישער פּרעסע.

מיר ווילען גלויבען, אַז די ערקלערונג פון דער סעמיועל - דעלעגאַציע איז אַ ריכטיגע — די רעד.

וויטערדיגע אַנטי־יודישע אַוואַנטורעס

אין וואַרשאַווער און לעמבערגער הויכשולען

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש)

אין וואַרשאַווער אוניווערזיטעט זענען היינט ווידער פאָרגעקומען אַוואַנטורעס. די ענדעקישע סטודענטען האָבען געפאָדערט, אַז די יודישע סטו־דענטען זאָלען פערלאָזען דעם אוניווערזיטעט, און זיך געוואָרפען אויף זיי שלאָגען.

לעמבערג, 22 (טעלעפאָניש)

היינט האָבען די ענדעקישע סטודענטען, בעת דער לעקציע פון פּראָפ. סוכאָלאַצקי אין היגען פּאָליטעכניקום, געמאַכט אויסגעשרייען געגען דעם פּראָפעסאָר און אויפגעפאָדערט די פּוילישע סטו־דענטען זיי זאָלען פערלאָזען די לעקציע.

דער גרימצאָרן געגען דעם פּראָפעסאָר סו־כאָצקי האָט זיך גענומען דערפון, וואָס ער האָט זיך מיט אַ פּאָר טעג צוריק אָנגענומען פאַר דער עוולה פון די יודישע סטודענטען.

אַלע סטודענטען האָבען תיכף פערלאָזט די לעקציע, און אויסגעבליבען זענען נאָר 10 מאַן־יודישע סטודענטען און סאָציאַליסטען.

די לעקציע איז דערפיהרט געוואָרען ביז'ן סוף, אָבער אַז די 10 סטודענטען זענען שפּעטער אַרויס פונ'ם בנין, זענען זיי אין גאַס שטאַרק צו־שלאָגען געוואָרען.

אַ דעלעגאַציע איז וועגען דעם ענין אַוועק צום פּראָפעסאָר, און נאָכמיטאָג איז אויך פאָרגעקו־מען אַ זיצונג פונ'ם אַקאַדעמישען סענאַט. דער בעשלוס איז נישט בעקאַנט.

טאָג־טעגליך

[...]ווייל דיפּלאָמאַטישער קריג

[...]אורטיילענדיג לויט די ידיעות וועגען די [...]נשטויסען אויף דער מאָנגאָליש־מאַנדזשורי־[...]רעניץ, און לויט די זוידערקלאַנגען, וואָס די [...] צוזאַמענשטויסען האָבען אין מאָסקווע און [...] אַרויסגערופען, איז צו זעהן, אַז דאָס מאַנ־[...]פּראָבלעם, ווערט ווידער אַקטועל.

[...]מען קאָן זאָגען נאָך מעהר, ווען מען בעהמט [...]טראַכט די פּראָוואָקאַציעס פון געוויסע [...]יקער, אַז די יאַפּאַנישע אַרמעי שטרעבט צו [...] זיך פון מאָנגאָליען אַן אויספאַל־טויער פאַר [...]עטועלער ווייטערדיגער אָפּענזיווע אין דער [...] צו סיביר...

[...]ס איז שווער צו אורטיילען, וויפיל עס איז [...]ן אמת אין די דאָזיגע סברה'ס. מיט דער גאַנ־[...]כערקייט לאָזט זיך אָבער איצט פעסטשטעלען, [...] „אָרגאַניזאַציאָנעלע" אַרבייט פון יאַפּאַן אין [...] איז נוגע דעם מאָנגאָליען־פּראָבלעם און [...] אויסדריקליך צו שאַפען אַ פּעראייניגטע [...]לישע נאַציאָנאַלע מלוכה וואָס זאָל זיין פער־[...] מיט מאַנדזשו־טי־קואָ און יאַפּאַן.

[...]די אויפלייזונג פון דעם דאָזיגען פּראָבלעם, [...] איז זעהר וויכטיג פאַר דעם שטאַנדפּונקט [...]יאַפּאַנישע כוונות אין אַזיען, איז נישט קיין [...]ער ענין, מחמת דער ערנסטער קאָנטער־אַקציע, [...] ווערט געפיהרט דורך דער סאָוויעטישער רע־[...] וועלכע האָט גרויסע השפּעה אין דער אַזוי־[...]ענער מאָנגאָלישער פּאָלקס־רעפּובליק.

[...] בכדי אָפּצוגעבען זיך אַ שטיקעל דין וחשבון [...] דעם קאָמפּליצירטען קאַמף וועגען מאָנגאָליען, [...] עס פיהרען מאָסקוואַ און טאָקיאָ, דאַרף [...] אין דער ערשטער ריהע געדענקען, אַז מאָנגאָליען [...]טיילט אויף עטליכע חלקים, וועלכע געפינען [...] אונטער סאָוויעטישע, סיי אונטער יאַפּאַניש־[...]שורישע ווירקונגען.

[...] דער פאַקט איז, אַז די ציווי מלוכות, וואָס [...] געקירעוועט דורך לחלוטין פערשידענע אינ־[...]עסען און צילען, פיהרען איצט אַ „דיפּלאָ־[...]שען קריג" וועגען מאָנגאָליען.

[...] צי יועט דער פועל יוצא פון דעם דאָזיגען [...]מענטאַרישען" קריג זיין אַן אמת'ער קריג — [...]דערווייל נאָך שווער פאָראויסצוזעהן.

[...]אַלענפאַלס יואָלט איהם סיי יאַפּאַן סיי ראַטען־[...]לאַנד געקאָנט אויסמיידען, ווען די קריגס־אַפּע־[...]ט, וואָס ווערען איצט געפיהרט צווישען די [...]אַלען אונטער דער אָנפיהרונג פון סאָוויעטישע [...] יאַפּאַנישע אינסטרוקטאָרען זאָל אָנגעגעבן יוע־[...]ער כאַראַקטער פון אַ בירגער־קריג.

מ.

אונזער וואָרט

„וויסענשאַפטליכע טעטיגקייט"

אין דער לעצטער צייט איז עס מיט'ן פּראָפ. באַרטעל שוין נישט צום ערשטען מאָל!

דער געוועזענער פּוילישער פּרעמיער, פּראָפ. באַרטעל, איז איצט אַזוי־צו־זאָגען אַיועק פונ'ם פּאָליטישען לעבען, ער שטייט איצט אין דער זייט פון די אַזויגערופענע פּאָליטישע ליידענשאַפטען, און ער גיט זיך אָפּ אויסשליסליך מיט וויסענשאַפט־ליכער אַרבייט, מיט בילדונג, מיט „זייהען דאָס ליכטיגע, גוטע דאס אייביגע" אין דעם יונגען נאָכ־וואוקס פון דער פּוילישער אינטעליגענץ.

ער איז איצט אוניווערזיטעטס־פּראָפעסאָר, און — דערמיט ענדיגט זיך — דאָס איז אַלץ!

און — אַז די „צוקונפטיגע פּוילישע אינטעלי־גענץ" מאַכט אַ לינקען גאַנג, און בעשטימט די לינק ע בענק פאַר די לעמבערגער יודישע סטו־דענטען, זאָגט פּראָפ. באַרטעל: ר ע כ ט אַזוי!

עס גייט איהם נישט אָן, וואָס די דערנידע־רונג, די חרפּה איז גרעסער פאַר דעם גורם איהרען, פאַר דעם אינספּיראַטאָר, בעפעהלער און אויספיהרער ווי פאַר דעם דערנידעריגטען גופא.

וואָס אַרט עס איהם, דעם חשוב'ן פּראָפעסאָר — ער פערנעהמט זיך איצט בלויז מיט ו י ס ע נ־ש אַ פ ט ל י כ ע ר אַרבייט, און ער איז נישט מחויב צו ו י ס ע ן, אַזאַ עלעמענטאַרען כלל פון מענש־ליכער עטיק!

און עהערנעכטען --

אַז אין דעם לעמבערגער פּאָליטעכניקום, אויף זיין לעקציע טאַקי, חזר'ן זיך יוידער איבער די אַנטי־יודישע אומרוהען, און אַז די דעלעגאַציע פון יודישע סטודענטען איבטערוועניערט ביי איהם, דערקלעהרט ער, פּראָפ. באַרטעל, דער געוועזענער פּרעמיער פון אונדזער לאַנד און דער איצטיגער גרויסער וויסענשאַפטסמאַן, אַז ער קאָן אין דעם ענין גאָרנישט טון...

אַ מערקווירדיגע גייסטליכע און פיזישע אימ־פּאָטענץ האָט איצט בעהערשט דעם גרויסען רוב פון דער אַליועלטליכער אינטעליגענץ — די גייסטיגע פיהרער פון זייערע פעלקער: זיי האָבען פערלוירען דאָס אחריות פאַר דעם מין מ ע נ ש, וואָס איז אַפילו העכער פון זיין מאַיעסטעט, דאָס פאָלק.

זיי דערקלעהרען דערביי, אַז פון פּאָליטיק זענען זיי „אויסגעשאַלטעט", אַז זיי האָבען זיך פון איהר אייגענוויליג בעזייטיגט, בעת אין דער ווירקליכקייט טוען זיי מיט זייער לפנים־דיגען ני ש ט־ט ו ן אַ געוואַלדיגע עוולה זייער פאָלק און לאַנד, און דעם מין מענש בכלל.

דער תירוץ פון וויסענשאַפטליכער אָפּגרעניצונג און פּאָליטישער אַבסטינענץ, איז — אַ זעהר שלעכ־טע און שעדליכע פּ אָ ל י ט י ק!

ב.

צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט

קעלצער אַדוואָקאַטען פאַר אײַנפירען דעם „אַריער־פּאַראַגראַף"

קראָקאָ, 22 (יט״א טעלעפאָניש)

די אַדוואָקאַטען־קאַמער אין קראָקאָ, האָט אָנגעהויבען אַן אַקציע געגען די אַדוואָקאַטען אין קעלץ, וועלכע האָבען אײַנגעפירט אַן אַריער־פּאַראַגראַף בײַ די וואַהלען צו דער פערוואַלטונג.

די אַדוואָקאַטען־קאַמער האַלט, אַז די אַדוואָקאַטען אין קעלץ, האָבען נישט געהאַט קיין רעכט בײַ די וואַהלען אויסצושאַלטען פון דער פערוואַלטונג די יורישע אַדוואָקאַטען. די קעלצער „ריינע אַריער׳ס" ווערען דערפאַר צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

פאַר אַן אויפלעבונג אין דער א״י־אינדוסטריע

פערקלענערט דער צאָל אויף רויה־שטאָפען

ירושלים, 22. (יט״א טעלעגראַפיש)

ס׳איז ערשינען אַן אָפיציעלע פעראָרדנונג וועגען ענדערונגען אין צאָל־טאַריף. לויט דער פעראָרדנונג ווערט פערגרעסערט דער צאָל אויף אימפּאָרטירטע פאַרטיגע סחורה, דאַגעגען ווערט פערקלענערט דער צאָל אויף רויה־שטאָפען, וואָס זענען וויכטיג פאַר דער אינדוסטריע אין לאַנד.

די דאָזיגע צאָל־ענדערונג, וועט האָבען אַ גרויסע בעדייטונג פאַר דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע אין ארץ־ישראל.

אויף די אַביסינישע פראָנטען

וואַרשאַ, 22. (טעל.) לויט דער דערהאַלטענע ידיעות פון פערשידענע קוועלען, איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ קאָמוניקאַט וועגען דער לאַגע אויף די פראָנטען פון אַביסיניען דעם 22. ד. ח.

אויפ׳ן צפון־פראָנט האָט זיך לויט איטאַליענישע אינפאָרמאַציעס, אויפ׳ן שטח פון טעמביען, אָנגעהויבען אַן איטאַליענישע אָפענסיווע. די דאָזיגע אָפענסיווע איז אויסגערעכענט אויף אַ לענגערע צייט, מחמת זי מוז זיך ענטוויקלען אויף אַ בערגעגען שטח, און מ׳דאַרף זיך ריכטען אויף דער דיזערסיע פון די אַביסיניער אויף אַנדערע שטיקער פראָנט אין דער פּראָווינץ טיגער.

פונ׳ם דרום־פראָנט זענען אָנגעקומען בפּרוטיות׳דיגע ידיעות וועגען דעם נצחון פונ׳ם איטאַליענישען מיליטער דעם 19 ד. ח. בעת די איטאַליענער האָבען פערנומען נעגעלי, און דער פּראָווינץ גאַלאַ־באָראַקאַ.

לויט ענגלישע אינפאָרמאַציעס איז דאָרט דער ווייטערדיגער גאַנג פונ׳ם גענ. גראַציאַני׳ס מיליטער פערפּלאָנטערט. דער ראַס דעסטאַ האָט זיך צוריקגעצויגען פון אָגאַדען. צוליב טאַקטישע טעמים, בכדי זײַן מיליטער זאָל נישט באַפאַלען ווערען דורך לופט־אַטאַקעס אויף דער אָפענער פלאַכקייט. אין די לעצטע שלאַכטען זאָלען האָבען אומגעקומען 10 טויזענד דערהרג׳עטע און פערוואונדעטע אַביסיניער.

לויט ענגלישע קוועלען פון אַדיס־אַבעבאַ, איז דער ראַס דעסטאַ נישט פעסימיסטיש געשטימט. ער האָט געהאַנדעלט לויט די בעפעהלען פון קייסר — נישט אָנגענומען קיין שלאַכט פון אַ גרויסער פערנעהם, און ער ציהט זיך איצט צוריק, בכדי צו בעאומרוהיגען דעם געגנער דורך פּלוצלונגע אַטאַקעס.

פון ווייטען מזרח

שאַנכאַי, 22 (ספּ. טעל.)

דער פירשט טשען־טאַנג האָט בעפולמעכטיגט זײַן פאָרשטעהער אין נאַנקין, אַז ער זאָל אָפּ... קענען די ידיעה וועגען דער פּראָקלאַמירונג ... אַ׳אָפּהענגיגען אינערן־מאָנגאָליע.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, ד. 23־טען יאַנואַר

6.34 גימנאַסטיק, 6.50 פּליטען, 7.20 ידיעות, 8 ... דיציע פאַר שולען, 11.47 ציוט־סיגנאַל, 12.03 ידיע... 12.15 מוזיק. פריהמאָרגען פאַר פאָלקס־שולען, 1 ... צערט, 125 הויז־ווירטשאַפט, 1.30 „קאָנצערט זשוט... 3.12 לאָדזשער בערזע, 3.15 עקספּאָרט, 3.20 וואַרשאַ... בערזע, 3.30 טאַנץ־מוזיק, 4 שמועס פון אַן׳אַלטען ... מאָר, 4.15 קאָנצערט, 4.45 „גאַנץ פּוילען זינגט" רעפערעט, 5.15 סעקסעט, 5.50 „בוך און וויסען, 6 ... מעפּיאַן־קאָנצערט, 6.45 „גאַנץ פּוילען זינגט", 7 ... צערט, 7.20 רעקלאַמע־קאָנצערט, 7.35 ספּאָרט, 7.50 ... טועלער שמועס, 8 מוזיק, שמועס, 8.05 סומפ. קאָנצערט 10 „אונזערע לידער", 10.25 פּליטען, 11 ידיעות, ... מוניקאַטען, 11.05 טאַנץ־מוזיק.

פון דער לאָדזשער בערזע

באַנק פּאָלסקי —	97.00
4 „ דאָלאַרובקאַ —	53.00
7 „ סטאַביליזאַציע (אמ.)	83.75
5 „ וואַרשאַווער ס.־ב. 1934	55.25
5 „ לאָדזער	48.50
ענגלישער פונט — — —	26.28
דאָלאַר אָפיצ. — 5.30 נישט־אָפיציעל —	5.27
גאָלד־דאָלאַר — — —	9.03
גאָלד־רובל — — — —	4.77
דייטשער מאַרק — — —	1.32
פראַנק שווייצאַרישע — —	172.85

ספּאָרט

אינטערעסאַנטער באָקס־מעטש

מיט׳ן אַנטייל פון באָקסער פון 5 פעראיינען

פרייטאָג אָוונט קומט פאָר אין זאַל פון „נייער" (פּיעטריקאָווער 295) אַ וויכטיגער באָקס־מעטש אין באָקס. עס בעטייליגען זיך אין דאָזיגע מעטש באָקסער פון פאָלגענדע קלובען: „י. ק. פּ.", „ל.ק.ס.", „מכבי", „בר־כוכבא" און „טייפון". די פאַר זעגען פינאַנציעל געווארען אויף אַזאַ אופן, אַז די קאַמפּען זאָלען אויספאַלען זעהר אינטערעסאַנט.

Dr.

B. Robinzon

אינערליכע קראַנקהייטען

האָט זיך איבערגעצויגען

אויף 10 פּאָמאָרסקאַ 10

פּראַנט, 2טער שטאָק, טעל. 131-86.

נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אין אָוונט.

מאַרגאָו — אַ זיצונג פון סיים

וואַרשאַ, 22 (טעלעפאָניש)

דעם קומענדיגען פרייטאָג, 10 אינטערפּעליה וועט פאָרקומען אַ פּלענאַר־זיצונג פון סיים.

אויפ׳ן סדר־היום געפינט זיך די ערשטע לעזונג פון 3 פּראָיעקטען פון זעלבסטפערוואַלטונגס־געזעצען, בנוגע דער פּראַגמאַטיק און דער בעלוינונג פון זעלבסטפערוואַלטונגס־בעאַמטע, ווי אויך די וואַהלען פון דער קאָמיסיע, וואָס וועט בעטראַכטען די דאָזיגע פּראָיעקטען.

געלד־זאַמלונג פאַר אַרבייטסלאָזע אין ארץ־ישראל

ירושלים, 22 (יט״א טעלעגראַפיש)

די „התאחדות" האָט אָנגעהויבען אַ געלד־זאַמלונג אויפ׳ן אַרבייטסלאָזען־פאָנד.

געהיימע קאָמוניסטישע אָרגאַניזאַציע אין ארץ־ישראל

פּאָליציי זוכט די צענטראַלע

ירושלים, 22 (יט״א טעלעגראַפיש)

די פּאָליטישע פּאָליציי אין ארץ־ישראל האָט בעקומען געהיימע אינסטרוקציעס, וואָס ווערען געהאַלטען שטרענג בסוד.

ווי מ׳רעכענט, שטעהען די אינסטרוקציעס אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פערשטאַרקטער קאָמוניסטישע טעטיגקייט אין לאַנד. די צענטראַלע פון דער געהיימער אָרגאַניזאַציע איז נאָך ביז איצט נישט ענטדעקט געוואָרען.

מעקסיקאָ בעטייליגט זיך נישט אין דער אָלימפּיאַדע

אָפּגעשטעלט די פּאָרבערייטונגען

מעקסיקאָ, 22. (יט״א טעלעגראַפיש)

די ספּאָרט־אָרגאַניזאַציעס אין מעקסיקאָ האָבען בעשלאָסען, נישט צו בעטייליגען זיך אין דער אָלימפּיאַדע אין בערלין, אַלע פּאָרבערייטונגען זענען פּולשטענדיג אָפּגעשטעלט געוואָרען.

Dr. med.

Aleksander FOKSZANSKI

כירורג

נעמט איצט אָן: אין דער לעטשגיצע „POMOC", לימאַנאָווסקי 1 (רוג באַלוטער פּלאַץ) פון 11 — 1; טעל. 101-29.

פּריוואַט־וואוינונג פּעטריקאָווער 101

פון 5—7 אָוונט. טעל. 210-76.

פאַר אַרבייטסלאָזע — חנחה.

הועד להגיגת יובל מנדלי מוכר ספרים

ע״י „תרבות" ברח׳ פּיוטרקובסקה ...

היום ביום החמישי, ר״ח טבת ... 8.30 בערב (23.1.36) תתקיים באולם „הזמיר" שד. קושציושקי 21

אקדמיה חגיגית

מוקדשת ליובל המאה של מנדלי מוכר ספרים.

בפרוגרמה: 1) נאומים הה״ה ד״ר ח. ... ד״ר ח. בילס, פּרופ. א. לובושיצקי, ד״ר ... 2) רציטציות: המשורר יצחק קצנלסון, ה׳ י. רוזנצוייג. 3) שירים מקהלת „הזמיר" ... הפרופ׳ י. זקס. ע״י המנצח הנב׳ פ. פּיטו... כרטיסים ע״י הקופה

אויערן, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

L. Rakowski

פּיעטריקאָווער 67. טעל. ...31

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע ... אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַ... רישעס פון 9-2 און פון 4-8 ...

פאַר גאַרדעראָבע

ביזשוטעריע

און לאַמבאַרד־קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

ענגליש, פראַנצויזיש, דייטש און העברעאיש

לעקציעס, איבערזעצונגען און האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ.

אַדרעס: Cegielniana 24, I p. tel. 261-36.

שפּרעכשטונדען פון 2—4 נאָכמ.

אַכטונג!

פּאַפּיר־ און שרייב־מאַטעריאַל־סוחרים!

זונטאָג, ד. 26 יאַנואַר, 11 פאַרמ. קומט פאָר אין סוחרים־דעטאַליסטען־פעראיין, פּיעטריקאָווער 90

אַן אויסערגעוועהנליכע פערזאַמלונג

וועגען שול־געוועלבלעך און אַנדערע אַקטועלע פראַגען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער פערזאַמלונג ווערט געבעטען צאָהלרייך צו קומען. די פערוואַלטונג.

צו די ה״ה גנבים!

נעכטען האָט מען בײַ מיין מענש בע׳גנב׳עט עלעקטרישע מאַטעריאַלען, וואָס האָבען פאַר קיין אַנדערען קיין שום ווערט נישט.

זיך צו פערשטענדיגען געגען בעלוינונג פּאָלודניאָווא 23, קרושאַוסקי, טעל. 139-32.

דיסקרעציע געזיכערט!

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. med.

A. Banasz

כירורג - אוראָלאָג

Wólczańska 23, tel. 139-88

האָט בעניט די אויפנאַהמען.

נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

בעקאַנטמאַכונג!

די אַלע גלױבּיגער פון דער אַפּטער

הערמאַן, ווסכאָדניאַ 54

ווערען געבעטען צו קומען אונבעדינגט הײַנט דאָנערשטאָג דעם 23 יאַנואַר 1936 ביז 11 אַ זייגער פריה צו ה׳ אַביש ווײַנמאַן, אַגראַדאָוואַ 9, כדי אָנצונעמען געמיינזאַמע שריט. געדענקט, עס האַנדעלט זיך אין אײַערע אייגענע אינטערעסען. פון אַלע גלױבּיגער טאָר קיינער נישט פעהלען.

וואָס יעדער סוחר און האַנדווערקער דאַרף וויסען!

אַז שעהנע דרוק־אַרבייט

הייבט דעם אימפּולס פון געשעפט און דערינבער איילט צו בעשטעלען אייערע דרוק־אַרבייט אין דער בעוואוסטער שנעל־דרוקעריי

בראַמבערג

צעגעלניאַנאַ 8 פּראַנט

טעל. 255-09

בריפבויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, צירקולאַרען, עטיקעטען, חתונה־קאַרטען, קאָנפעקציע־טיט

פּיליג — רעעל — פּעסטטיש

אַכטונג, שניידער־מייסטער!

בעזיכט אויף לאַגער מאָס־ביכער!

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום

מענער־שוועכע

לעמשניצע זגערזשער 17

פון 12—2.

לעבער

הערען אויסגע... בײַ נ. נאַרדמאַן שרוי מיעסקאַ 8.

Dr. med.

A. STILLER

אינערליכע קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 4—8

פּילסודסקיעגאָ 15,

פּראַנט, 2. שטאָק טעל. 206-75.

אַ האַרציגען מזל־טוב ווינשען מיר אונזערע ליבע

פריידע און יעקב פּראַווער

צו דער בר־מצוה־פייערונג פון אייער ליבען זוהן מאַרסעל

וועלכע קומט פאָר דעם 25־טען יאַנואַר 1936, אין מילהאַוזען (עלזאַס).

איהר זאָלט פון איהם דערלעבען פיל נחת.

רייזעל דאַבושינסקאַ און פאַמיליע.

לאָדז, ד. 23.1.36

געדענקט, שטשעשליווי

בײַ

אַ גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע בילליגער און טאָמאַשאָווער סחורות

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% בילליגער

קומט און איבערציינט אייך!

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

געדענקט פּראַנט II שטאָק.

Dr. med. **Niewiażski**

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40

פּראַנט, 1טער שטאָק

נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג. ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען.

עדע פון דעפוטאט מינצבערג

עגען דער „אובעזפיעטשאלניע”, גמילת-חסדים-קאסעס און צוואנג-זונטאג-רוה

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בידזשעט-קאמיסיע

וארשא, 22 (טעלעפאניש)

איף דער בידזשעט-קאמיסיע... אויף דער ביטאג-זיצונג האט די בודזשעט-קא[מיסיע] ביים סיים אנגעהויבן איהרע בעראטונגען [ר]עפעראט פון דעפ. ד"ר קראוטשינסקי וועגען געזונדהייטס-דינסט.

אין דער דיסקוסיע זענען געקומען צום ווארט ה רעדנער, וועלכע האבן דער-עיקר בעריהרט פראבלעם פון ארבייטס - לאזיגקייט אין לאנד. לעטהאפטע דיסקוסיע האט אויך ארויסגערו[פן] די פראגע פון דער „אובעזפיעטשאלניע". ביי געלעגענהייט האט דעפ. ל. מינצבערג געהאלטען [...]ערע רעדע, און געמאכט א רייה פארוואורפען [...] וועלכע עס האט געענטפערט דער דעפ. פיעט[...], וועלכער האט צ. א. געזאגט, אז די יודישע [...]שאפט, וועלכע איז נישט צוגעוואוינט צו רא[...]עלער סאציאלער שוץ, קאן נישט סובל זיין די [...]טיווע זייטען פון דער „אובעזפיעטשאלניע".

רעדע פון דעפ. מינצבערג

[...]וויכע קאמיסיע!

[...]זענען פארהאן קאניונקטור-בודזשעטען און [...] בודזשעט פון מיניסטעריום פאר ארבייט און [...]שאפטליכע השגחה וואלט איך טאקע בעצייע[...] פאר אזא מין בודזשעט. דעמאלט, ווען עס [...]ט, פערנעמט ער איינס פון די לעצטע ערטער [...]אלגעמיינעם מלוכה-בודזשעט און דעמאלט ווי[...] ווען עס איז שלעכט — דעם סאמע אויבען-אן. [...]ערענדיג וועגען רעסארט פון געזעלשאפטלי[כע] השגחה, קען מען נישט פארביגעהן מיט שוויי[גן] דאס פראבלעם פון דער „אובעזפיעטשאלניע", [...]ער אינסטיטוציע, וואס איז ביי אלעמען פער[...]ט. אויב צו רעד, אדער יענער אינסטיטוציע האט [...] טיילמאל א נישט-גינסטיגע בעציהונג, קען [...]אגען וועגען דער „אובעזפיעטשאלניע", אז זי [...]פשוט אנ'אומגליק פאר פיל ווירטשאפטליכע [...]שאפטליכע און ערציהונגס - אינסטיטוציעס. [...] זיי אלע קומען אין פערבינדונג מיט דער „או[בעזפ]יעטשאלניע" און זענען ממש איהרע קרבנות. [...]וואריום האט דאך אפילו דער רעפערענט גופא [...]ט דעם מוט צו ערקלערען עפענטליך, אז די [...]ת נענען דער „אובעזפיעטשאלניע" זענען בער[...]עכטעט. ער האט אליין פעסטגעשטעלט, אז די [...]טיטוציע איז געשאפען געווארען אין א מא[...] פון אויסערגעווענליכען פראספעריטי און אין [...]אנצע צייט געווען א ווערקציינג פאר פארטיאי[...]דועקען, היינט אבער איז שוין קיין צייט נישט [...]אר.

[...]און אויב דער רעפערענט אליין האט שוין אזוי [...]ט יועל איך געהן נאך ווייטער — אז ער דארף [...] בכלל ענדערן דעם נאמען פון דער דאזיגער [...]טיטוציע אויף „**דאקוטשאלניע**", ווארים [...]ין פייניגען און קוועלען סיי די פערזיכערטע און [...]די ארבייטס-געבער, טוט זי גארנישט (אפלא[...]נטען).

[...]ער ה' מיניסטער, אלס געוועזענער אדמיניס[טר]אטאר, ווייסט אויסגעצייכענט גוט, אז דער ענין [...]סאציאלער פערזיכערונג איז אין איצטיגען מא[...] אין א שרייענדיגער סתירה צום ווירטשאפטלי[כען] מצב אין לאנד. קיין שום הנחות אויף פערשי[...] געביטען, קיין שום פערקלענערונג פון דירה[...] פון פרייזען אויף קויהלען, צוקער, נאפט קע[...] נישט אויסגלייכען די עוולה, וואס די „אובעז[פיע]טשאלניע" טהוט אפ דעם ארבייטס-געבער און [...]ייטער.

[...]וואריום איז דען משיג צו זיין, אז א געשעפט, [...] צאהלט אויס 18 טויזענד זל. א יאהר ארבייטס[...] זאל דארפען צאהלען 3000 זל. א יאהר סאציא[...]פערזיכערונג? דאס מאכט צונישט יעדע סוחרי[...]קולקאלקולאציע! און וואס בעקומט מען דערפאר? [...]אויב כ'האב דא נישט לאנג געזאגט, אז די „או[בעזפ]יעטשאלניעס" פערמאגען בלויז א גוטען עקזע[...]אפאראט און מעהר טוען זיי בכלל גארנישט [...], מוז איך איצט נאכאמאל פעסטשטעלען, אז [...]אופן קען מען אויף דער דאזיגער אינסטי[טוצי]ע אין קיין שום הינזיכט נישט מלמד זכות זיין, [...] ס'איז גענוג זיך צוזופצוקומען מיט יועלכן [...] נישט ארבייטער, אדער אנגעשטעלטען, כדי [...]איבערצייגען, וואס פארער מהלך עס איז פון [...]ייזיגע סומעס אפצאהלונגען ביז דער נישטיגער [...], וואס די „אובעזפיעטשאלניע" ערטיילט איה[...]פערזיכערטע. ס'האט מיר לעצטענס דערצעהלט [...]געל, וואס פערדינט 10 זל. א וואך, אז לויט [...]אויסרעכנונג, וואלט דאס פלאמבירען א צאהן [...]אט איהם אויסגעמאכט פיל ביליגער, ווי אין „אובעזפיעטשנאליע". צוזאמען מיט טראמ[...]ען, מאכט איהם אויס א פלאמבע אין דער „או[בעזפ]יעטשאלניע', וואס געפינט זיך הינטער דער [...]ט, 3 גילדען, בעת פריוואט וואלט איהם דאס [...]אסט בלויז 2 זל.!

א צווייטער כאראקטעריסטישער ביישפיל: אנארבייטער ווענדעט זיך צום דאקטאר ער זאל איהם נאכאמאל פערשרייבען די רעצעפט, וואס ער האט שוין אויסגענוצט. דער דאקטאר איז אבער געצוואונגען איהם אפצוזאגען, כאטש דאס איבערחזרן די רפואה איז דוקא נויטיג, ווייל — ווי ער גיט דעם קראנקען צו פערשטעהן — האט ער פון פריהער אויס א בעשטימטען קאנטינגענט רפואות, וואס ער האט שוין גענצליך אויסגענוצט.

אלס אילוסטראציע פון דער פערזיכערונגס-בעלאסטונג, וועל איך זיך ערלויבען צו ברענגען דעם ה' מיניסטער, וועלכער איז געווען לאדזער וואיעוואדע, אלס ביישפיל דעם אפצאהל פון דער לאדזער יודישער קהלה. ער בעטרעפט נישט מעהר און נישט ווענינער, ווי 60 טויזענד זל. א יאהר. וואס האבען מיר דא לאנג צו רעדען: א מענש, וואס פערדינט 250 זל. א חודש און האט געצאהלט ביז אהער 5 זל. און איצט 9 זל. הכנסה-שטייער, מוז צאהלען פאר דער „אובעזפיעטשאלניע" 42 זל.! וואס איז אלזא חשוב'ער פאר בירגער און פון וועמען האט ער מעהר נוצען: פון דער מלוכה, צי פון דער „ארבעזפיעטשאלניע"?

און נאך איינציגע פאקטען: אלע אמטען פערשטעהן, אז מ'דארף די צאהלער צושיקען „נאקארווען" יועגן די צאהלונגס-טערמינען און זיי דערמאנען דערוועגען. די „אובעזפיעטשאלניע" האלט אבער נישט דערפון, נאר די ארבייטס-געבער מוזען אליין אן אלעם געדענקען און ערשט אין 6 וואכען שפעטער ווערען צוגעשיקט די צאהלונגס-אויפפאדערונגען שוין מיט ציהזען פאר'ן פערשפעטיגטען טערמין.

בשעתו איז בעקומען צו א הסכם צווישען די ארבייטס - געבער און דער „אובעזפיעטשאלניע", אז א העלפט אפצאהלען קענען גערעקט ווערען מיט וועקסלען. היינט אבער ווערען די וועקסלען בלויז אנגענומען אלס דעפאזיט ביז זיי ווערען פעליג און ערשט נאכ'ן איינקאסירען, ווערט מיט דער סומע אנגערעכנט דער חשבון פון צאהלער — און דערביי ווערען פאר דער גאנצער צייט ביז דער פעליגקייט פון די וועקסלען גענומען ציהזען און שטראף פאר פערשפעטיגונג! — דעסגלייכען רעכענט נאך די „אובעזפיעטשאלניע" צו 80 גר. אינקאסא פון א לאקאלען וועקסעל ביז 100 זל.; איך וואלט דעריבער פרעגען דעם פינאנץ-מיניסטער, מיט וויפיל ער וואלט בעשטראפט א באנקהויז, וואס וואלט זיך ערלויבען צו נעהמען אזא ליכוויארסקע אינקאסע-אפצאהל?...

דאס זענען אלץ דאך ממש קוריאזען! עס מוז נעהמען א סוף צום דאזיגען צושטאנד!

בעזונדערס איז כדאי זיך אפצושטעלען אויף „זופו". אויף פערשידענע אנדערע געביטען זענען פארהאן מאראטאריומס און אנולירונגען פון פערלעגענע חובות, אבער דא מוזען אפילו אינסטיטוציעס, וואס קוים-קוים זיי זשיפיען נאך, צאהלען פערעלטערטע חובות. אזוי ארום ווערט אפגעשטעלט נישט בלויז די ענטוויקלונג, נאר די אינסטיטוציעס ווערען פשוט פערמשפט אויף ליקווידאציע. ווי איך האב שוין אמאל געזאגט, אויב ס'געהט אין געזעלשאפטליכע שולען, קומט אויס, אז זיי ווערען אויס געשטעלט אויף ליציטאציע צוזאמען מיט די שולקינדער.

איך וועל נאך בעריהרען די פראגע פון „ארבייטס-פאנד". אלס פארשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואס נעמט אנטייל אין דאזיגען פאנד צוגלייך מיט דער נישט-יודישער בעפעלקערונג שטעל איך פעסט, אז יודען ווערען דארט בכלל נישט בעשעפטיגט, אדער, אין בעסטען פאל, גאר אין א קליינערמאס. דאס זעלבע קומט אויך פאר מיט הלוואות, וואס ווערען דורכ'ן „ארבייטס-פאנד" געגעבען פערשידענע אינסטיטוציעס.

איז דאס אלץ א נארמאלע ערשיינונג — ניין, מיינע הערהרען!

אויך דא מוז פארקומען א גרינטליכע רעגולירונג פונם ענין.

ביי דעם אלעמען זענען די יודישע קהלות און די יודישע בעפעלקערונג געצוואונגען אויסצוהאלטען שפיטעלער, יתומים-הייזער און אנדערע אינסטיטוציעס, געבענטדיג דעריוף אומגעהויער גרויסע סומען, בעת די דאזיגע אינסטיטוציעס דארפען אויסגעהאלטען ווערען דורך דער מלוכה, אדער דורך דער זעלבסטפערוואלטונג.

די יודישע בעפעלקערונג איז אזוי אויך שוין גענוג בעלאסטעט מיט פערשידענע שטייערן און אפצאהלען, אז דאס טראגען דאפעלטע לאסטען אויף פילאנטראפישע צוועקען איז פאר איהר פשוט א טויט-קלאפ!

איך וויל זיך נאך אפשטעלען אויף די **גמילת חסדים-קאסעס**, וואס זענען ארגאניזירט אין „צעקאבע".

דער צוועק פון די דאזיגע קאסעס איז צו ערטיילען אחנפראצענטיגע הלוואות פאר די פעראריממטע הענדלער און צו העלפען זיי צו פראדוקטיווער אומשיכטונג. ביז איצט בעזיצען די קאסעס א קאפיטאל פון 10 מיליאן זל. און בארגען אויס יעהרליך העכער 20 מיליאן זל. פאר אנ'ערך 120 טויזענד משפחות.

דער דאזיגער קאפיטאל שטאמט פון אויסלאנד און דער בעדיינג פון די קרעדיטארען איז, אז זיי וועלען געבען אזוי פיל, וויפיל ס'וועט געזאמעלט ווערען אין פוילען. די רעגירונג האט אין די לעצטע יאהרען אפילו סובסידירט די קאסעס מיט 100.000 זל. יעהרליך און אויב איצט קען די סומע נישט פערגרעסערט ווערען, דארף לכל-הפחות אויך ווייטער די זעלבע סומע געגעבען ווערען, וואס עס מאכט אויס קוים אנ'ערך 80 גר. שטיצע פון דער רעגירונג פאר א פאמיליע.

דעפ. שטשעפאנסקי האט דא גערעדט וועגען דע קרעטע פון ארבייטס - מיניסטער צו **פערלענגערן שבת די האנדעלס-שעהן ביז 9 אווענד** און געפאדערט די הנחה צוריק אפצורופען. איך האלט דעריבער פאר מיין חוב פעסטצושטעלען, אז די דאזיגע פאדערונג איז אנ'איינזייטיגע און שטאמט פון די אנטיסעמיטישע גרופירונגען.

ארומרעדענדיג די פראגע פון **צוואנג-זונטאג רוה** און די גרויסע עוולה, וואס ווערט דערמיט געטון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, ווייזט דעפ. מינצבערג אן, אז די פערלענגערטע צוויי שעה פאר'ן האנדעל אום שבת, האבען נישט בלויז פאר'ן יודישען סוחר'טום א גרויסע בעדייטונג, נאר אפילו דער רוב פוילישע סוחרים זענען צופרידען פון דער דאזיגער הנחה.

מ'דארף געדענקען, אז **די יודישע סוחרים קויפען אויס פאטענטען אויף א גאנץ יאהר**, אפילו פאר די זונטאג-טעג און צאהלען אויך אלע שטייערן פאר א גאנץ יאהר און אין זייער נאמען פערלאנג איך **נישט בלויז צו דערהאלטען די הנחה פארן האנדעל שבת אווענד, נאר אויך צו ערלויבען דעם האנדעל איינציגע שעה אום זונטאג!**

הויכע קאמיסיע! כ'האב פארגעשטעלט דעם מצב, וואס קען ווייטער נישט בלייבען אומנארמירט. ס'איז דאס געבאט פון דער שעה די אלע ענינים צו רעגולירען און פאר דער דאזיגער פאסיגער שעה האלט איך דאס בעטראכטען דעם בודזשעט פון מיניסטעריום פאר געזעלשאפטליכער שוץ און די צייט, ווען די רעגירונג האט אויף זיך גענומען די אויפגאבע צו פערבעסערן פערשידענע געביטען פון געזעלשאפטליכען לעבען!

דער טויט פון קעניג דזשארדזש V

די אונגעהויערע הכנות צו דער לויה

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

דער קערפער פונ'ם קעניג דזשארדזש דעם 5-טען, איז פונ'ם שלאפצימער אין שלאס אריבערגעטראגען געווארען אין דעם סענדריגהעמער קלויסטער. יואו דער קעניג פלעגט אפט מתפלל זיין.

בעת'ן אריבערפיהרען די טרומנע מיט'ן טויטען קערפער, איז געפאלען א שטארקער רעגען מיט א גדיכטען האגעל. די קעניגין מערי איז די גאנצע צייט נאכגעגאנגען די לאפעטע, יואס האט געפיהרט די טרומנע.

בראש פונ'ם קאנדוקט איז געגאנגען א יארקעסטער פון שאטלענדישע „פישטשאלקעס", יועלכער האט געשפילט דעם קעניגס בעליבטע טרויער ניגונים.

מארגען יועט דער טויטער קערפער מיט א ספעציעלען צוג איבערגעפיהרט יוערען קיין לאנדאן, און אויסגעשטעלט יוערען אינ'ם יועסטמינסטער-קירך.

לאנדאן גרייט זיך פיבערהאפט אפצוגעבען דעם לעצטען כבוד דעם געשטארבענעם מאנארך. עס יוערט ארגאנזירט אזא ריזיגע פייערליכקייט, וואס אזא האט לאנדאן נישט געזעהן זינט דער לייה פון דער קעניגין יויקטאריא.

אין די אפארטאמענטען פונ'ם באקינהעמער פאלאץ יוערען געמאכט הכנות אויפצונעהמען די פיל געקרוינטע און נישט געקרוינטע פיהרער פון מלוכות, יואס קומען צו דער לויה.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

די קאמענדע פונ'ם לאנדאנער גארניזאן ליידיגט אויס די לאנדאנער קאזארמעס, בכדי צו מאכען ארט פאר די פיל פרעמדלענדישע מיליטער-אפטיילונגען, יואס וועלען אנטיילנעהמען אין דער לויה-פראצעסיע.

די פראנצויזישע ארמעי שיקט ארויס 3 פולקען מיט פולער פעלד-ריסטונג. אנ'עסקאדרע פראנצויזישע קריגס-שיפען איז שוין אפגעשוואומען קיין ענגלאנד, בכדי צוזאמען מיט'ן ענגלישען פלאט, דורך א הארמאטען-סאלוט אפגעבען דעם לעצטען קבוד דעם קעניג דזשארדזש אינ'ם טאג פון דער לויה.

אויך דער איטאליענישער קעניג האט זיך דעצידירט ארויסצושיקען א באטאליאן פיעכאטע און א לופט-פליהער-אפטיילונג. קיין ענגלאנד זענען אויך אפגעשוואומען 2 איטאליענישע קריגס-שיפען.

פון אמעריקא שווימט אויף דער פולער פארע א שנעל-קרייצער-שיף, יועלכע פיהרט אנ'אפטיילונג פון אמעריקאנער פיעכאטע און אנ'אפטיילונג פון פלאט-פיעכאטע. מיט דערזעלבער שיף פאהרט קיין ענגלאנד, אלס רעפרעזענטאנט פונ'ם פרעזידענט רוזיועלט, זיין אדיוטאנט.

דער נייער קעניג, עדיוארד דער 8-טער, האט פאר'ן קרוין-ראט געהאלטען זיין קרוין-דעקלאראציע, יואס שטאמט נאך פון דער צייט פון די רעליגיע-קאמפפען:

„אין דער אנגעזיכט פון גאט — דערקלעהר איך און בעשטעטיג פייערליך, אז איך בין א גלויביגער פראטעסטאנט, אז די פראטעסטאנטישע ירושה פונ'ם טראן יועל איך דערהאלטען אין קראפט און פערשטארקען די אויסגערעכענטע געזעצען מיט אלע כוחות, יוי דאס פערלאנגט ס'געזעץ".

צו דער דאזיגער דעקלאראציע האט ער נאך מוסיף געיוען א שבועה, וואס פעדויכערט די פרייהייט פון דער שאטלענדישער קירכע.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

היינט 10 אין דערפריה איז אינ'ם פאלאץ פון היילינגע יאקאב פערעפענטליכט געיוארען דער מאניפעסט פונ'ם קעניג'ס ארויפגיין אויפ'ן טראן.

לויט דער פערפליכטענדער טויזענד-יאהריגער טראדיציע. האט א ספעציעלער העראלד אדורכגעלייענט א מאניפעסט. און דאס מיליטער האט סאלוטירט.

באלד דערנאך זענען אויף אלע פלעצער פון דער הויפט-שטאט אויפגעהויבען געיוארען אלע פעהנער, און יועלען אזוי פערבלייבען א גאנצען טאג.

בעת'ן לייענען דעם מאניפעסט האט די ארטילעריע פון דער קעניגליכער גיוארדיע אין הייד-פארק 41 מאל אויסגעשאסען פון הארמאטען — ד.ה. אזויפיל מאל, וויפיל יאהרען עס איז אלט דער נייער קעניג.

דער מאניפעסט איז דערנאך אדורכגעלייענט געיוארען אין גאנץ גרויס-בריטאניען.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

דער קעניג עדווארד דער אכטער האט זיך, אין דער בעגלייטונג פון די פרינצען פון יארק און גלאטשעסטער צוזאמען מיט זייערע פרויען, היינט צוריקגעקעהרט קיין סענדריגהעם און זענען תיכף אוועק צו דער קעניגין-אלמנה.

לאנדאן, 22 (ספ. טעל.)

מען ריכט זיך, אז ס'וועלען אנקומען צו דער לויה פון דזשארדזש דעם 5-טען: די קעניגען פון בעלגיען, דענעמארק, נארוועגיען און רומעניען. שוועדען וועט רעפרעזענטירען דער טראנפאלגער, פרינץ גוסטאוו-אדאלף; יוגאסלאוויע — דער פירשט רעגענט, פאוועל; גריכענלאנד — דער טראנפאלגער פאוועל; פראנקרייך וועט זיין רעפרעזענטירט דורכ'ן פרעזידענט לעברען, מארשאל פעטין און דעם אויסערן-מיניסטער; טשעכאסלאוואקיי — דער פרעזידענט בענעש; דייטשלאנד — דורכ'ן אויסערן-מיניסטער פאן-נויראט און צו איין פארשטעהער פון די דריי מינים געוועהר; עסטרייך — וואהרשיינליך דורכ'ן יויצע-קאנצלער פירשט שטארעמבערג; אמעריקא — דורכ'ן ספעציעלען אמבאסאדאר נארמאן דעיוויס; פארטוגאל — דער אויסערן-מיניסטער מאנטעירא און אונגארן — דער אויסערן-מיניסטער קאניא.

וארשא, 22 (טעלעפאניש)

אויף דער קאנדאלענץ-דעפעשע פונ'ם פרעמיער קאשטשאלקאווסקי צום פרעמיער באלדווין, האט דער פרעמיער באלדווין געענטפערט מיט פאלגענדער דעפעשע:

„מיט א געפיהל פון הייסער דאנקבארקייט, דאנק איך אייער עקסעלענץ און דער פוילישער רעגירונג פאר די אזוי-לעבעדיגע מיטגעפיהל-אויסדרוקען צוליב דער גרויסער אבידה — דעם טויט פון זיין קעניגליכער מאיעסטעט.

(—) סטענלי באלדווין.

פאריז, 22 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער זיצונג פונ'ם מיניסטארען ראט איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען א נאציאנאלען טרויער אין פראנקרייך אויף צוויי וואכען צוליב'ן טויט פון קעניג דזשארדזש דעם 5-טען.

Doktór
Henrykowski
ספעציעל - ארצט פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג:
טראוגוטא 9 טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 פייטאג

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 9—1

ZMIANY PODATKU PRZEMYSŁOW[EGO]
i OPŁAT STEMPLOW[YCH]
Dekret z dnia 14 stycznia 193[6] r.
(Dz.U.R.P. Nr. 3, poz. 15 z dn. 15 stycznia 193[6])
Zmiana rozporządzenia
o wykonaniu Ordynacji Podatkow[ej]
Wydawnictwo Księgarni Łódzkiej
„CZYTAJ" ul. Prez. Narutowicza
CENA 50 GR.

די הינטער=קוליסען פון הערבערט סעמיועל'ס רייזע קיין אמעריקא

טראגעדיע פון „רעטונגס=פלאן" פאר דייטשע יודען

מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט זיך בעוויזען א סענסאַציאָנעלע ידיעה וועגען אַ גראנדיעזען פלאן אַרויסצוראַטעווען א גרויסען טייל פון די דייטשע יודען פון דעם נאַצי־גיהנום. דעם פלאן האָבען געזאָלט אַדורכפירען און רעאַליזירען פראמינענטע ענגלישע יודען מיט דער הילף פון די אַמעריקאַנער יודען. צו דעם צוועק איז אויך אָפּגעפאָהרען קיין אַמעריקע אַ ספּעציעלע דעלעגאציע פון דריי ענגלישע יודען, וואָס האָבען געזאָלט פיהרען אונטערהאַנדלונגען מיט אַמעריקאַנער יודישע פערטרעטער.

די דאָזיגע ידיעה, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכען אינטערעס אין דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט איז אויפגענומען געוואָרען מיט אַ געוויסער צופרידענהייט. האָט עס זיך דאָך געהאַנדעלט וועגען ראַטעווען די אומגליקליכסטע פון די אומגליקליכע צווישען דעם יודישען פאָלק אין אונזערע צייטען.

ווי עס ווייזט זיך אָבער אַרויס איז דער גאַנצער פלאַן ענטשטאַנען נישט אַלס א רעזולטאַט פון א ענטשלוס פון דעם ענגלישען יודענטום אונטערצונעהמען א ענערגישע אַקציע מיט'ן ציל אויף אַ קאָנסטרוקטיווען אופן צו ראַטעווען דאָס דייטשע יודענטום, אַ ענטשלוס, וואָס וואָלט געווען פערשטענדליך אָהן שום אנדערע זייטיגע פניות, נאָר אַלס רעזולטאַט פון א אונערהערטען אין דער געשיכטע פון די מענשליכע קולטור פעלקער שאַנטאַזש מצד דעם נאצי רעזשים. איצט ערשט זענען ענטדעקט געוואָרען די הינטער קוליסען פון דעם דאָזיגען „גראַנדיעזען רעטונגס" פלאַן פון די דייטשע יודען. דער סוד פון דער סעמיועל אַקציע איז אַרויס אין דער עפענטליכקייט און אָט וואָס שרייבט וועגען דעם דער „ניו־יאָרקער „פאָרווערטס":

די פערצווייפעלטע לאַגע פון די יודען אין דייטשלאַנד איז גוט בעקאַנט. אָבער זי איז געוואָרען נאָך ערגער דורך די לעצטע נירענבערגער געזעצען און די אויסטייטשונג פון די גזירות.

דייטשלאַנד האָט אונאָפיציעל, אָבער דורך פערזאָנען, וועמען מען מוז גלויבען, געמאַכט פאָרשלאָגען צו די רייכע יודען וועגען אַרויסנעמען זייערע פערפאָלגטע ברידער פון דייטשלאַנד. עס האַנדעלט זיך וועגען אַרויסראַטעווען פון 100,000 ביז 250,000 יודען.

ווען די רייכע יודען זאָלען צוריקווייזען די פאָרשלאַגען וועגען א מאַסען אויסוואַנדערונג פון דייטשע יודען, ווערט עס מיינען, אַז די גזירות געגען די יודען אין דייטשלאַנד זאָלען נאָך מעהר פערשטאַרקט ווערען . . .

דער חוצפה'דיגער פיראַטען־אָנבאָט, וואָס האָט צו זיך קיין גלייכען נישט אין דער וועלט־געשיכטע, איז געמאַכט געוואָרען פון דער היטלער־רעגירונג צו די יודישע פיהרערס פון דער וועלט און די בעריהמטסטע פערזענליכקייטען פון ענגלישען יודענטום האָבען זיך געפיהלט געצוואונגען אָנצונעמען די טרויעריגע מיסיע פאָרצולייגען דעם דאָזיגען אָנבאָט צו די יודישע פינאנסיסטען און כלל־טוערס פון אַמעריקע, כדי צו ראַטעווען ביז א פערטעל מיליאָן דייטשע יודען פון די מערדערישע נאַציס.

דורך אומאָפיציעלע, אָבער פולשטענדיג אויטאָריזירטע־אַגענטען האָט די נאַצי־מאַכט איבערגעשיקט צו די פיהרער פון ענגלישען יודענטום דעם פערכסטען און רויבערישסטען אָנבאָט, כדי צו קאָנען איהם לייקענען אָפיציעל, אויב די וועלט וועט אויפגערודערט ווערען פון אַזאַ פאָרשלאַג. די פיהרערס פון ענגלישען יודענטום ווייסען אָבער, אַז די דאָזיגע אַגענטען פערטרעטען פאָרמעל דעם נאַצי־רעזשים פון בערלין און זייער פּראָיעקט שטאַמט פון דער העכסטער נאַצי־מאַכט.

דער אָנבאָט איז אַזאַ: היטלער איז גרייט צו מאַכען אַ גירוש אויף הונדערט טויזענט ביז א פערטעל מיליאָן פון די פערמעגליכערע דייטשע יודען אין דער נאָהענטסטער צייט, אויף די דאָזיגע בעדינגונגען:

ערשטענס, די יודען דאַרפען קריגען די צושטימונג פון דער ענגלישער רעגירונג, אַז מען זאָל די דייטשע יודען טראַנספּערירען קיין פּאַלעסטינע און אין אַנדערע לענדער וואָס געהערען צו ענגלאַנד.

צווייטענס, די יודישע אויסוואַנדערער קענען אַרויסנעהמען זייערע פערמעגענס בלויז אונטער די בעדינגונגען וואָס וועלען אָנגעווענדעט אין דעם פאַל ווען פליכטלינגע פאָהרען אַוועק פון דייטשלאַנד קיין פּאַלעסטינע (דער טראַנספער־אָפּמאַך), דאָס מיינט, אַז זיי פיהרען, אַנשטאָט געלד, אַרויס דייטשע סחורות.

דריטענס, די ענגלישע און אַמעריקאַנער יודען זאָלען צוגרייטען א פאָנד צו פינאנסירען דעם דייטשען עקספּאָרט פון די סחורות, וואָס די יודען וועלען אַרויספיהרען פון דייטשלאַנד.

די הויפּט־שוועריגקייט ליגט אין דעם צווייטען פונקט. די פליכטלינגע וועלכע פערלאָזען דייטשלאַנד קיין פּאַלעסטינע קענען בלויז אַרויסקריגען זייער פערמעגען ווען זיי פערקויפען דערפאַר דייטשע סחורות פאַר צוויי מאָל אַזוי־פיל נאָכדעם וי מ'וועט פון זייער פערמעגען אַרונטער א אָפּצאָהל פון 25 פּראָצענט.

ווען עס זאָלען אויף אַזאַ אופן אויסוואַנדערען 100 ביז 250 טויזענד דייטשע יודען וואָלט דאָס געמיינט אַרויספיהרען א מאַסע דייטשע סחורות קיין אויסלאַנד און דאָס וואָלט געראַטעוועט די איצטיגע שלעכטע עקאָנאָמישע לאַגע אין היטלער־לאַנד.

די יודען פון דייטשלאַנד קענען אויך איצט אויסוואַנדערען אונטער אַזעלכע בעדינגונגען. אָבער פאַר זיי איז שווער פּטור צו ווערען פון די דייטשע סחורות אין אויסלאַנד, און דאָס איז געוויס נישט מעגליך דורכצופיהרען פאַר א גרויסער צאָהל אָהן דער הילף פון אַן אָרגאַניזאַציע.

די דייטשע רעגירונג וויל דערפאַר, אַז די ענגלישע און אַמעריקאַנער יודען זאָלען העלפען פערקויפען די דייטשע סחורות פאַר'ן פרייז פון אַרויסראַטעווען מאַסען יודען פון דאָרט.

ס'זענען אָבער פערהאַן פיל שוועריגקייטען דאָס דורכצופיהרען.

ווען די ענגלישע רעגירונג זאָל שוין אַפילו צושטימען צו אַזאַ מאַסען־איינוואַנדערונג, זענען דאָ אַנדערע צוויי שווערע פונקטען.

דער טראַנספער־אָפּמאַך אין פּאַלעסטינע ווערט קריטיקירט פאַר מאַכען דאָס לאַנד פאַר א מאַרקעט פון דייטשע סחורות. אָבער פאַר דעם קען מען נאָך געפינען א תירוץ. עס העלפט נישט פיל דייטשלאַנד. עס ווערט געטון אין אַ קליינער מאָס, אָבער ווען דער פּראָיעקט זאָל אָנגענומען ווערען וואָלט די וועלט פערפלייצט געוואָרען מיט דייטשע סחורות און ס'וואָלט געמיינט, אַז די יודען העלפען שטעלען אויף די פיס דעם נאַצי־רעזשים, וואָס פערפאָלגט זייערע ברידער.

א צווייטער פונקט איז פערהאַן, אַז פּוילען, רומעניע און אונגאַרן, וועלכע האָבען אויך נישט ליב די יודען, וואָלטען געפאָדערט, אַז מ'זאָל אויך העלפען זייער אויסלענדישען האַנדעל.

אין דערזעלבער צייט זאָלען די ענגלישע און אַמעריקאַנער יודען בעשליסען, אַז זיי ווייזען צוריק די פאָרשלאַגען וועגען א מאַסען־אויסוואַנדערונג פון די דייטשע יודען, וועט מען זיי אָנקלאָגען, אַז זיי פערערגערען די לאַגע פון זייערע ברידער אין דייטשלאַנד. די היטלער רעגירונג וועט זאָגען, אַז די יודען פון דער וועלט ווילען בעסער אַז זייערע אייגענע ברידער זאָלען זיך מוטשען אין דייטשלאַנד אַבי נישט צו העלפען דייטשלאַנד. און עס וועט מיינען נייע גזירות געגען יודען.

זאָלען אָבער די יודען אָננעמען דעם היטלער־פאָרשלאַג וועלען זיי פון דער וועלט בעטראַכט ווערען אַלס אַגענטען פון א רעזשים וואָס פערפאָלגט אַלע רעכטדענקענדע מענשען און העלפען איהם אויפצוהאַלטען.

ווי מיר זעהען אַלזאָ איז דער גאַנצער „רעטונגס פלאַן" פון די דייטשע יודען גיכער מסוגל צו פערוואַנדלען זיך אין א קנוטונג פאַר דעם היטלער־רעזשים. ווען דער טייוולאבישער פלאַן פון די נאַציס זאָל געלונגען, וואָלט עס בעדייט א סוף צום באָיקאָט פון די דייטשע סחורות אין דער וועלט. עס וואָלט דאָך בעדייט א פערפלייצונג פון דער גאַנצער וועלט מיט די דייטשע אויסאַרבייטונגען. מען מוז דאָך נעהמען אין אַכט, אַז צו דער ווירטשאַפטליכער אַקציע געגען נאַצי־דייטשלאַנד שטעהען אויך צו נישט־יודישע פאַקטאָרען. זאָלען זיך די יודען אָפּזאָגען פון קאַמף געגען דער ממשלת הרשעה דאַן איז די גאַנצע אַקציע פערלוירען.

און געשעהען זאָל עס אין א מאָמענט ווען אַפילו די נאַציס אַליין זענען מודה אין די שטאַרקע וואונדען וואָס עס האָט זיי געמאַכט די אָרגאַניזירטע באָיקאָט אַקציע אין דער וועלט, אין א מאָמענט ווען די דייטשע ווירטשאַפט געפינט זיך כמעט בסוף פון איהרע כוחות, ווען דייטשלאַנד שטעהט, דאַנק דער ווירטשאַפטליכער פּאָליטיק פון איהר מושלים ערב א ניי ערנסטער כוואַליע פון אַרבייטסלאָזיגקייט. און אין דאָזיגען מאָמענט אין דער היגער קריטישער פאַר'ן רעזשים צייט, זאָלען יודען מיט זייערע אייגענע הענד אַרויסראַטעווען איהם פון דער קלעם. אויף אַזאַ גיהנומשען איינפאַל האָבען טאַקע געקענט קומען נאָר... די היטלער רעגירונג, עס איז פולשטענדיג אין הסכם מיט דער גאַנצער מענטאַליטעט פון דער דאָזיגער חברה.

די דעלעגאַציע פון די ענגלישע יודען טראַגט זיך איצט אויף די כוואַליעס פון אַטלאַנטישען אָקעאַן קיין אַמעריקע בכדי צו „ראַטעווען" די אומגליקליכע דייטשע יודען דאַרפען געדענקען, אַז דאָס פערשפּרייטען די דייטשע סחורות וערט געראַטעוועט די דייטשע ווירטשאַפט, ווערט געראַטעוועט א פערפעסטיגט דער רעזשים, וואָס האָט זיך געשטעלט דעם ציל צו פערניכטען נישט נאָר די דייטשע יודען נאָר אויך די יודען פון דער גאַנצער וועלט. נעהמען אויף זיך די אחריות צו ראַטעווען און פערשטאַרקען אַזאַ רעזשים וואָלט געווען נישט נאָר א פערברעכען נאָר וואָלט גלייך געווען צו... א זעלבסטמאָרד פאַר יודישען פאָלק.

נאר אַ'ענערגישע שטעלונג פון דער הויכשול=מאכט קען פערהיטען, אז די עקסצעסען זאלען זיך נישט אויסשפרייטען

אינטערוויאו מיט'ן געוו. רעקטאר פון לעמבערגער פּאָליטעכניקום

אין דער לעמבערגער „כווילא" איז פערעפענטליכט א אינטערוויאו מיט'ן געוועזענעם רעקטאָר פון לעמבערגער פּאָליטעכניקום פּראָפ. סאָקאָלניצקי וועגען די לעצטע געשעהענישען אויף דער דאָזיגער הויך־שול.

פּראָפ. סאָקאָלניצקי האָט צווישען אַנדערעס געזאָגט פאָלגענדעס:

איך ערקלער, אַז איך פעראורטייל ווי אַמענטשידענסטען יעדע אַנטיסעמיטישע עקסצעסען און דאָס בעשטימען וועמען עס איז ספּעציעלע ערטער אין פּאָליטעכניקום צוליב נאַציאָנאַלען אָדער רעליגיעזען אונטערשייד האַלט איך פאַר נישט דערלאָזבאַר — נישט נאָר פון מלוכה שטאַנדפּונקט און הומאַניטאַרען נאָר אויך צוליב'ן פּרעסטיזש פון דער הויכשול.

בעת דער גאַנצער צייט, וואָס איך האָב אַמטירט אַלס רעקטאָר, איז טאַקע אַדורך אין קאַמף וועגען די דאָזיגע עלעמענטאַרע פּרינציפּען פון עטיש יורידישען כאַראַקטער. וועלכע ווי מיר האָט זיך געדוכטען זענען ענדליך פערשטאַנען געוואָרען דורך דער יוגענד.

צום בעדויערען איז די דאָזיגע פראַגע ווידער אויפגעלעבט געוואָרען אין לויפענדען יאהר און די נישט ענערגישע קעגענווירקונג די עקסצעסען באַלד אין זייער אַנהויב מצד דער אַקאַדעמישער מאַכט, האָבען בעפעסטיגט, ווי מיר שיינט צווישען דער יוגענד די איבערצייגונג, אַז די סעפּאַראַטיזם, וואָס זי האָט געשאַפען קען בלייבען און ווערט טאָלערירט.

איבערצייגען איצט די יוגענד, אַז זי האָט א טעות איז צוליב דעם איצט עט־וואָס שווערער. זי מוז אָבער פערשטעהען, און איך האָף, אַז זי וועט פערשטעהען געפיהרט דורך דעם גוט פערשטאַנענעם שטרעבען צום וואויל פון דער מלוכה, אַז דאָס שאַפען א געטאָ אין א אַקאַדעמישער שול קען נישט טאָלערירט ווערען. דאָס וואָלט געשטאַנען אין א סתירה צו די אינטערעסען פון דער מלוכה, ווייל עס וואָלט געשטאַנען אין סתירה צו דער קאָנסטיטוציע און וואָלט געקענט אַרויסרופען א אָפּקלאַנג אויך אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען פאָרום. עס וואָלט געשטאַנען אין א סתירה צו די פּרינציפּען פון קולטור, ווייל עס וואָלט בעדייט א צוריקקעהר צום מיטעלאַלטער, און ענדליך וואָלט עס נישט געווען ווירדיג א אַקאַדעמישער שול און וועלכער דער העכסטער פּרינציפּ דאַרף זיין די פרייהייט פון דער וויסענשאַפט.

פּראָפעסאָר סאָקאָלניצקי מאַכט ווייטער א פערגלייך מיט'ן דריטען רייך און זאָגט: איך בין נישט קיין פּאָליטיקער און זעה עס אַזוי ווי ס'זעהט דאָס א פּאָליטיקער, מען דאַרף אָבער נישט זיין קיין פּאָליטיקער בכדי צו פערשטעהען, אַז דער רעזשים, וואָס שטרייכט אויס די וויכטיגסטע הויפּט־יסודות און מענשליכע ווערטען, דערלאָזט צו בעקעמפען די רעליגיע און קעהרט זיך צוריק צום קולט פון די אַלטע גערמאַנען, בעשטעטיגט דערמיט זיין צוריקקעהר צום מיטעלאַלטער, און עס אינטערליגט פאַר מיר נישט שום ספק, אַז פון איין זייט מוז די פאַקטאָרען וואָס הערשען איצט אין לאַנד פון אונזער מערב'דיגען שכן זיין אַנגענעהם, וואָס זיי בלייבען נישט איזאָלירט און פון דער אַנדערער זייט, אַז דער ביישפּיל ווירקט אַנשטעקענד, די פשוטע לאָגיק פיהרט צו אַזאַ אויספיהר, אַז וואָס עס איז ערלויבט אין אַ קולטורעלער מלוכה פאַר וועלכע מען האַלט, אָדער האָט געהאַלטען דייטשלאַנד, דאַרף אויך זיין ערלויבט ביי אונז.

דאַן האָט נאָך פּראָפ. סאָקאָלניצקי גערעדט וועגען דער טאַקטיק וואָס ער האָט אָנגעווענדעט בעת ער איז געוועזען רעקטאָר פון לעמבערגער פּאָליטעכניקום.

— איך געדענק גוט די צייט ווען עס זענען געשעהען די ערשטע פאַלען פון עקסצעסען און ווען מען האָט אַפילו צושלאָגען ביז בלוט איינציגע יודישע סטודענטען. איך האָב דאָס אַנערקענט פאַר אַזאַ אונערהערט געשעהעניש אין דער געשיכטע פון דער הויך־שול, אַז איך האָב תיכף אָפּגעשטעלט די לימודים און האָב נישט מסכים געווען צו בעניי'ען די לעקציעס, ביז איך האָב נישט בעקומען פון אַלע אַקאַדעמישע אָרגאַניזאַציעס קיין פייערליכע דעקלאַראַציעס, אַז זיי וועלען אַליין וואַכען איבער דער רוה און אָרדנונג אין דער הויכשול, די דאָזיגע רוה האָט אָבער צום בעדויערען לאַנג נישט געדויערט. עס האָבען איהם געשטערט צוערשט די סטודענטען פון ערשטען יאהר, וואָס האָבען געוואָלט בעזייטיגען די יודען, אויף בעזונדערע ערטער. מיט זיי האָט מען זיך אָבער געקענט א עצה געבען, פערהעלטניסמעסיג לייכט דורך א ריקויזיטסלאָזען בעפעהל וועלכען זיי האָבען נאָר געהערט. ערגער איז געווען די דיזעלבע פאָדערונג פון בעזונדערע ערטער פאַר יודען האָבען אַרויסגערוקט די סטודענטען פון פערטען יאהר און איז נאָך אונטערשטיצט געוואָרען דורך די נאַכגיביגקייט פון איינעם פון די פּראָפעסאָרען, וועלכער האָט בעשטימט בעזונדערע ערטער פאַר יודען. די בעשטימונג פון דאָזיגען פּראָפעסאָר האָב איך געענדערט, אָבער דאָס האָט אַרויסגערופען א שטורעם פון פּראָטעסטען און א „קאַצען מוזיק", וואָס איז געווען דירעקט געווענדעט געגען מיר. וועלענדיג געבען דער יוגענד א געלעגענהייט „אַראָפּצורעדען" זיך און געבען א אויסגאַנג די אויפגעיועקטע ליידענשאַפטען, האָב איך ערלויבט אויף א מיטינג, דאָס איז אפשר געווען א פעהלער וואָס האָט דערפיהרט צו זייט געהענדע רעזאָלוציעס, וואָס האָבען בעליידיגט דעם רעקטאָר. ס'האָט אָבער אויך געהאַט די גוטע זייט, אַז די יוגענד אַליין האָט דערזעהען, אַז זי איז צו ווייט פערקראָכען. איהר אויפמערקזאַמקייט איז אַנגעווענדעט געוואָרען אין א אַנדערע זייט, זי איז אַבסאָרבירט געוואָרען מיט די שטראָפען, וואָס דער סענאַט האָט אַרויפגעלעגט אויף די שולדיגע, און וועגען בעשטימען בעזונדערע ערטער פאַר יודען איז שוין נישט געווען מעהר קיין רייד. נישט נאָכגיביגקייט און דאָס געבען צו פערשטעהען, אַז קיין שום מיטלען וועלען מיך נישט צווינגען צו ענדערען די שטעלונג, וואָס איך האָב אין דער פראַגע אַנגענומען, האָבען געטון דאָס זייעריגע. דער פּרינציפּ פון זיך אויסוועהלען א פּלאַץ איז קאָנסעקווענט אויפגעהאַלטען געוואָרען ביז צום לויפענדען יאהר.

איך האַלט, אַז אין אַזעלכע פאַלען קאָן נאָר א ענערגישע קאָמפּראָמיסלאָזע און נישט וואַקלדיגע שטעלונג פון דער מאַכט פון דער געגעבענער הויכשול פערהיטען, אַז עס זאָלען זיך נישט שפּרייטען די עקסצעסען, וועלכע ביי דעם גינסטיגען ווינד פון דעמאַגאָגיע, ענטשטעהן זעהר לייכט אין אונזערע בעד נגונגען.

די סודות פון צימער נומער 40 א.ב.

דער קאמף אויף די ראדיא-כוואליעס בעת דער וועלט-מלחמה

א פּאָר טאָג נאָכדעם ווי עס האָט זיך געהאַט אָנגעהויבען די וועלט מלחמה, איז א פלאָטיליע פון ענגלישע שיפען אַרויס אויפ'ן צפון ים און אַטלאַנטישען אָקעאַן מיט געהיימע אויפגאַבען. אין די טיפענישען פון ים האָט מען אַראָפּגעלאָזט ריזיגע שטאַהלענע האַקען וועלכע האָבען אַרויסגעצויגען פון דער טיפעניש די אָקעאַנישע טעלעגראַף קאַבעלס, וועלכע זענען איבערגעשניטען געוואָרען און צוריק אַריינגעשליידערט געוואָרען אין ים. פערשטעהט זיך, אַז עס זענען נאָר איבערגעריסען געוואָרען נאָר די טעלעגראַף קאַבעלס, וואָס זענען געגאַנגען פון די דייטשע פּאָרטען צו די ברעגעס פון אייראָפּע, אַזיען, אַפריקאַ און אַמעריקע. דייטשלאַנד איז אַזוי אַרום איזאָלירט געוואָרען פון דער גאַנצער נייטראַלער וועלט. אָבער זי האָט געהאַט נאָך איין פערבינדונגס מיטעל־טעלעגראַף אָהן דראָהטען און די פראַנצויזישע הויפּט־אָנפיהרונג האָט פאָרגעלעגט צו „פערברעגען" מיט מעכטיגע ראַדיאָ־כוואַליעס אַלע מעלדונגען, וואָס ווערען געשיקט פון די דייטשע סטאַציעס. די ענגלענדער זענען אָבער דערויף נישט איינגעגאַנגען: זיי איז געקומען אין קאָפּ אַריין א גלענצענדער געדאַנק אונטערצוהערען און אויפשיפרירען דאָס פיינדליכע געשפּרעך אין דער לופט און צו בעקומען אַזוי אַרום געניע ידיעות וועגען די פלענער פון געגנער.

דער ענגלישער פלאָט האָט פון אייביג אָן געהאַט דעם נאָמען „שווייגענדיגער דינסט", וואָס האָט זיך נישט געיאָגט צו פערעפענטליכען וועגען זיינע נצחונות און האָט אויך שטאַרק בעהאַלטען זיינע אדורכפאַלען די געהיימע־פּילע אָפּטיילונג אָבער פון „שווייגענדיגען דינסט" איז געווען די אָפּטיילונג פון ים אויסשפּיר, וואָס איז אָנגעפיהרט געוואָרען דורכ'ן אַדמיראַל האָל און זיין צענטער האָט זיך געפינען א נאָך געהיימערער אָפּטיילונג, אַזאַ געהיימע, אַז זי האָט אַפילו נישט געהאַט קיין אָפיציעלען נאָמען און איז נאָר בעצייכענט געוואָרען מיט'ן נומער פון צימער, אין וועלכען זי האָט זיך געפינען — 40 א.ב.

וועגען דער עקזיסטענץ פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג האָבען נישט געוואוסט נישט די אָנפיהרונג פון די פערבינדעטע, נישט אַפילו די העכערע אָנפיהרער פון די ענגלישע בעוואָפענטע כוחות און נישט די מיטגלידער פון דער רעגירונג. דער סוד איז ענטדעקט געוואָרען ערשט מיט א קורצער צייט צוריק דורך דער הויפּט אָנפיהרונג פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג סער אַלפרעד איווינג — היינט רעקטאָר פון עדינבורגער אוניווערזיטעט און אויך דורך א בוך פון אַדמיראַל האָלס סעקרעטער.

איווינג האָט זיך געהאַט צוגעקליבען א שטאַב מיטאַרבייטער פון די פערשידענסטע קלאַסען, פּעסיעס און שטאַנד. צום סוף מלחמה האָבען צימער נומער 40 פון ענגלישען אַדמיראַליטעט בנין געאַרבייט 50 מענשן. זיי האָבען געמוזט זיין שפּראַך קענער און געמוזט האָבען די פעהיגקייטען לעזען פערשידענע רעבוסען, קריפּטאָגראַמען, פערען א. אַז. וו.

טאָג טעגליך האָט מען אין צימער נומער געבראַכט ביז 2000 דייטשע ראַדיאָ דעפּעשען און איז נישט געווען קיין פאַל, אַז איינע פון זיי זאָל בלייבען נישט אויפּש־ירט, הגם די דייטשען האָבען טעגליך געענדערט די שליסלען פון זייערע שיפרען, צו זייער אומגליק האָבען זיי עס געמאַכט זעהר מאַדיש — שטענדיג אין איין און דערזעלבער צייט. דאָס צימער נומער 40 האָט וועגען דעם געוואוסט און עס איז נישט אַדורך קיין צוויי שעה ווי די נייער שיפער איז שוין געווען געלעזט. אָבער האָבען די ענגלענדער איבערגעכאַפּט א ראַדיאָ עפּעס אַ קאָמאַנדיר פון א הילפס־שיף, וואָס האָט פערצווייפעלט מיטגעטיילט, אַז ער קאָן בשום אופן נישט אויפשיפרירען א בעקומענעם בעפעהל. צימער נומער 40 האָט מען געשמייכעלט: זיי האָבען

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

אין היינטיגע ראטען־רוסלאנד

(איינדרוקען פון א רייזע)

מאסקווע איז נישט צו דערקענען. די שטאט
ארפט אלץ מעהר אראפ פון זיך די אזיאטישקייט
און נעהמט אן א קולטורעל - אייראפעאישען פנים,
ייפן ארט פון די שמאלע געסלעך און טומפע ווינק
ען בעווייזען זיך ברייטע בולווארען און סקווערס,
ט נייע שעהנע געביידעס און מאנומענטען, פער־
לאנצט מיט ביימער און בלומען. אזוי איז נישט
לויז אינם צענטער, נאר אויך אין די זייטיגע ראי־
אנען. פייכאכט איז די שטאט העל באלויכטען. די
אסען ווירבלען מיט לעבען און בעוועגונג פון שטרא
ען מענשען און יאגענדיגע אויטאמאבילען.

קיעוו, וואס איז אלעמאל געווען איינע פון די
שעהנסטע שטעט אין דער וועלט און האט גע'שמ'ט
י אזעלכע אפילו אין דער וועלט־ליטעראטור, האט
עזונדערס געליטען פון דער רעוואלוציע און ביר־
ערקריג. זי האט זיך פערוואנדעלט אין אנ'אפגע־
ואזענער פראווינציאנעלער שטאט. זינט זי איז אבער
געווארען די הויפטשטאט פון אוקראינע, האט זי
ישט בלויז דערהאלטען צוריק איהר אמאליגען
לאנץ, נאר זי ווערט פרעכטיגער וואס פון טאג
יט איהר ארכיטעקטור און פארקען.

אזא אומגעלומפערטע שטאט אין אלטען רוס־
אנד, ווי כארקאוו, איז איצט א פולשטענדיג מא־
ערנע אייראפעאישע שטאט, אפילו מיט אייגענ־
רטיגע וואלקען־קראצערס, איהר נייער דזשערדזשינ־
קי־סקווער מיט זיין רחבות דערמאהנט „פלאס דע
א קאנקארד" אין פאריז, וואס איז דער שעהנסטער
קווער אין דער וועלט.

מינסק, מיט איהרע בעריהמטע בלאטעס און
ושך'דיגען אויסזעהען, פרצט זיך אויס אין ברייטע
יגע גאסען און בולווארען, מיט הויכע שעהנע גע־
יידעס. זי האט א שפאגעל־נייעם טראמוואי. איהר
ניווערזיטעט קווארטאל וואלט נישט פערשעמהט
פאריז אדער ניו־יארק.

בערדיטשעוו, ווי שלום עליכם האט זי געשיל־
ערט, געהט שוין אוועק אין עבר, זי בעקומט אלץ
עהר שטריכען פון א מאדערנער אייראפעאישער
טאט.

א רייזע קליינע שטעטלעך, וואס עס איז מיר אויס
עקומען צו בעזוכען אין ווייס־רוסלאנד און אוק־
אינע, מאכען דעם איינדרוק מיט זייער נייקייט
ון פרישקייט, ווי ערשט־אויסגעוואשענע מיט א
ריכטער קאם און א סך זייף. ברוקירטע גאסען,
על־געפארבטע הייזער, טעאטערס, קינאס, קלובען
ון אפילו אויטאבוסען.

פון די אלטע גרויסע שטעט, וואס זענען נאך
ישט געקומען אינגאנצען צו זיך, איז די אמאליגע
קראסאוויצע" אדעס, זי מאכט דעם איינדרוק
ון א שטארקער יארד'ישע, אויף וועמען עס איז
אך נישט געווען צייט געבונג ארומצוקוקען זיך.
ס קומט אבער אויך איהר ריי'ה און זי ווערט צו־
יסלעך אויפגעריכט.

אין א געוויסען פרט מאכט אנ'עהנליכען איינ־
דרוק ווי אדעס, אויך לענינגראד. בעזונדערס אין
צענטער. זי ווערט אבער שעהנער, גרעסער און
בעקוועמער אין די ראיאנען פון די פאבריקען. וואו
די בויאונג איז אין פולען שוואונג.

די שווערסטע און אנגעווערטאגסטע פראבלעם
אין סאוויעטען־פערבאנד איז די פראבלעם פון הוי־
זער פאר דער ברייטער בעפעלקערונג: מ'לעבט נאך
אלץ אין א געוואלטיגער ענגשאפט.

צוויי הויפט־סיבות האבען ביז איצט געשטערט
די דאזיגע פראבלעם צו לעזען: ערשטענס, דער מאנ־
געל אין בוי־מאטעריאלען, און צווייטענס, די לאנג־
זאמקייט פון בוי־פראצעס. פערשטעהט זיך, איינס
איז געווען פערבונדען מיטן צווייטען. אבער דער
פארשריט אין דעם פרט איז שוין גאנץ בעמערקבאר.
די הייזער־בויאונג איז ארויסגערוקט אין צענטער
פון אויפמערקזאמקייט.

חוץ דעם, וואס בוי־מאטעריאלען ווערען אלץ
מעהר, האט מען זיך אויסגעלערנט אויך שנעלער
בויען. פריהער פלעגט אויסבויען א הויז פון פיר
ביז פינף שטאק דויערן א יאהר און מעהר. איצטער
זעטען בלויז פאר די לעצטע זומער־חדשים אין מאס־
קווע אליין אויסגעבויט געווארען פינף און זיבעציג
גרויסע העכסט־מאדערנע שול געביידעס. גאר אנ'־
אמעריקאנער טעמפ. עס איז אוועק א געוועט צווישען
די שטעט, ווער וועמען וועט איבעריאגען.

זינט דער באלשעוויסטישער רעוואלוציע זענען
אין מאסקווע אויסגעבויט געווארען נייע מאדערנע
הייזער פאר זיבען הונדערט טויזענט איינוואוינער.

אין פערגלייך מיטן ריזיגען וואוקס פון דער בעפעל־
קערונג, וואס דערגעהט שוין ביז פיר מיליאן נפשות.
איז דאס זעהר ווייניג. ביזן סוף פון איצטיגען, צווי־
טען פינף־יאהר פלאן זאלען אין מאסקווע בעזארגט
ווערען מיט הייזער אמוויינסטענס נאך אזויפיל
איינוואוינער, אויב נישט א גאנצער מיליאן. אזא
איז אומגעפעהר אויך די פראפארציע פארן גאנצען
לאנד.

נאטירליך, בעזארגען מיט מאדערנע הייזער
א בעפעלקערונג פון הונדערט און זעכציג מיליאן
איינוואוינער וועט נאך נעהמען יאהרען און יאה־
רען. עס איז אבער קיין צווייפעל נישט, אז ביזן
סוף פון צווייטען פינף־יאהר פלאן וועט די וואוי־
נונגס־פראבלעם אין סאוויעטען־פערבאנד פערלירען
איהר בעזונדער שארפקייט. מען דארף נישט פער־
געסען, אז וואס מעהר הייזער ווערען אויסגעבויט,
אלץ גרעסער ווערט אין די אלטע הייזער.

ביים אויסארבייטען דעם פראיעקט וועגען איבער
בויען מאסקווע האט דער פאלקס־קאמיסאר פון
דעם אייזענבאהן - טראנספארט, קאגאנאוויטש, זיך
אויסגעדריקט: „וועלען מיר האבען געלעזט די
דירות־פראבלעם, וועלען מיר האבען ביי אונז אין
לאנד פערווירקליכט דעם סאציאליזם".

דער פאקט איז, אז די ארבייטער, וואס האבען

שוין מאדערנע בעקוועמע דירות, האבען זיך נישט
אויף וואס צו בעקלאגען.

אין קרעמענטשוג, אין דער ארומרינגלונג פון אריי
מע, אפגעלאזטע, נידעריגע הילצערנע הייזלעך, האט
מיר אויסגעזעהען דער פראכטפולער קלוב פון די
אייזענבאהן - ארבייטער, ווי א איזהעקזעוון זיך
אזא געפיהל האט ביי מיר ארויסגערופען אויך דער
נייער הערליכער קולטור־פאלאץ, פול מיט לוקסוס,
אין דעם אמאליגען יעקאטערינאסלאוו, איצטיגען
דניעפראפעטראווסק, וואו פאמיליעס גאנצע האבען
זיך געשטיקט און צו איינציגע צימערלעך. נישט בע־
גייסטערט האבען מיך אויך די רחבות'דיגע רעזי־
דענצן - קאנטארען און ביורא'ען אין דעם גראנדיע־
זען „אינדוסטריע־הויז" אין כארקאוו, ווייסענדיג,
אז דאס רוב פון די, וואס ארבייטען דארטען, וואוי־
נען אין שלעכטע בעדינגונגען.

וואלט נישט געווען גלייכער, — האב איך גע־
פרעגט ביי פערשידענע מענשען, — אז אנשטאט
אט די אלע קהל'שע געביידעס זאל מען בויען בע־
קוועמע הייזער פאר וואס ברייטערע שיכטען פון
דער בעפעלקערונג?

אפט האב איך דערויף קיין ענטפער נישט בע־
קומען. נאר אפטער האט דאס שטילשווייגען עדות
געזאגט, אז די פראגע איז אנ'אנגעוועהטאגטע. בלויז
זעלטען האב איך בעקומען א דערקלערונג, אז דאס
לאנד איז נאך צו ארים, כדי צו בויען הייזער פאר
די ברייטע מאסען.

א. שמולנער

מלוכהלאזע פון פוילישער אפשטאמונג אין בערלין
בעקומען צוריק פוילישע בירגערשאפט

בערלין (יט"א) אויפן יסוד פון דער אמנעסטיע
האבען די פוילישע קאנסולאטען אין דייטשלאנד
אנגעהויבען ארויסצוגעבען פוילישע פאספארטען,
נישט־יודישע און יודישע שטאטסלאזע, וואס זענען
געהאט געווען פוילישע בירגער און האבען די בירגער־
גערשאפט פערלוירען צוליב פערשידענע פארמעלע
טעמים. טייל פון די צוריקגעשטעלטע און זייערע
בירגער־רעכט מוזען קומען קיין פוילען, כדי צו ער־
פילען די מיליטער־פליכט. די צוריקשטעלונג אין דער
בירגערשאפט איז אנ'אונגעהויערע ערלייכטערונג
פאר טויזענדער שטאטסלאזע, וואס האבען ביז איצט
נישט גענאסען פון קיין שום קאנסולארען שוץ אין
דייטשלאנד און זענען געווען אויסגעשטעלט אויפ'ן
חסד פון די נאצי־ארגאנען.

ערשטע קאנפערענץ פון די פוילישע יודען אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) לויט דער איניציאטיוו פון פער־
באנד פון פוילישע יודען אין בערלין און א גרופע
פויליש־יודישע עסקנים פון דער פראווינץ, האט זיך
מיט א צייט צוריק אין בערלין געבילדעט אנ'ארגאנ־
ניזיר - קאמיטעט, בראש פון וועלכען עס שטעהט
דער גענעראל - סעקרעטאר פונם בערלינער פערבאנד,
ד"ר יעקב מייטלים, און וועלכער האט די אויפגאבע,
אנהויב פעברואר ה. י. צונויפצורופען קיין בערלין
די ערשטע קאנפערענץ פון די פויליש - יודישע
ארגאניזאציעס אין דייטשלאנד.

די קאנפערענץ, וואס וועט זיך עפענען דעם 9.
פעברואר וועט דויערן דריי טעג. זי פערטרעט דעם
רוב מנין־ובנין פון פויליש־יודישע קבוץ אין דייטש־
לאנד און וועט האבען צו ערלעדיגען א רייה זעהר
וויכטיגע און אקטועלע פראגען, וואס זענען נוגע
דאס לעבען פון די פוילישע יודען אין דייטשלאנד
אויפן סאציאלען קאנסטרוקטיוו - עקאנאמישען, יורי־
דישען, קולטורעלען און אנדערע געביטען. אויף דער
קאנפערענץ וועלען געהאלטען ווערען א רייה רעפע־
ראטען פון קארנפעלד (ציל און אויפגאבען פון דער
ארגאניזאציע פון פוילישע יודען), ד"ר טרויב (די
עקאנאמישע לאגע פון די פוילישע יודען), ד"ר
מייטלים (די פויליש־יודישע אימיגראציע, איהר גע־
שיכטע און סטרוקטור), בייער (פראבלעם פון די
שטאטסלאזע) ראזענוואסער (קולטור - פראגען פונם
פוילישען יודענטום אין אויסלאנד) א. אנד.

די אויפגאבע פון דער קאנפערענץ וועט אויך
זיין צו שאפען די ערשטע גרויסע און איינהייטליכע
פויליש־יודישע ארגאניזאציע אין דייטשלאנד, וואס
וועט אנפיהרען מיט די אינטערעסען פון די פוילישע
יודען כלפי־פנים ווי כלפי־חוץ. פערשידענע פיהרענ־
דע יודישע פאליטיקער און עסקנים, פערטרעטער
פון ארגאניזאציעס, וועלען אנטייל נעהמען אין דער
דאזיגער וויכטיגער קאנפערענץ. אויך די פערטרע־
טער פון דער פוילישער רעגירונג אין בערלין זענען
געווארען איינגעלאדען, און מען האפט אויף אזא
אופן צו שאפען אנ'ענגערען און פריינדליכען קאנ־
טאקט צווישען די יודיש־פוילישע ארגאניזאציעס און
דער פוילישער אויסלאנדס־פערטרעטונג.

צו דער קאנפערענץ זענען שוין ביז איצט אנ־
געמאלדען העכער 70 דעלעגאטען, פערטרעטער פון
עטליכע צעהנדליגע ארגאניזאציעס אין דייטשלאנד.

זייט א קנאפען יאהר האט די „העברה" נישט ארויסגעפיהרט קיין יודישען קאפיטאל פון דייטשלאנד

בערלין (יט"א) אין אנ'אפיציעלען קאמוניקאט,
וועלכען דאס בערלינער ביורא פון דער „העברה"
האט איבערגעגעבען דעם יט"א־פארשטעהער, ווערט
מיטגעטיילט, אז זייט דעם 7. פעברואר 1935 איז
נישט אנגענומען געווארען דורכן „העברה" - ביורא
אין דייטשלאנד קיין איין דעפאזיט אויף טראנספע־
רירען קיין א"י.

דער דאזיגער פאקט ערקלערט זיך הערמיט, וואס
אין א"י איז פאר דער צייט נישט פערקויפט גע־
ווארען גענוג דייטשע סחורות, כדי צו בעקומען
פון דער רייכס־באנק ווייטערע טראנספער־שיינען.

פאר דער גאנצער צייט, זייט דער טראנספער איז
איינגעשטעלט געווארען, האט די „העברה" פער־
מיטעלט ביים איבערשיקען קיין א"י די קאפיטאלען
פון 1600 יודישע פאמיליעס אין דייטשלאנד.

דער דאזיגער געזאמט־קאפיטאל האט בעטראפען
העכער 26 מיליאן מארק. אין דער סומע זענען אויך
איינגעשלאסען די געלדער פון די זאמלונגען פון
קרן־היסוד און אנדערע.

אין איצטיגען מאמענט איז די טעטיגקייט פון
דער „העברה" פראקטיש בעגרעניצט אויף דער רע־
גיסטראציע פון דייטשע יודען, וואס האבען בדעה
ארויסצופיהרען זייערע קאפיטאלען, אויפן סמך פון
טראנספער, פון דייטשלאנד קיין א"י. די אפליקאנ־
טען וועלען מוזען ווארטען אויף זייער רייהע ביז
דער צייט, ווען עס וועט ווידער מעגליך זיין פארט־
צוזעצען די טראנספער - טראנזאקציעס. פארלויפיג
זענען שוין אין דער בערלינער „העברה" - ביורא
רעגיסטרירט קאפיטאלען אויף טראנספער אויף א
סומע פון אנ'ערך 27 מיליאן מארק.

—*—

ל. מלאד
דאן=דאמינגא

ראמאן

נאבררוק אין א טאג - צייטונג, אפילו
טיילווייז — פערבאטען.

5

דער רב האט איהם געגעבען די האנד און
געזאגט:

— פאהר בשלום און זאלסט זיין א יוד, יועט
דיר גוט זיין, יועט דיין מאמען גוט זיין און דיין
טאטען, עס איז נאך יונגיג יואס מען נעמט זיך
אן פאר יודען, דער עיקר טאקע דארף מען אליין
זיין א יוד.

דאניע האט מיט יעדען שאקעל פון דער האנד
אויך צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ, גלייך ער יואלט
מסכים געווען אויף אלץ יואס דער רב זאגט איהם
אן.

פלוצלונג האט ער א קוק געטון צו זיין מאמען,
האט ער זיך דערמאנט, אז ער האט איהר אפילו
קיין קוש נישט געטון, נאר איצט איז נישט שיין.
די מאמע זיינע איז איינע אל'ין געשטאנען איועק־
געדוקט פון אלע ווייבער, גלייך ער יואלט נישט
איהר זוהן געזען. ער האט געזעהען איהר איינגע־
קארבט געל פנים — די אויגען זענען געיוען יוי
מיט רויטע מטענגעלעך ארומגעזוימט, די אפגעדי־
בענע שובע, יואס זי האט געטראגען, פון יועלכע
עס האט ארויסגעהאנגען ברודיגע, יואטענע צוי־
טען, האט איהם אזוי פערקלעמט, אז זיין קאפ
האט אויפגעהערט זיך מיטצושאקלען מיט דער
האגד. יואס דער רב און דערנאך דער געלער לייי־
בוש האט נישט אפגעלאזט.

און יוען די בויד האט זיך א ריהר געטון
האט ער אויסגעשריען:

-- איהר זאלט דא אפהיטען מיין מאמע, א
נישט יועט א דונער אין אייערע פערסרכנ'טע גע־
דערים אריין!

קאפיטעל צוויי.

אויף דער שיף האט זיך דאניע דערוואוסט אז ער
פיהרט נישט קיין אמעריקא. א פריצל אין א ענג
מאנטעל מיט קורצע ארבעל וואס האט אין "קאנטאר"

גערעדט אזא „האך יודיש" וואס ער האט נישט פער־
שטאנען האט צו איהם דא אויף דער דעק פון שיף
גערעדט פראסט לשון, ווי דער געלער לייביש. ער
האט איהם נישט אנדערש גערופען נאר יואל... יואל,
דו פאהרסט נישט נאך אמעריקא, ווייל דו האסט נישט
גענוג געלד, מען מוז דארט ווייזען פופציג דאלער —
פאהרסט קיין בראזיליען, עס איז נאך בעסער ווי א־
מעריקע.

האט ער זיך אונטערגעגעבען דעם גורל, ווי א
שטומע שאף, נישט געפרעגט קיינעם, נישט גע־
שטופט זיך צום עסען, ווען דער גלאך האט געקלונ־
גען; אריינגעגאנגען אין „שפייז־זאל" ווען אלע זע־
נען שוין געזעסען ביי די לאנגע טישען, וואס האבען
איהם אויסגעזעהען, ווי לאקישען ברעטער... און זיך
פערשוויגען.

אין עס־זאל האט זיך געפיהלט אלטע אייל גע־
פרעגעלט אויף דער זון,, די היץ איז געווארען אומ־
דערטרעגליך.

דער שוויים האט געברענט, ווי דאס זאלץ אויף
א ברען־בלאז, דאניע האט געפאכעט און אלע מאל
ארונטערגענומען פון זיין שווער געווארענעם גוף
עפעס אנדערש.

ביי דער גרעניץ האט איהם דער „שווארצער"
צוגערעדט צו קויפען ווארעמע זאכען, האט ער זיך
אנגעפעלצט און איצט רייסט דאס אלץ די הויט פון
זיין לייב.

אין די וואכענטע ווען די היץ האט זיך אונטער־
געטונקען אין שווארצען נעפעל — אין ים, און איז
ארויסגעקומען מילד און געבלאזען פון זיך מיט א
קיהל ווינטעל, איז דאניע געווען פערשטעקט צווישען
די רעדער און שטריק אויף דער דעק און געשאלטען
דעם געלען לייביש מיט טויטע קלות:

— קיין סופיר האבען זיי מיר פערשיקט, א בראנד
אין זייערע געדערים אריין, די „ייצאקעס".

ווייטער האט ער פון קיינעם נישט געטראכט,
נישט פון דער מאמען און נישט פון אסתר קניפלם.
דער געדאנק האט זיך צוגעמאכט אין זיין מוח.

עס זענען געווען טעג, אז ער האט אפילו פער־
געסען וואוהין ער פאהרט. אפשר דערפאר האט ער
עס פערגעסען, ווייל די נאהענטע צוקונפט, וואס איז
פאר איהם אזוי ווייט און אומבעקאנט געלעגען, האט
איהם אויסגעזעהען ליגט ערגעץ אין א יענער וועלט,
און אז די שיף וועט זיך אזוי שלעפען אלע יאהרען,
וואס ער האט צו לעבען. און אפשר וועט ער זיך
קיינמאל נישט דערשלעפען אהין.

און כאטש ער טראכט גארנישט, וואלט ער פונ־
דעסטוועגען געוואלט אז די שיף זאל קיינמאל נישט
דערגרייכען די מדינה, וואוהין ער פאהרט, וואס ער
ווייסט נישט צו וואס און צו וועמען.

אויפן דרייסיגסטען טאג האט דאניע געזעהן אנ'
אנדערונג. די איינגעפעצטע מאטראסען זענען געלא־
פען איבער שטריק און רעדער, אויפגעפונדען די
פלאנדעקעס וואס האט פערשטעלט די זון איבער די
קעפ, די הויב־מאשינען האבען געסאפעט און געהע־
שעט מיט פארע, געשפיגען מיט הייסען אטעם. עס
האבען אנגעהויבען ארויסקומען פון דער טיפעניש
פון דער שיף וואס אמאל מעהר רענצלעך, וואליזקעס
און קאסטענס, די גאנצע דעק איז געווארען פער־
ליגט פון אט־די קעסטלעך, בלעכענע און הילצערנע,
אז די קעסטלעך האבען אין דאניעס אויגען אויסגע־
זעהען פונקט ווי די, וועלכע זענען מיט איהם מיט־
געפאהרען, אנשטאט קעסטלעך מיט רייפען, מיט
שטריק, און פאסקעס, האט ער פאר זיך געזעהען
פנימער — ווייסע מיט רויטע וואנסען... רויטע גע־
זיכטער מיט פערשוויצטע שטערענס, לאכעדיגע אויי־
געלעך און זידלענדיגע ליפען.

און צוזאמען מיט די קעסטלעך האט אויך דאניע
געזעהען ווי עס קומען ארויף די „דייטשען", די מיט
וועלכע ער האט דרייסיג טעג ביי איין טיש געגעסען
און איין חדר געשלאפען. נאר אנגעטון זענען
זיי אנדערש. טייל, וואס זענען די גאנצע צייט גע־
גאנגען אנגעטון אין פידזשאמעס, וואס האט זיך איהם
צום אנפאנג אויסגעדאכט ווייבערישע מיטקעס...
זענען איצט פערפוצט געווען, ווייסע קעלנערלעך מיט
שניפסלעך... אזעלכע גרינע, קליינע קאפעלוישלעך,
פלוזג די מאדינארקעס זענען געווען צעקנאדערט
אויף זיי, פערקגיימשט און צעקרימט.

האט דאניע זיך משער געווען אז מען איז שוין
אנגעקומען און מען גייט שוין באלד אראפ פון דער
שיף.

כאטש ער האט נאך קיין שום סימן נישט גע־
זעהען, אז עס זאל זיך ענדיגען דאס פאהרען, איז
ער דאך געווארען אומרוהיג, די גאנצע הילפלאזיג־
קייט איז איהם אריין אין די אויגען, האט ער מורא
געהאט צו קוקען אהין. דארט ווייט, וואו עס איז א־
לעמאל העכער און העכער ארויסגעוואקסען א בארג,
פון מיטען וואסער, און אהין און צוריק זענען אנגע
פלויגען טשאטעס גרויסע פייגעל, ווי די קראהען, גע־
פלויגען, זיך געדרייט ארום דער שיף, און ווידער
אוועק ווי אנצוזאגען די בשורה, אז ער דאניע קומט...

די, וועלכע זענען נאך נישט געווען אינגאנצען אנ
געטון, זענען געזעסען אויף זייערע קעסטלעך און
זיך געלאזט שערען און ראזירען פון אנדערע, קיי־
נער אויפן גאנצען דעק איז נישט געווען אליין,
אפילו די וואס זענען גלייך ווי ער איינזאם ארויף
אויפן שיף האבען זיך באלד בעפריינדעט איינס
מיטן אנדערען און איצט שטייען זיי שוין קופעסווייז
און קוקען זיך אום די אויגען צום ווייטען ברעג,
וואס ווערט אלעמאל ווייסער און נעהנטער...

האט זיך דאניע אויך אנגעטון זיינע מלבושים:
די וואטענע קורטקע, וואס איז זינט עס איז היים
געווארען געהאנגען אויפן אייזערנעם האטשיק,
אונטער דעם דעכעל פון זיין בעטעל, ער האט ארויפ
געצויגען אויף זיך די שטיוועל, האט ער די הויזען
אריבערגעצויגען איבער די כאליעוועס, כדי עס זאל
אויסזעהען ווי שטיוועלעטען.. ער האט זיך „פער־
פוצט" מיטן שאליק ארום האלז, ארויפגעקעמט
איין פאה'לע, אראפגערוקט דעם דאשיק פון זיין ווע־
לאסיפעד־היטעל איבער איין אויג צוריק אויפגעהוי
בען דעם קאפ — און זאל זיין וואס עס וועט זיין!

ווען ער איז שוין געשטאנען אונטען, און די היץ
האט איינגעוויקעלט די וואטע פון זיין רעקעל אונ־
טער די פאכוועס, און דער שוויים האט געשטאכען
אונטער די ארעמס, האט ער זיך ארומגעקוקט, וואו
ער איז ערגיץ אין דער וועלט. וואו דעם ערשטען
טראט צו שטעלען האט ער נישט געוואוסט. דאס
לשון פון די מענשען ארום האט איהם אויסגעזעהן
אזוי ווי דאס קוואטשען פון די פייגעל, וואס זענען
מחנותווייז געפלויגען איבער זיין קאפ אידער די
שיף איז צוגעשלעפט געווארען צום ברעג.

(פארטזעצונג קומט).

ד"ר מאַקס ווײַנרײַך'ס אײַנדרוקן פֿון זײַן בעזוך אין ארץ־ישראל

ד"ר מאַקס ווײַנרײַך איז צוריקגעקומען פֿון זײַן בעזוך אין ארץ־ישראל. ער האָט דאָרט פֿאַרבראַכט אַ חודש צײַט. אין ווילנע האָט ד"ר וו. געהאַלטן אַ רעפֿעראַט אין וועלכער ער האָט איבערגעגעבן זײַנע אײַנדרוקן פֿון זײַן רײַזע.

מיר ברענגען דאָ אויסצוגן פֿון זײַנע אײַנדריקן:

ד"ר ווײַנרײַך האָט צווישן אַנד. געשילדערט

די שטעט

איז תל־אביב שעהן? פּונקט דער היפּוך, פֿאַרקערט, די דירות זענען אַפֿילו מאָדערן אײַנגעאָרדנט, אָבער אײנער האָט געזאָגט אַ גוט וואָרט: אין ירושלים בויט מען הײַזער, אין תל־אביב בויט מען דירות. קיין גרינס איז דאָרטן אין גאַנצן נישט, אַלץ איז פֿאַרבויט. אויפֿן פּרעזענט האָט געמאַכט אַ שטאַרקן אײַנדרוק אַזאַ פֿאַקט: ער איז מיט אַ פֿיהרער פֿאַרבײַגעגאַנגען אַ האַלב אויסגעהאַקטן פּרדס. אויף ד"ר ווײַנרײַכס פֿראַגע, וואָס בעטײַט עס, האָט איהם דער פֿיהרער געענטפֿערט, אַז דאָ זענען געווען אַ סך פּרדסים, וועלכע מען האָט אויסגעהאַקט און פֿאַרבויט.

די הײַזער פֿון תל־אביב זענען בעקוועם, אָבער ניט, זייער סאָליד און נישט שעהן; די גאַסן זענען גאַנץ שמאָל, אָבער די קאָמוניקאַציע איז זייער אינטענסיוו. אין תל־אביב קורסירן 135 אויטאָבוסן אויף 130.000 מענשן בעפֿעלקערונג. קיין טעלעפֿאָנען זענען כמעט נישטאָ, אויסער אין וויכטיגע אינסטיטוציעס. לעצטענס זענען צוגעקומען אַ סך געשעפֿטן. אַ דײַטש־יודישן געשעפֿט קען מען גלײַך דערקענען. ווען מען גייט אַרײַן אין אַ דײַטש־יודישן געשעפֿט און מען רעדט יודיש, ענטפֿערט מען גוט דײַטש, אין אַ געשעפֿט פֿון אונזערע אַ יודען, ענטפֿערט מען שלעכט דײַטש.

דעם זעלביגן טיפּ שטאָט שטעלן מיט זיך פֿאָר די אַלטע קאָלאָניעס פּתח־תקוה און רחובות.

די ארץ־ישראל'דיגע יודען זענען שטאָלץ מיט די שאָסעען (כבישׁ), וואָס מ'האָט אויסגעאַספֿאַלטירט שאָסעען זענען פּשוט אַ לעבענס־פֿראַגע, ווײַל אָן אַ זײַט פֿון שאָסעי זינקט מען גאַנץ אָפּט אין בלאָטע. אין די שאָסעיען האָבן יודישע אַרבײַטער אַרײַנגעלייגט אַ סך שווערע אַרבײַט און קרבנות און דערפֿאַר קענען זיי זיך האַלטן גרויס מיט זיי.

אַזוי ווי תל־אביב איז נישט שיין, איז ירושלים שעהן. די שיינקײַט בעשטייט דערהויפּט אין דער מערקווירדיגער פֿאַרקניפּונג פֿון אַלט און נײַ, וואָס מען געפֿינט דאָרטן. דאָס אייגענע איז טבריה. נעבן דײַטשע שילדען און דײַטש־רעדענדיגע עלעגאַנטע דאַמען און הערען, זעהט מען אין גאַס אַנ'אַראַבער וואָס לויזט זיך אָדער אַ פֿאַרצײַטיגען יודען אין אַנ'אַטלעטענער קאַפּאָטע, אָדער חדר־יונגלעך מיט פּאהײלעך. 70 פּראָצ. בעפֿעלקערונג פֿון ירושלים איז יודיש אָבער די פֿיהרונג פֿון דער שטאָט איז אין אַראַבישע הענד.

דעם צווייטן טייל פֿון רעפֿעראַט הויבט אָן דער פּרעלעגענט מיט עטליכע ווערטער.

וועגן דער „הסתדרות"

זי ציילט 80 טויזענד מיטגלידער, און יעדערער, וואָס האָט צו טון מיט אַרבײַט מוז צו איהר בעהערען. איהר אויפֿטו בעשטייט דערין, וואָס מיט פֿרײַוויליגקייט האָט מען אויפֿגעבויט דעם צוואַנג. דערבײַ האָבן זיך די פֿיהרער נישט צו שטאַרק אָפּגעריסן פֿון דער מאַסע און ס'איז נישטאָ דער גאָר גרויסער תהום צווישן פֿיהרער און מאַסע. ד"ר ווײַנרײַך האָט, למשל, געזעהן אייניגע דירות פֿון פֿיהרער; לעבן זיי זעהר בעשיידען.

די הסתדרות האָט אויפֿגעשטעלט אַ גאַנצע רייהע אינסטיטוציעס, ווי למשל: אַ קראַנקען־קאַסע מיט 90 טויזענד פֿערזיכערטע (דערבײַ דאַרף מען בעמערקען, אַז אין א"י איז נישטאָ קיין געזעץ וועגן צוואַנג־פֿערזיכערונג), אַ אַרבײַטער־באַנק, א בוי־קאָאָפּעראַטיוו, וואָס נעמט אויך אָן פּריוואַטע בעשטעלונגען, אַ פֿערקויף־אינסטיטוציע פֿאַר מילך־פּראָדוקטען א"אַ. מאַסען אויסלענדער טרויען אָן דער הסתדרות די פֿערוואַלטונג פֿון זייערע פּרדסים; אמת, דאָס קאָסט זיי טייערער. אָבער דערפֿאַר זענען זיי רוהיג, אַז זייער פֿערמעגען וועט גוט אָפּגעהיטען. די הסתדרות איז די אָרגאַניזאַציע וואָס בעהערשט דאָס גאַנצע לעבן אין ארץ־ישראל און זי איז דער אײנציגער באמת אָרגאַניזירטער כח אין ציוניזם. אָבער די הסתדרות האָט אויך גרויסע שוועריגקייטען. ס'איז נישט פֿאַרענטפֿערט למשל די פֿראַגע פֿון די קבלנים אָדער פֿון די מיטגלידער פֿון די אויטאָבוסן־קאָאָפּעראַטיוון; אַרבײַטער פֿערוואַנדלען זיך אין באַלעבאַטים. אַנ'אינעווייניגסטע ווירונג אין דער הסתדרות האָט אויך אַרויסגערופֿן דער ענין פֿרומקייט, צוליב דעם קאָמפּראָמיס מיט דער „מזרחי", וואָס די הסתדרות האָט געמאַכט אויפֿן לעצטען ציוניסטישען קאָנגרעס, וועלענדיג אײַנהאַלטען די „מזרחי" אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. מען האָט למשל בעשטימט אַ משגיח אויף כשרות אין אַ סאַנאַטאָריע, וואָס געהערט צו דער הסתדרות. פֿרײַטאָג צו ליכט־בענטשען ווײַזט זיך אין תל־אביב אַ יוד מיט אַ טרומייט, וואָס זאָגט אָן, מען זאָל שליסן די געשעפֿטן און וואַרפֿן די אַרבײַט. אײנע אַ פֿרוי, וואָס שיקט איהר קינד אין אַ הסתדרות־שול האָט זיך בעקלאָגט, אַז די שול איז צו ווייניג ראַדיקאַל, אַ ראיה: פֿאַרהאַן דאָרט אַ יונגעל וואָס עסט נישט אָן אַ היטעל. אַרום דעם ענין פֿרומקייט איז דאָ אַ שטאַרקע אומצופֿרידענקייט בײַ די אַרבײַטער, אָבער די פֿיהרער טוען זייערס, צוליב פּאָליטישע טעמים.

אַ שווערער ענין איז די פֿראַגע פֿון

די אײַנגעוואַנדערטע דײַטשע יודען

כ'איז פּשוט אַ רחמנות אויף זיי, ווײַל זיי פֿערשטייען נישט די סיטואַציע, אין וועלכער זיי זענען אַרײַנגעפֿאַלען. די דאָרטיגע יודען האַלטען זיי אָן אַ זײַט פֿון זיך און ווילען זיי נישט אַנערקענען פֿאַר קיין יחסנים. זיי אָבער ענטפֿערען, אַז די אַנדערע יודען זענען אויך געקומען קיין ארץ־ישראל נישט פֿרײַוויליג, נאָר ווײַל זיי זענען אַנטלאָפֿען פֿון פֿערפֿאָלגונגען. דער אמת איז דאָך אַזוי: אַלע גרויסע עליות זענען דאָך געווען אַ רעזולטאַט פֿון גרויסע אומגליקען אין גלות.

די דײַטשע יודען קענען נישט פֿערטראָגען די „פּוילישע" געשעפֿטליכע מעטאָדען. אַ טייל פֿון זיי האָט זיך אָבער אײַנגעלעבט, אַנ'ערך 1000 מענשען, בפֿרט די יוגענד; זיי האָבן זיך אַפֿילו צוגעלערנט העברעאיש, כאָטש אין די קבוצות אַפֿילו שושקעט מען זיך צווישען זיך אויף דײַטש. בכלל הערט מען אין ארץ־ישראל אַ סך דײַטש. די דײַטשע יודען האַלטען זיך בײַ דײַטש שטאַרקער איידער אונזערע יודען בײַ יודיש.

ווי האַלט עס מיט יודיש און העברעאיש אין ארץ־ישראל?

פֿאַר אַ וואָכערע 10—15 טויזענד יודען איז העברעאיש די שפּראַך און איז פֿון העברעאיסטישען שטאַנדפּונקט שוין אַ גרויסער אויפֿטו. דערמיט האָבן די העברעאיסטען דאָס אוממעגליכע געמאַכט מעגליך — אַ סימן, אַז אַ שטאַרקער ווילען קען ברעכען גרויסע שטערונגען. אָבער דאָס העברעאיש וואָס מען רעדט איז זייער אָרעם און פֿאָרם און אין אויסדרוק: דאָס זאָגען מבינים. אַ געוועזענער דירעקטאָר פֿון דער ווילנער העברעאישער גימנאַזיע, וואָס פֿלעגט האָבן טענות צו זײַנע שילער דאָס, אַז זיי קענען קיין העברעאיש נישט, האָט דערציילט דעם רעפֿערענט, אַז קומענדיג קיין ארץ־ישראל האָט ער געשריבען צו זיי אַנ'אַנטשולדיגונגס־בריף, ווײַל די ארץ־ישראל'דיגע שילער קענען ערגער העברעאיש פֿון זיי. אַ לעהרערין דערציילט, אַז תלמידים פֿון 11—12 יאָהר פֿערשטעהען נישט אַזאַ וואָרט ווי „לפיכך". אויף אַ לעקציע פֿון געשיכטע אין 9־טען שול־יאָהר, בײַ וועלכער דער פּרעלעגענט איז בײַגעווען, האָט דער לעהרער, רעדענדיג וועגן דער רעפֿאָרמאַציע אין דײַטשלאַנד, בענוצט דעם אויסדרוק „סיעתא דשמיא", האָבן די שילער נישט פֿערשטאַנען וואָס עס באַטײַט.

דאָס העברעאיש וואָס עס נוצען קינדער און עלטערע איז זייער פֿערגרייזט. מען בענוצט למשל יודישע שרשים פֿאַר העברעאיש בילדונגען: הישפּריץ—ער האָט אָפּגעשפּריצט, הישמיץ־ער האָט געשמיסען, תשמקי־גיב אַ שמעק. אַ ביילדעל: אַרײַנגעהענדיג אין אויטאָבוס פֿרעגט אַ פֿרוי בײַם שאָפֿער: „יש מקום?" ענטפֿערט ער אָפּ: „לא יש". אויך די שפּראַך פֿון די קליינע קינדער איז זעהר אַ שלעכטע, ווײַל זיי לערנען זיך דאָך רעדען פֿון זייערע עלטערען.

די אָפֿיציעלע שפּראַך איז אָבער העברעאיש אויף פֿערזאַמלונגען מוז מען רעדען נאָר העברעאיש, אָבער אָפֿט רעדט מען אויך שטאַרק גאַליציש. ווען עמיצער זאָל זיך בעגריסען נישט אויף העברעאיש (שאַלאָם), קוקט מען איהם אָן מאָדנע. אין עמאַציאָנירטע מאָמענטען כאַפּט זיך זעהר אָפֿט אַרויס יודיש. אַפֿילו אין טייל קבוצות רעדט מען נאָך אויך יודיש. אַ בענקעניש נאָך יודיש געפֿינט מען אַפֿילו בײַ אַלטע העברעאיסטען. אָבער דער קרייז מענשען וואָס ווילען העברעאיש איז גרעסער איידער דער קרייז מענשען וואָס קענען העברעאיש.

עס רעדט גוט און פֿעסט יודיש דער אָרטאָדאָקסישער טייל פֿון ישוב. אין ירושלים קען מען אַפֿילו זעהען יודישע שילדען, און קינדער וואָס זענען שוין געבוירען אין ארץ־ישראל רעדען יודיש. דער אײַנדרוק פֿון גאַס אין תל־אביב איז, אַז 70 פּראָצענט רעדען יודיש.

עס גייט אָבער אָן

אַ שאַרפֿער באָיקאָט אויף יודיש

יודיש עפֿענטליך — לא יזכר ולא יפקד, פּלאַקאַטען פֿון די קינאָס קענט איהר זעהען אין אַלע מעגליכע שפּראַכען — אין רוסיש, פּויליש, דײַטש, פֿראַנצויזיש, ענגליש אָבער יודיש טאָר נישט דערמאָנט ווערען.

די העברעאישע פּרעסע ווערט היפּש פֿערשפּרייט, אָבער אַ גרויסער טייל עולם וואָס קויפֿט און אַבאָנירט די צייטונגען איז נישט אין שטאַנד צו לייענען ווי ט'געהער צו זײַן, און דאָס ברענגט צו אַ קולטורעלער דעגראַדאַציע. מען לייענט געשמאַק דעם דײַטשען „פּאַריזער טאַגעבלאַט" און... די „פּאָסלעדניאַ נאָוואָסטי". אייניגע יודישע צײַטונגען ווערען אויך גוט פֿערשפּרייט.

מען קען פֿעסטשטעלען, אַז יודיש האָט אין ארץ־ישראל אַפֿילו אַנ'אַטראַקטיווע ווירקונג און האָט פֿערכאַפּט פּאָזיציעס. אַזוי למשל קען מען הערען ווי אַראַבער רופֿען אויס זייערע סחורות אין יודיש. אַ סך ספֿרדים האָבען זיך אויסגעלערנט יודיש. אַפֿילו אַ תימנער יוד, מיט וועלכען ד"ר ווײַנרײַך האָט זיך געטראָפֿען אין דער רעדאַקציע „דבר", האָט גוט גערעדט יודיש. די ציוניסטען טרייסטען זיך, אַז אויב דער עלטערער דור רעדט שלעכט העברעאיש, וועלען זייערע קינדער אָדער קינדס־קינדער רעדען בעסער.

דער קריזיס אין ארץ־ישראל

איז דאָרטען נישט קיין עיקר'דיגער פֿאַקט, פּונקט ווי די פּראָספּעריטעט איז געווען אומדערקלערלעך. וואָרים אויב אַ לאַנד קען בײַ אַנ'אימפּאָרט פֿון 18 מיליאָן און בײַ אַנ'עקספּאָרט פֿון 4 מיליאָן בליהען עקאָנאָמיש איז דאָך עס אַזוי משונהדיג, אַז אַלע אונזערע בעגריפֿען פֿון עקאָנאָמיע ווערען בטל. יעדענפֿאַלס איז קלאָר, אַז דער אויפֿבליה איז געווען אַ רעזולטאַט פֿון דעם גרויסען אַרײַנפֿיהר פֿון קאַפּיטאַל. וואָס איז אַרײַנגעפֿלאָסען פֿון אויסלאַנד פֿלוצלונג האָבען זיך, אָבער יודען דערשראָקען און אויפֿגעהערט צו אינוועסטירען, אַזוי אַז די בעוועגונג אין לאַנד האָט זיך אָפּגעשטעלט. אָבער ווײַבאַלד ארץ־ישראל קען בליהען געגען אַנדערע עקאָנאָמישע געזעצען, איז רעכט, אַז דער קריזיס וועט אַריבערגיין, ווען די אַביסינישע מלחמה וועט זיך ענדיגען. אײנער אַ ציוניסט האָט זיך אויסגעדריקט, אַז אין ארץ־ישראל דאַרף מען נישט חשבונען, אין ארץ־ישראל דאַרף מען גלויבען, גלויבען קען מען נישט קריגען אויף בעשטעלונג, אָבער אויב מען גלויבט יאָ. פֿאַלען דאָך אָפּ לאָגישע אַרגומענטען. און מען קען זיך זאָגען, אַז פּונקט ווי ס'איז מעגליך געווען, דאָרטען זאָלען ווערען 400 טויזענד יודען, אַזוי קען געשעהען אַ נס און די 400 טויזענד זאָל ווערען 4 מיליאָן.

די שטימונג אין ארץ־ישראל

איז גאָר אַנ'אַנדערע איידער דאָ בײַ אונז. ... דאַנקען לויפֿען יודען, וואָס לעבען דאָ גאַנץ גוט ווײַל זיי האָבען מורא ס'זאָל נישט ווערען ערגער.

די שטימונג איז דאָרטען זעהר אַנ'אָפּטימיסטישע. מען מוז נעמען אין אַכט, אַז ס'איז דאָ אַ סך יוגענט און אַ סך בעגײַסטערטע — דאָס איז דער עיקר אונטערשיד צווישען דא און דאָרטען.

צי דער אָפּטימיזם איז אָביעקטיוו בערעכטיגט איז גאָר אַנ'אַנדער פֿראַגע; פֿערהאַן מענשען וואָס זיצען צעהנדליגער יאָהרען אין ארץ־ישראל און האָבען אַ שאַרף אויג, מיינען זיי, אַז בשום אופֿן נישט. אָבער די אילוזיע האָט מען, אַז מען איז זיכער.

דער פּרעלעגענט ענדיגט מיט אַ וויץ, וואָס ער האָט געהערט אין פּאַלעסטינאַ בײַ אַ געזעגעניש: א שאַרפֿער, אָבער א טרעפֿיגער — גיט צו ד"ר ווײַנרײַך; פּאַלעסטינע איז ווי אַ פֿײַערדיגע מויד, זי דאַרף האָבען אָדער א יונגענמאַן מיט שטאַרקע מוסקולען, אָדער אַנ'אַלטען מאַן מיט א סך געלט.

אָפֿענער בריף צו הערן י. אַבערזשאַנעק

זעהר געעהרטער הער אַבערזשאַנעק!

אַלס בעשטענדיגע לעזער און הימפּאַטיקער פֿון געשעצטען „נײַעם פֿאָלקסבלאַט", פֿערפֿאָלגען מיר מיט אַ בעזונדערען אינטערעס אײַערע טרעפֿליכע פֿעליעטאָנען און טעגליכע הומאָרעסקעס „נאַ ולאַבו דניאַ", ד. ה. אויף אַקטועלע פֿראַגען פֿון יודישען געזעלשאַפֿטליכען לעבען. וואָס זענען אַזוי דורכגעדרונגען פֿון טיפֿער פּסיכאָלאָגישער בעאָבאַכטונג און געזונטען הומאָר. ווער נאָך קען אַזוי בשאַצען אײַער טאַלאַנט „אײַערער בעזונדערע בעאָבוּנג, מיט וועלכער די נאַטור האָט אײַך אַזוי רײַך בעשאָנקען, ווי דווקא מיר „לאָדזשער וואַיאַזשאָרען" אָט די „לוסטיגע וואַנדערפֿויגעל", וואָס האָבען אויך געלעבט און זיך דערהאַלטען דורך זייער אָפּטימיזם, דורך זייער הומאָר, וואָס פֿלעגט זיי נישט פֿערלאָזען אַפֿילו אין די ערגסטע סיטואַציעס פֿון זייער נע־ונד לעבען. ווער האָט נאָך אַזוי ליב געהאַט אַ „געפֿעפֿערטען" וויץ, אַ גײַסטרײַכען „קאַנאַמאָט" (גלײַכוואָרטעל) אַ וויציגען אײַנפֿאַל, ווי מיר „וואַלאַגיע רעזעאַטאַ" (הפקר־יונגען בלע"ז!) דעריבער דערקוויקען מיר אונז תמיד מיט אײַערע הומאָררײַכע פֿעליעטאָנען און הומאָריסטישער קליין־קונסט, מיט אײַערע וויציגע בעמערקונגען און סאַטירעס איבער פֿערשידענע פּראָבלעמען און ענינים.

מיט אײַער לעצטער הומאָרעסקע וועגען אונז „בײַשע לודי" (געוועזענע מענשען) האָט איהר אָבער איבערגעטראָפֿען אַלע אײַערע סאַטירישע באַטיצען. סײַ אין סטיליסטישער פֿאָרם, סײַ אין דער אויסדרוק־ווײַזע, סײַ אין דעם „פּאָדראַזשאַניען" (נאָכמאַכען) אונזערען ספּעציפֿישען לעקסיקאָן, האָט איהר געשאַפֿען אַ באמת געלונגענעם לעבענסבילדעל פֿון אונזער „קאָרפּאָראַציע" אין איצטיגען מאָמענט, האָט איהר אַרויסגערופֿען אַ נאָך מעהר גרעסערע בעוואונדערונג פֿון אײַער בעאָבאַכטונגס־גאַבע און די הומאָריסטישע „זשילקע" (אָדער), וואָס פֿערלאָזט אײַך קיינמאָל נישט.

אָבער געעהרטער הער אַבערזשאַנעק, אײַער געלונגענע הומאָרעסקע האָט אויך געהאַט אַ „פּאַטעטישע" ווירקונג אויף אונז, און אָט פֿאַר דעם זענען מיר אײַך אפֿשר נאָך מעהר דאַנקבאַר! וואָרום, נישט בײַ אײנעם פֿון אונז, עלטערע וואַיאַזשאָרען, די אַזוי גערופֿענע „לאָרדען", האָט אײַער הומאָרעסקע דערוועקט פּאַטעטישע רעפֿלעקסיעס. אויפֿגעוועקט אַלטע וואונדען, וועלכע האָבען זיך טראָך דער צײַט, זיך נאָך נישט פֿערהיילט; נישט בײַ אײנעם פֿון אונז האָט דווקא אײַער הומאָרפֿולע „שפּילערײַ" אַרויסגערופֿען ממש אַ טרעהר, אַ זיפֿץ, אַ שמערצפֿולע ערינערונג וועגען אונזער פֿערגאַנגענהייט, וועגען אונזע אַמאָליגע „שליחות" אַלס פּיאָנערען פֿון דער לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריע און דער עקאָנאָמישער ענטוויקלונג פֿון אונזער לאָדז; נישט בײַ אײנעם פֿון אונז איז געוואָרען „קאַלאַמוטנע" אין האַרצען, דערמאָנענדיג זיך אָן אונזערען אַמאָליגען בליהענדען צושטאַנד און אונזער איצטיגען טרויעריג־שפּלדיגען מצב און—נאָך מעהר — אונזער אויסזיכטסלאָזער צוקונפֿט!

נישטאָ מעהר די צײַטען, נישטאָ מעהר די „עקספּאַנסיע" (אויסברייטערונג) פֿון אַמאָליגען לאָדזער אַבזאַץ־מאַרק; נישטאָ מעהר די גאַנצען־סטרעפֿעס, ווי למשל: לאָדז—באַקו, אָדער נאָך בעסער, לאָדז־וולאַדיוואָסטאָק. בעת וועלכע מען האָט ממש געהויזט אין אַ וואַגאָן אַ 2—3 וואָכען נאָכאַנאַנד; נישטאָ מעהר די אַמאָליגע „קופּצי" און נישט זייערע „זאַקאַזען". אַ דאַנק, וועלכע עס האָט זיך אָהן אויפֿהער געהאַלטען דער גאַנצער גרויסער בעטרייב פֿון דער לאָדזער אינדוסטריע און געוואַקסען ווי אַן אמת, מען איז טאַקע אויסגעשטאַרבען „צרות צרורות" אונטערוועגס פֿון די פֿערשידענע מחבלים: פּאָליציימייסטערס, אוריאַדניקעס, סטאַראָסטעס און „ניזשניע טשיני", ד. ה. נאָך קלענערע „שישקעס" אין די דערפֿער און קאָזאַצקע „סטאַניצעס", — אָבער עס האָט געלוינט! ווי זאָגט דער (אײַך גוט בעקאַנטע גלײַך־וואָרטעל) „מען פֿלעגט טראָגען 6 וואָכען א העמד, אָבער עס האָט זיך געגרודערט!"... נישט אײנעם פֿון אונז פֿלעגט אויסקומען זיך „דורכצושפּאַצירען" אַ גאַנצע נאַכט בחוצות ירושלים... בײַ אַ קנאַקעדיגען פֿראָסט. נישט אײנער פֿון אונז איז געוואָרען כעוואָרען ... וועלכער עס איז „קנעפּעל", — אָבער יעדער ... אונז פֿלעגט דורכפֿיהרען זײַן פּראָגראַם — ... קומען צוריק מיט זײַן שלל, וואָס פֿלעגט קלעקען אי פֿאַר'ן פֿאַבריקאַנט, אי פֿאַר זיך, פֿאַר דעם הויז־האַלט, פֿאַר ערציהונג פֿון קינדער און פֿאַר א ... טען געזעלשאַפֿטליכען לעבען און ברייטער סאָציאַלער טעטיגקייט! איהר געדענקט דאָך נאָך ... דעם ברייטען „ראַזמאַך" פֿון אונזערע מאַסקעבעלער גאַרטען־פֿערווײַלונגען און סתם „וואַיאַזשאָרסקע" אימפּרעזעס!

ווער זענען מיר אָבער היינט און וואָס ... אַ בעדײַטונג האָבען מיר איצט! מי אנו ומה ... וואָס פֿאַר אַ „ראַיאָנס" האָבען מיר און וואָס ... „אַבנעהמער"; וואָס „בעשטעלען" זיי און ... „פֿערדינען" מיר? בוכשטעבליך: „וואַסער צו ...שע", ווי מען זאָגט עס; וואָס איז אונזער ... וואָס פֿאַרענע „ראַיאָנס" האָבען מיר און וואָס ... וואָס פֿאַר א צוקונפֿט ערוואַרטעט אונז, ווען ... דעם דאַזיגען „לחם הקלוקל" פֿערגינט מען ... נישט מעהר, און מען וויל אונז איצט דעם ... ביסען פֿון מויל אַרויסרייסען!!

לפֿיכך, חשוב'ער פֿריינד אַבערזשאַנעק, ... קיינער נישט אַזוי אָבשאַצען אײַער קורצע, ... אַזוי אינהאַלטסרײַכע „הומאָרעסקע", אין וועלכער איהר האָט מיט קנאַפּע, קורצע שטריכען דער... אַלעס, וואָס דריקט אונז אַזוי און וואָס טוט ... וועה!

פֿון טיפֿען האַרצען דריקען מיר אײַך דער... אויס אונזער אויפֿריכטיגען דאַנק, עס קומט ... באמת אַ עפֿענטליכער „יישר כח" פֿאַר אײַער „... המחזיק את המרובה" וועגען אונזער קאָרפּאָראַ... זייט מצליח, פֿריינד אַבערזשאַנעק אין אײַער ווײַ... רער פּובליציסטישער טעטיגקייט און זאָל ... אין אײַער גאַנצען לעבען אַלצדינג אַזוי געלונ... ווי עס איז אײַך געראַטען אײַער הומאָרעסקע ... אונז: „בײַשע לודי", ד. ה. געוועזענע מענ...

אין נאָמען און אויפֿטראַג פֿון ...
עלטערע לאָדזער וואַיאַזשאָר...
אחד מן המרגישים

די „געהיימניספֿולע באַנדיטן" און דער לעבעדיגער „קרבן"

געשעהען איז דאָס אין הערבסט 1934־טען יאָר די פּרטים פֿון פֿאָרפֿאַל זענען פֿאָלגענדע: אין ווילנע, אויף יאַקוב יאַסינסקיס גאַס נומער 16 האָט געוואוינט צוזאַמען מיט זײַן מוטער דער 19־יאָהריגער וו. לאַוורינאָוויטש. אין הערבסט 34־טען יאָהר האָט לאַווריגאָוויטש בעקומען פֿון זײַן מוטער 150 זל. און איז אַרויסגעפֿאָהרען קיין וואַרשאַ, גלײַך נאָך זײַן אַרויספֿאָהרען קיין וואַרשאַ, האָט זײַן מוטער געגומען בעקומען פֿון איהם אַליאַרמירענדע בריף. „ליבע מוטער — האָט געשריבען דער 19־יאָהריגער לאַווריגאָוויטש, וואַרשאַ איז נישט בעסער פֿון טשיקאַגאָ. איך פֿלעג ליב האָבען צו לייענען וועגען די טשיקאַגער גענגסטער און באַנדיטען, שרײַב איך ד"ר, אַז איך בין אויך אַרײַן געפֿאַלען, דוכט זיך, אין דער נעץ פֿון דער באַנדע וואַרשאַווער גענגסטער. עפּעס פֿערדעכטיגע פּערשוינען פֿערפֿאָלגען מיך און כ'האָב פֿאַר זיי מורא.

אין אייניגע טעג אַרום, אין אַ צווייטען בריף, האָט ער געשריבען, אַז די פֿערדעכטיגע זענען איהם בעפֿאַלען אויפֿ'ן גאַס און צוגערויבט בײַ איהם 100 גילדען. „אין האָב מורא, אַז זיי קענען מיך דערמאָרדען" — האָט ער געשריבען אין לעצטען בריף.

די מוטער האָט איהם אַרויסגעשיקט נאָך 100 זל. און פֿון דאַמאָלס אָן האָט זי שוין מעהר קיין ידיעות פֿון איהר זוהן נישט בעקומען.

די מוטער איז געקומען אין פּאָליציי מיט די בריף און דערקלערט, אַז איהר זוהן איז דערמאָרדעט געוואָרען דורך די „וואַרשאַווער גענגסטער". די פּאָליציי האָט אונטערגענומען די ענערגישסטע שריט כדי אויפֿצוקלערען די געהיימניש פֿון זײַן פֿערשווינדונג, אָבער אויך די שפּורען פֿון לאַוורינאָוויטשען איז מען נישט געפֿאַלען. פֿון דאַמאָלס זענען אַוועקגעגאַנגען קנאַפּע אונדערטהאַלבען יאָהר. די פּאָליציי איז שוין געווען איבערצייגט אַז לאַווריגאָוויטש איז אומגעקומען, פֿאַלענדיג אַלס קרבן פֿון געהיימנישפֿולע באַנדיטען.

ערשט נעכטען איז דערהאַלטען געוואָרען אַ ידיעה, אַז דער כלומרשטער דערמאָרדעטער געפֿינט זיך אַ לעבעדיגער און אַ געזונטער אין ווין.

ווי אַזוי קומט ער קיין ווין און צוליב וואָס האָט ער סימולירט, אַז מען האָט איהם דערמאָרדעט וועט אַרויסווײַזען די ווײַטערדיגע אויספֿאָרשונג.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

ס'מוז נעמען א סוף

צו די שענדליכע מעטאדען, וואס ווערען אנגעווענדעט אינ'ם קאנפליקט אין דער סוויטער און זאקען-בראנזשעס

זאל געשאפען ווערען אנ'ארביטראזש-קאמיסיע אויסצוגלייכען די שארפע קאנפליקטען

מיר האבען שוין בשעתו זיך לענגער אפגע-שטעלט אויף דעם שארפען קאנפליקט, וועלכער איז אויסגעבראכען צווישען די סוויטער-מאכערס און סוויטער-נייערס, צווישען די זאקען-פאבריקאנטען און קעטלערס און אזוי ווייטער.

מיר האבען דעמאלט אפעלירט צו ביידע צדדים, ווי זאלען נישט ברענגען צו קיין עפענטליכער קאמ-פראמיטאציע און די קאנפליקטען זאלען וואס גיכער ליקווידירט ווערען.

אונזער דעמאלסדיגער אפעל האט געפינען א טיפען אפקלאנג אין די רייהען פון די האנדווערקער און כאלופניקעס, וועלכע האבען געפרובט ווירקען אויף זייערע אנפיהרער, אז די פיינליכע אינצידענ-טען זאלען ליקווידירט ווערען. לײדער איז דאס אבער נישט געשעהן און **די סקאנדאליעזע פאלען דערגרייכען שוין צו אזא מדרגה, אז ס'קען ווערען צו שפעט, אז מ'זאל זיי קענען צוריקהאלטען, אונגעהערטע מסירות ווערען טעגליכע זאכען, מ'ווייסט שוין נישט ווער ווען ס'האט געמסר'ט. ווער עס מסר'ט איצט און ווער ס'וועט נאך ווייטער מסר'ן** און דאס ערגסטע איז, אז קיינער ווייסט נישט צוליב וואס די דאזיגע מלחמה ווערט געפיהרט, צוליב וואס פארא צוועק און פאר וועמענס טובה ווענען.

ס'ווערט ארויסגעפיהרט א שרעקליכע שנאה צווישען פערשידענע גרופען בעלי-מלאכות, וועלכע לעבען אלע אין נויט ווי מ'זאל זיי נישט אנרופען סוויטער - נייערס, אדער סוויטער - מאכערס, אר-בייטסהגעבער און ארבייטס-נעהמער, מ'רייסט זיך ארויס דאס ביסעל ארימע ארבייט כמעט מיט די ציינער, מ'ברענגט צו אונטערגאנג פון ארבייטס-וואר-שטאטען און מען רואינירט עקזיסטענצען פון גאנצע יודישע פאמיליעס.

צו וואס קען דאס דערגעהן? אין וועמענס נא-מען ווערט דאס אלץ געטון? מיר טוען זיך אליין אן חרפות און בושות, וועלכע מ'וועט אזוי גרינג נישט קענען ווידער צורעכט מאכען.

מיר שטעלען זיך אפ אויף דעם דאזיגען אמת קאמפליצירטען ענין, און שטעלען זיך א פראגע: צי איז טאקע נישט מעגליך דעם ענין צו ערלעדיגען צווישען די בעלי-מלאכות אליין? צו דעם האבען מיר שוין גערופען און ווי ס'זעהט אויס, איז דאס טאקע נישט מעגליך פשוט שוין צוליב דעם, וואס מיט דעם ענין איז מען שוין צו ווייט אוועק, אויב ס'איז אזוי, מוז געפינען ווערען אנ'אנדער אויס-וועג, מיר האלטען, אז ס'דארף פון ביידע זייטען אויסגעקליבען ווערען אנ'אביעק טיווע ארביטראזש - קאמיסיע פון געזעל שאפטליכע מענשען, וועלכע זאל די קאנפליקטען ליקווידירען באלד אין אנ הויב און נישט דערלאזען, אז זיי זאלען זיך צופלאקערן אין אזא אונערהערטען שנאת חנם ווי מיר זעהען דאס איצט.

אזא געזעלשאפטליכע ארביטראזש - קאמיסיע מוז בעקומען די פולמאכט ארויסצוגעבען ענטגילטיגע דעציזיעס ביי יעדען קאנפליקט, וועלכער וועט ענט-שטעהן און וועלכער איז שוין ענטשטאנען אויף דעם געביט.

דאס איז, לויט אונזער מיינונג דער איינציגער אויסוועג אין דעם איצטיגען מאמענט. די קאמפרא-מיטאציע איז שוין גרויס, דאס פנים פלאמט שוין פאר חרפה פון דעם, וואס איז שוין ביז איצט אין דער הינזיכט פארגעקומען. ווייטער געהט דאס שוין נישט. סאיז מעהר שוין נישט קיין ענין פון די פער-אינטערעסירטע אליין, ס'דערגעהט שוין צו א געזעל-שאפטליכען סקאנדאל!

איבערגעריסען דער פראצעס פון די זאקען-שמוגלער

צוליב דעם, וואס איינער פון די אנגעקלאגטע האט ארויסגעוויזען סמנים פון משוגעת

(א) ווי מיר האבען בשעתו מיטגעטיילט איז אין לאדז ענטדעקט געווארען א ברייט-פערשפרייטע אפע רע פון שמוגלען זאקען פון אמעריקא, דייטשלאנד און טשעכא-סלאוואקיי. די זאקען זענען געברענגט געווארען צום רייכען, אבער אנשטאט דעם האט מען זיי געפארבט, צוגעקליבען צו דער פאר און פערקויפט אויפן מארק אלס נייע צו בילינערע פרייזען.

אין רעזולטאט פון דער אויספארשונג זענען צו-געצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט אברהם קעמפינסקי, חיים קארטש און משה אלפוס. א הויז דעם און אלס אנפיהרער פון דער באנדע צוגעצוי-גען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט א געוויסער יהיאל טענענבוים, וועלכער האט זיך א לענגערע צייט אויסבעהאלטען. אבער צום סוף האט מען איהם ארעסטירט אין קראקע, וואו ער איז פאר מאכינא-ציעס מיט נארקאטישע מיטלען פער'משפט געווארען צו טורמע און קומט איצט אפ די שטראף אין גרוד-זשאנדז.

נעכטען זענען די אלע דערמאנטע אנגעקלאגטע געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק אין לאד-זער קרייז-געריכט. ווען דער געריכטס-פארזיצער האט אנגעהויבען אויסצופרעגען דעם הויפט-שול-דיגען טענענבוים, האט ער ארויסגענומען א גמרא און אנגעהויבען אין איהר צו לערנען. צוליב דעם, וואס דאס אויפפיהרען זיך פון טענענבוים'ען האט ארויסגערופען א חשד, אז ער איז נישט ביים פולען פערשטאנד, איז ארויסגערופען געווארען דער גע-ריכטס-דאקטאר הורוויטש, וועלכער האט טענענ-בויימען אונטערזוכט. ד"ר הורוויטש האט ערקלערט אז הגם דער אנגעקלאגטער געפינט זיך איצט אין א צושטאנד פון שטארקער אויפרעגונג, איז ער דאך פעראנטווארטליך פאר זיינע מעשים. צוליב דעם, וואס טענענבוים האט זיך ווייטער אזוי אויפגע-פיהרט, האט דאס געריכט איבערגעריסען דעם פרא-צעס און טענענבוים איז אפגעשיקט געווארען קיין קאכאנובקע צו אונטערזוכען.

בעשווינדעלט א פרעמדען אויף 280 דאלאר

פאר'ן ביורא פון עמיגראציע-סינדיקאט

(א) נעכטען האט די אויספארשונגס-מאכט בע-קומען א ידיעה יועגען א שווינדלער, וועלכער בושע יועט ביי דעם עמיגראציע-סינדיקאט אויף 6-מען שערפיען 3.

פאריגעס יאהר איז געקומען פון קאנאדע דער איינוואוינער פון זאגוראיו בראניסלאוו פיזדראַווסקי א געוויסע צייט איז ער דא געיוען און לעצטענס האט ער געמאכט בעמיהונגען צוריקצופאהרען און האט בעקומען אנ'אויפפאדערונג, אז ער זאל זיך מעלדען אפצונעהמען דעם פאס און שיף-קארט.

נעכטען איז פיזדראוויסקי געקומען פון זאגוראיו און האט אפגעוואַרט פאר'ן ביורא ביז מען יועט אויפמאכען דעם עמיגראַציע-אמט. צו פיזדראַוסקי'ן איז צוגעגאנגען עפיס א יונגערמאן און איהם אנ-געהויבען אויסצופרעגען אויף יואס ער יוארט, ווען דער נאַאייוער פויער האט איהם געזאגט, האט דער יונגערמאן געזאגט, אז דאס ביורא יועט מען עפע-נען מיט א פערשפעטיגונג און אויב ער יויל פריי-הער ערלעדיגען די פארמאליטעטען, דארף ער געהן אין דער צענטראלע אויף פיעטריקאַיוער 50.

זיי זענען ביידע אַוועק אויף פיעטריקאַיוער 50 און דאָרט אין טויער איז שוין געשטאנען א יונגערמאן, יועלכער האט זיך טיטולירט אלס „פאַן קאנסול". יועלכער האט מסכים געיוען אונטערצו-שרייבען דעם פאס מיט די דאקומענטען און גע-נומען פון פיזדראויסקי'ן 280 דאלאר. באלד דער-רויף זענען די פערשוינען נעלם געוואָרען. די פאליציי זוכט די שווינדלער.

א רויבער פאר'ן געריכט

ער איז פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר טורמע

(א) אין חודש נאוועמבער 1935 האט אין ווירזשעו זיך ארומגעדרעהט א פערשוין, וועלכער איז בעפאלען פרויען און ביי זיי צוגערויבט דאס געלד, וואס זיי האבען ביי זיך געהאט: דעם 29. נאוועמבער איז דער פערשוין אין איין אווענד בעפאלען בראניסלאווע קאלקושינסקא, וועלכער ער האט ארויסגעריסען א בייטעלע מיט געלד און זי צושטאכען מיט א מעסער, מיט עטליכע מינוט שפעטער האט ער בערויבט א געוויסע וואצלאווא מיכאלסקא און ביי איהר צוגערויבט 18 זל. און זי אויך צושטאכען. ענדליך איז דער פערשוין גע-כאפט געווארען און ער האט זיך ארויסגעשטעלט אלס דער 28-יעהריגער סטאניסלאוו דונטשיק.

נעכטען איז דונטשיק געמשפט געווארען דורכ'ן קרייז-געריכט און ער איז פערמשפט געוואָרן אויף 4 יאהר טורמע.

שווערע אורטיילען אין פראצעס

פון א באנדע גנב'ים און פאסערס

(א) דעם 13 אויגוסט 1935 האבען גנבים אויסגעלעדיגט די וואוינונג פון גרשון קימעלמאן, פראנטשישקאנער 19 און צוגעגנב'עט 50 שטיק סחורה פאר 4000 זלאטיס, וועלכע האבען געהערט צו קימעלמאנ'ס א שוואגער אלי' לערמאן.

ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, איז די געגנבעטע סחורה איבערגעפיהרט געווארען אין דער וואוינונג פון מאריאננא קאזשמירטשאק אויף ווידאק 7, א טייל פון דער סחורה האט גע-קויפט דער פאסער הערש סענאטאר און דעם איבע-ריגען טייל העלענא זאלאסא און הערנא מאיר-זשאק, דאן זענען שוין ארעסטירט געווארען אויך די גנבים קאזשימיעזש זאלאסא און יוזעף קוזשניק.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס פון דער גאנצער באנדע, ס'איז ארויסגעטראגען געווא-רען אנ'אורטייל לויט וועלכען קאזשימיעזש זאלאסא איז פערמשפט געווארען אויף 6 יאהר טורמע, יוזעף קוזשניק אויף 6 יאהר טורמע, מאריאנא קאזשימירטשאק אויף 1 יאהר טורמע, הערש סע-נאטאר אויף 1 יאהר טורמע, העלענא זאלאסא איז פריי-געשפראכען, הערנא מאיכשאק אויף 6 חדשים טורמע.

3 יאהר טורמע

פאר דעפראודירען 13 טויזענד זל.

(א) אויף דער בעשולדיגונגס-באנק פון קרייז-געריכט איז נעכטען געזעסען דער 42-יעהריגער חיים קאניעצפאלסקי, וועלכער האט אלס אינקאסענט פון דער פירמע בלומענטאג און שפאטאוו, זיך צו-געאייגענט 13 טויזענט זלאטיס און איז אנטלאפען נאך אויסלאנד, דארט האט ער אויסגעגעבען דאס געלד און איז צוריקגעקומען קיין פוילען. אויפן יסוד פון די ארויסגעשיקטע שטעק-בריף איז קאנ-יעצפאלסקי ארעסטירט געווארען אין קאטאוויץ, דאס קרייז-געריכט האט איהם פערמשפט אויף 3 יאהר טורמע.

PIERWSZE PRYWATNE
Pogotowie Lekarskie
Telefon
Legjonów 6
(Zielona)
12-333
טעטיג אהן איבעררייס א גאנצען מעת - לעת
גיבט ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטען

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע-האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

דאנערשטאג,
23
יאנואר
כ"ח
טבת תרצו
זון-אויפגאנג 7.10
זון-אונטערגאנג 4.05

די ליטעראַרישע פרעמיע אין לאדז

...ט אנשטאט 10 טויזענד בעטרעפען נאר 5 טויזענד זלאטים

ווי בעקאנט, בעטרעפט די לאדזער ליטעראַ-...יע פרעמיע פאר א פארשטעהער פון דער ליטע-...טור, וויסענשאפט אדער קונסט א סומע פון 10 ...זענד זלאטים.

צוליב אפשפארונגס-טעמיבם וועט פון איצט די סומע פון דער ליטעראַרישער פרעמיע בע-...פען נאר 5000 זלאטים.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) דעם 28 ד. ח. 8 א זייגער אינדערפריה ...ט אן צו אמטירען אין לאקאל פון שטאטישען ...יטער-ביורא, פעטריקאווער 165 די צוגאב פא-...ר-קאמיסיע פאר פ. ק. או. אויף לאדז 2. ...ס'דארפען זיך מעלדען די פאבאראווע פון יאהר-...ג 1914 און עלטערע, וועלכע האבען זיך ביז ...ט נישט געשטעלט צו די פאבאר-קאמיסיעס, הא-...נישט רעגולירט זייער פערהעלטניש צום מילי-...דינסט און וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 10, 12, 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בײנאכט דיזשורירען: קאן, פלאץ ...טשעלני 8; כארעמזא, פאמארסקא 12; וואגנער, ...טריקאווער 65; זאיאנטשקעוויטש, זשעראמסקיער 37; גארטשיצקי, פוזשעיאזד 59; עפשטיין, פעט-...רקאווער 225 און שימאנסקי, פזשענדזיעלניאנא 75

קאנפליקט אין א פאבריק

(א) אין דער פאבריק פון דער פירמע פיאס-...וסקי אויף פאמארסקא 156 איז אויסגעבראכען ...קאנפליקט צוליב'ן נישט רעגולירען די פראגע ...די ארבייטער-אורלויבען.

נעכטען איז ביי'ם ארבייטס-אינספעקטאר ...געקומען א קאנפערענץ אין דעם ענין, די קאנ-...רענץ האט נישט געגעבען קיין רעזולטאט און ...אפגעלעגט געווארען אויף אנ'אנדער טערמין.

סטאטיסטיק פון דער פאגאטאווי

(א) אין פערלויף פון יאהר 1935 איז די ...אטישע פאגאטאווע ארויסגערופען געווארען אין 95... פאלען, צו מענער אין 4275 פאלען, פרויען 4203 פאלען און צו קינדער 1060 פאלען. ...שפיטאל זענען פון די פאלען אפגעפיהרט גע-...ראן 2873 פערזאן, טויט-פאלען זענען געווען 133

באנדיטען-אנפאל

(א) עטליכע באנדיטען זענען פהערנעכטען ...נאכט בעפאלען די לאנדווירטשאפט פון סטאניס-...וו פאקארא אין דארף גזשעביניע, פיעטריקא-...ר פאוויאט.

זיי האבען בערויבט דעם לאנדווירט פאקארא ...איהם מיט זיין פרוי שטארק צושלאגען. די ...ליציי זוכט די באנדיטען.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט פרעמיערע!
די פרעהליכסטע און שעהנסטע ווינער קאמעדיע, עסטרייכישע פראדוקציע א. ג.
דאס ליבען מעבער צ
אין די הויפטראלען:
SZÖKE SZAKALL,
ERNEST VEREBES
TIBOR V. HALMAY
אויסערן פראגראם:
קלאנג-צוגאבע פון Paramount
און P.A.T.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי“
ציגעל־גאַס 27
דיר. דוד צעלמייסטער.
בילעטען פון 11 פריה ביי דער קאַסע.

נאָר היינט, דאָנערשטאַג,
9 אַ זייגער אָווענט
פון 49 גר. ביז 2 זל.
ערשטע רייהע צום 49־טען מאָל

יצחק גאָזשיק'ס פריילעכע סאַטירע
תל־אביב
(גמשובה אויך אַ נט(?)
לעזט מאָרגען אונזער אַנאָנס!

מאָרגן, פרייטאָג — פּרעמיערע
סערטיפיקאַטן

אנדערהאַלבען יאָהר טורמע
פאַר אדורכפיהרען א נישט־ערלויבטע אָפּעראַציע

(א) דעם 13 אויגוסט איז צו דער אַקושערקע העלענא אויערבאַך אין פאַביאַניץ געקומען אַ געוויסע נאַטאַליא שומסקאַ פון זאַמענדהאָפאַ 24 און געבעטען אַדורכצופיהרען אַ נישט־ערלויבטע אָפּעראַציע. די אַקושערקע אויערבאַך האָט אַדורכגעפיהרט די אָפּעראַציע, אַלס רעזולטאַט פון וועלכער שומסקאַ האָט בעקומען אַ בלוט־פערגיפטונג און איז געשטאָרבען.

געכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון דער אַקושערקע. נאָך אַ בעראַטונג האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל לויט וועלכען די אַקושערקע העלענא אויערבאַך איז פערמשפט געוואָרען אויף אַנדערהאַלבען יאָהר טורמע.

קאָנפיסקירט אַן אויפרוף

(א) נאָך דעם זונטאָג'דיגען מיטינג פון אַרבייטער־פעראיין אין דער מעטאַל־אינדוסטריע, איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס וועגען אַן אַקציע צו שליסען אַ קאָלעקטיווען אָפּמאַך און נאָרמירען די אַרבייטס און צאָהלונגס־בעדינגונגען אין דער דאָזיגער אינדוסטריע.

גלייכצייטיג איז דורך דעם דאָזיגען פעראיין אַרויסגעגעבען געוואָרען אַן אויפרוף צו די מעטאַל־אַרבייטער, דער דאָזיגער אויפרוף איז דורך דער מאַכט קאָנפיסקירט געוואָרען.

היינט קומט פאָר א זיצונג פון שטאַטישען בייראַט
פּרעזידענט גלאַזעק וועט האַלטען זיין בודזשעט־עקספּאָזע

היינט אין אָווענד קומט פאָר אַ זיצונג פון שטאַטישען בייראַט. אויף דער דאָזיגער זיצונג וועט דער פּרעזידענט גלאַזעק האַלטען זיין עקספּאָזע וועגען שטאַטישען בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1936/37.

ווייטער געפינען זיך אויף דער טאָג־אָרדנונג פינאַנץ־ און בודזשעט־פראַגען און אַלגעמיינע פראַגען, צווישען זיי אויך די פראַגע פון פערטרעטען די טראַמוואַיען אויף פּיעטריקאָווער גאַס פון גייערס מאַרק ביז'ן בעלוטער מאַרק מיט אויטאָבוסען און נאָך אַנדערע. ס'זענען אויך פאָרגעזעהען דרינגענדע פאָרשלאָגען פון די מיטגלידער אין שטאַטישען בייראַט.

וואַהלען צום לאָדזער שטאָט־ראַט
אין בודזשעט־פּרעלימינאַר איז פאָרהאַן אַ סומע פון 100 טויזענד זלאָטיס אויף וואַהלען

די פראַגע פון נייע וואַהלען צום לאָדזער שטאָט־ראַט איז שוין נישט איינמאָל בעריהרט געוואָרען. פון מאַסגעבענדע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אַז זי וועט ענטגילטיג ערלעדיגט ווערען אין די ערשטע טעג פון חודש מאַי ה. י.

נאָך היינטיגען חודש וועט די אָפיציעלע מ(?) אַרויסגעבען אַן'צונטשפּרעכענדע פאָראָרדנונג און ס'זאָל פעסטגעשטעלט ווערען דער טערמין פון די וואַהלען. די וואַהלען צום לאָדזער שטאָט־ראַט זענען אויף אַזויפיל אַקטועל, אַז אין שטאַטישען בודזשעט־פּרעלימינאַר פון דער שטאָט־פערוואַלטונג איז אויפ'ן יאָהר 1936/37 אַריינגעשטעלט געוואָרען אַ סומע פון 100 טויזענד זלאָטיס אויף אַדורכפיהרען די וואַהלען צום שטאָט־ראַט.

וועלכע יודישע אינסטיטוציעס וועלען בעקומען סובסידיעס לויט דעם נייעם שטאַטישען בודזשעט

היינט הויבט מען אָן אין שטאַטישען בייראַט צו בעטראַכטען דעם בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1936/37, אין דעם נייעם בודזשעט האָט די שטאָט־פערוואַלטונג ווידער אַריינגעשטעלט אַ געוויסע צאָהל סובסידיעס פאַר פערשידענע שטאַטישע אינסטיטוציעס. די גאַנצע סומע פון סובסידיעס אין בודזשעט בעטרעפט איצט אַן ערך 800 טויזענד זלאָטיס. פון דער דאָזיגער סומע האָבען יודישע אינסטיטוציעס בעקומען פאָלגענדע סובסידיעס: עזרת אלמים — 1000 זל., ביקור־חולים — 500 זל., „טאָז“ — 500 זל. און 4400 זל., לינת־הצדק — 2,500 זל., יודישער פרויען־שוץ־פעראיין — 500 זל., ת"ת א. נ. פון הרב מייזעל — 700 זל., „אָרט“ — 1000 זל. און די טאָך־שול אויף פּאָמאָרסקאַ 46 — 2,500 זלאָטיס.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט ראַטמ. ליבערמאַן היינט אינטערווענירען ביים שטאָט־פּרעזידענט גלאַזעק, אַז ס'זאָלען פערגרעסערט ווערען די צאָהל יודישע אינסטיטוציעס, וועלכע זאָלען בעקומען סובסידיעס פון דער שטאָט־פערוואַלטונג.

וועגען אויטאָבוסען אויף דער פּיעטריקאָווער גאַס

אין שייכות מיט'ן פּראָיעקט צו בעזייטיגען פון פּיעטריקאָווער גאַס די טראַמוואַיען און זיי צו פערטרעטען מיט אויטאָבוסען, האָבען מיר זיך געווענדעט צו דער דירעקציע פון די טראַמוואַיען מיט דער ביטע אַרויסצוזאָגען די מיינונג וועגען דעם.

מען אינפאָרמירט אונז אויף פאָלגענדען אופן:

1) ס'איז נישט געטריי די פעסטשטעלונג, אַז די קאָנצעסיע רעדט נישט בפירוש וועגען טראַמוואַיען און דעריבער קען מען כלומרשט אַרויסלייגען די פליכט פון לאָזען אין בעוועגונג אויטאָבוסען.

2) די אויטאָבוס־קאָמוניקאַציע איז איינגעפיהרט געוואָרען אויף עטליכע ליניעס פון די אייראָפּעאישע הויפּט־שטעט נאָר צוליב רעפּרעזענטאַציע און עסטעטישע צוועקען (בערלין, פּאַריז).

ס'האָט זיך געהאַנדעלט וועגען בעזייטיגען פון די הערליכע פלעצער און צענטרום־גאַסען די דראָטען און טראַמוואַי־סלופּעס, דאַגעגען איז די זיכערקייט פון דער גאַסען־בעוועגונג פיל גרעסער ביי אַ טראַמוואַי־קאָמוניקאַציע, ווי ביי אויטאָבוסען. אויף די ענגע און שלעכט־ברוקירטע גאַסען, זענען אויטאָבוסען נישט מעגליך, ווייל זיי שאַפען אַ גרויסע ענגשאַפט און געפאַהר.

3) דאָס בעזייטיגען די קאָסטבאַרע אינסטאַלאַציעס און טראַמוואַי־איינריכטונגען, כדי איינצופיהרען אויטאָבוסען, איז אַ לוקסוס־אונטערנעהמונג, וואָס איז נישט בערעכטיגט מיט קיין שום פּראַקטישע צוועקען.

4) דאָס ברענגען צו אַ הסכם די טראַמוואַי־קאָמוניקאַציע אין דער גאַנצער שטאָט מיט די אויטאָבוסען אויף דער פּיעטריקאָווער גאַס, ווי עס זעהט פאָר דער פּראָיעקט, וואָלט געציוואונגען צו אַ נייעם פּלאַן פון דער שטאָט, ווייל יעדער טראַמוואַי וואָלט געמוזט קורסירען אַזוי, אַז ער זאָל אויסמיידען די פּיעטריקאָווער גאַס. דאָס קען מען אין לאָדז נישט אַדורכפיהרען. נישט קיין קאַלקולאַציע־צוועקען און נישט קיין צוועקען פון ראַציאָנעלער קאָמוניקאַציע, אָדער עסטעטיק בערעכטיגען נישט איינצופיהרען אין לאָדז אויטאָבוסען.

קליינער פעליעטאָן
שוין אוים...

שוין — זאָגט שמיל־שמעלקי — דער מי[ליאָן] איז שוין אויך אַרויס!.. איך האָב איהם שוין [...] נישט אויפ'ן קאָפּ!.. כ'קאָן שוין רוהיג שלאָ[פען] און כ'ברויך נישט צו טראַכטען און צו חלומ[ען] וואָס איך וועל אַלץ אויפטון, אַז איך וועל [...] אַ שטייגער, האָבען דאָס מיליאָנדעל אריינגעל[...] אויף מיין ביכעל אין פ.ק.אָ.

בלייבט עס, הייסט עס, יודער ביים אַל[...] און דאָס פ.ק.אָ.־ספר'ל מיינס וועט זיך דער[...] — ביז משיח וועט אי"ה קומען — מוזען בעגנוג[ען] מיט'ן איינציגען זלאָטי, מיט'ן בן יחיד'ל, [...] עס שטייט אין איהם איינגעשריבען, און [...] געדולדיג אויף נאָך און נאָך...

אַ קלייניגקייט האָב איך די לעצטע [...] וואָכען — זאָגט שמיל־שמעלקי — געהאַט אַן'אַר[בייט] מיט'ן זוכען מיין מיליאָן אין די בלעטער!

פאַר מיר איז נישט גענוג געווען איין [...] מיט איין טאַבעלע! איך האָב געברויכט [...] צוקוקען אַלע בלעטער מיט אַלע טאַבעלעס. אַדורכגישטערען אַלע נומערן — וואָרום, די [...] די רגע זאָל נישט זיין! — עס קאָן דאָך פאַ[סירען] אַ טעות: דער קטיג'ר, ימח שמו, שטעלט זיך אַ[...] אין דער זייט, און — ריטשט אונטער, מיר [...] צו להכעיס, אַן'אַנדער ציפער, פערדרייט [...] אַביסעל ס'עסק, און גיי דערנאָך, טרעף, וו[...] עס איז דער ריכטיגער נומער!

איצט, אַז דאָס מיליאָנדעל איז אַרויס, איך שוין, דאַנקען־גאָט, פּטור אַן'אַרבייט, [...] אַ זאָרג, פּטור דאָס נישט שלאָפען גאַנצע [...] פּטור פונ'ם אַריינטראַכטען, וואו איך וועל [...] ביסעל געלד אָפּשטעקען!

און וואו דאָס געלד אָפּצושטעקען, האָב [...] דאָך ב"ה גענוג־וואו: גאָט, און לייט, און [...] „אוזשאָנד“, און די „ניעבעזפּיעטשאַלניע“ [...] שוין דערפאַר!

וואָס אַן'אמת, איך האָב טאַקע געהאַט אַג[...] עגמת נפש, וואָס די גרויסע „פּאָליטיקאַ“ איז אַ[...] אין דער פרעמד, און איז נישט אַריין צו מיר...

פון דער אַנדערער זייט אָבער, יוען אין [...] אַ טראַכט, אַז אַזאַ יוד, ווי איך דאַרף יעדען [...] בענטשען גומל, וואָס איך גיי אַרויס גאַנץ [...] לעבען, אַרט שוין מיר נישט אַזוי שטאַרק, [...] דער מיליאָן איז אַרויס...

אונז ברויכען מיר, אַז נישט איין מיליאָן [...] אַרויס, נאָר 18 מיליאָן יודען זאָלען פון דער [...] סער „בלאָטעריע“ אַרויס... מיט'ן לעבען!

עס איז שוין די העכסטע צייט, וואָרום [...] ברעכונג גייט שוין אָן פון דער גאַנצער מעש[...]

און דעריבער איז טאַקי שלמה המלך אַרויס אַרוים געווען גערעכט, ווען ער האָט געזאָגט [אין] זיין „קהלת“, אַז היינט־צו־טאָג איז אַ גלייכער צו זיין אַ שמילשמעלקי דער ערשטער, [ווי] דער אַ דזשאָרדזש דער פינפטער!

אַרויס און אַרום גערעכט — כלאַפּ מיאַל ו[...]

שמילשמעלקי

ל. מלאך
דאָן־דאָמינגאָ
ראָמאַן

נאַכדרוק אין אַ טאָג־צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

6

ער האָט אויפגעהויבען די אויגען און געזעהן פאַר זיך בלויז זון. אַזויפיל זון האָט ער אפילו אויף דער שיף נישט געזעהן; אַלע דעכער, אַלע הייזער, אַלע גאַסען און פלעצער האָבען זיך געטונקט אין אַזאַ העלער, יונגער ליכטיגקייט די פּאַלמען־בוימער, וואָס האָבען אַרויסגעקוקט פונ'אונטער די מויערן, האָבען ביי איהם אויסגעזעהען ווי גרויסע „וואַזאָניקעס“, וואָס ער האָט אַמאָל געזעהן ביי חיים ריוועס אין סאַליע. ער האָט אַמאָל ביי אסתר קניפּלס געגומען אַ שטיקעל בלעטעל פון אַזאַ, ווען עס האָט זיך איהם געמאַכט אַ געשוויר אויפ'ן קאַרק...

די בערג, וואָס דאָניע האָט קוים אָנגעזעהן פונ־דערווייטענס זענען איצט געשטאַנען איבער זיין קאָפּ אין שאָטענדיגער הויכקייט, ער האָט אַלעמאָל אַרויף געהויבען זיינע אויגען, פערריסען דעם בליק, נאָר אַלע רגע האָט זיך אַ ווינט אַראָפּגעיאָגט פון די בערג שפּיצען און אַראָפּגעשאָטען אַ שטויב פון רויטען זאַמד.

דערווייל איז צוגעקומען צו דאָניען עפּעס אַ מענשעל אין אַ פּאָר שוואַרצע ברילען פאַר די אויגען. אַ דאַר גופ'ל, אַ טרוקען פּנימעל מיט גראָהע וואָנצעס. אַ קליין גראָ שטיקעל בערדעלע אונטער דער אונטערשטער ליפּ ביז אין דער האַלבער גאָמבע אַריין. עס האָט אויסגעזעהען ווי אַן'אָפּגעבלייכטער קמין, דאָס מענשעל האָט איהם צום ערשט בעטראַכט אינגאַנצען, דערנאָך זיינע הענט און דערנאָך געפרעגט:

זינט זי יודע?

דאָניע האָט געוואוסט וואָס דאָס איז „יודע“ ווייל אויף דער שיף האָבען די „דייטשען“ איהם נישט אַנדערש גערופען, פונדעסטוועגען האָט ער נישט געענטפערט און אַריינגעקוקט דעם „מענשעל“ אין די שוואַרצע גלעזער אַריין.

האָט דאָס „מענשעל“ נאָכאַמאָל איהם גע־פרעגט שוין אין פּראָסטען מאַמע־לשון, צי ער איז אַ יוד, האָט דאָניע איהם אויפסניי אָנגעקוקט און גע־מיינט אַז ער ענטפערט: יאָ.

— דו קומסט פון אייראָפּע? — האָט דער פרעמ־דער איהם ווייטער געפרעגט און געעפענט דאָס מויל, ווי איינצושלינגען דעם ענטפער.

— ניין, פון זוולין — האָט דאָניע קורץ גע־ענטפערט.

— זינט זי אַ פּוילישער? — האָט ווידער יענער האַלב־דייטש און האַלב־יודיש זיך געווענדעט.

— ניין, יאָך בין אַ יוד, — האָט דאָניע מיט זי־כערקייט געענטפערט און צעשאָקעלט זיינע הענט.

— דאָס איזט זיכער! — האָט דאָס „מענשעל“ געענטפערט שוין אין אַזאַ דייטש, אַז דאָניע האָט פער־שטאַנען יעדעס וואָרט. דערנאָך האָט דאָס „מענ־שעל“ צוגעלייגט זיין גלעז האַנט צו דער ברוסט, אַז דאָניען האָט זיך אויסגעדאַכט יענער וועט באַלד אַ כראַקע טון איהם גלייך אין פּנים אַריין, האָט ער זיך עטוואָס אָפּגערוקט, נאָר יענער האָט אַ רגע גע־שוויגען, ווי ער וואָלט זיך מישב געווען, צי זאָל ער שפּייען צי נישט. ענדליך האָט ער אַרויסגענומען די צונג, דערמיט בעלעקט דעם בראָג פון דער וואָנסע און דעם בראָג פון דער אונטערשטער ליפּ און דער־נאָך מיט אַ טאַשען טיכעל אָפּגעווישט די ביידע בעלעקטע בראָגען, און מיטן זעלבען טיכעל זיך אויס־געווישט די אויגען, און ווייטער געפרעגט:

— דו וואַרטעסט דאָ אָפּ עמיצען אַ פריינטעל?

האָט דאָניע אַ שאָקעל געטון דעם קאָפּ אויף יאָ. דערנאָך אויף ניין. נאָך איידער ער האָט געגומען טראַכטען וואָס צו ענטפערען.

האָט דאָס „מענשעל“ זיך געזאָגט: — גוט, וועסטו אַרבייטען ביי מיר. עס וועט דיר גאָרנישט פעהלען; אַז דו וועסט נאָר נישט זיין קיין פוילער, וועט דיר גאָרנישט פעהלען, און נישט וואַרטענדיג וואָס דאָניע וועט זאָגען דערצו, צי וועט ער גאָר בע־שטיין, און נישט זאָגענדיג וואָס די אַרבייט איז און וואָס דאַרף ער טון, און וויפיל וועט ער איהם געבען צי פערדינען האָט ער שוין בעפעהלעריש און קורץ געזאָגט: — קום מיט מיר!

איז דאָניע מיטגעגאַנגען שוויגענדיג, און כאַטש זיין איין שפּאַן, אַ פּאַמעליכער, האָט איבערגעיאָגט די שנעלע און דראָבנע טריטעלעך פון דעם „מענ־שעל“ האָט דאָך דאָניע זיך צוריקגעהאַלטען פון אויסקומען פאָראויס, אומגעקעהרט ער האָט זיך דעם גאַנצען וועג געהאַלטען עטוואָס אָפּגערוקט, ער האָט אַליין נישט געוואוסט פאַרוואָס נאָר עפּעס האָט אין איהם צום ערשטען מאָל אין לעבען זיך אויפגעכאַפּט דער אונטערטעניגער. ער האָט נאָך נישט געוואוסט, ווער און וואָס דאָס „מענשעל“ איז, וואָס ער וועט טון ביי איהם און האָט זיך שוין געפיהלט ווי אַ קנעכט ביי זיין באַלעבאָס וואָס האָט איהם געקויפט..

קאַפּיטעל דריי.

דאָס „מענשעל“ ווי דאָניע האָט איהם אין אָנ־הויב ביי זיך גערופען, איז אַמאָל געווען אַ מענש, אַ גרויסער מענש.

אין דער גרעניץ שטאָט צווישען גאַליציען און אוקראַינע האָט ער געוואוינט, געווען אַ ווידענער יונג געמאַן ביי שוואַר־און־שווינגער אין דער רעסטאָראַ־ציע אויף קעסט. געהאַט אין בוזעם קעשענע אַ „סמיכה“ אויף שחיטה, נאָר קיינער האָט איהם נישט געוואָלט אויפנעהמען אַלס שוחט. אפשר צו יונג געוועזן, און אפשר ווייל די אַלטע שוחטים אין די קליינע שטעטלעך האָבען לאַנג געלעבט, געהאַט גוטע אויגען און פעסטע הענט. וואָס האָבען נישט געציטערט, האָט דער יונגערמאַן וואָס האָט געהייסען ברוך כץ, דערווייל געמוזט שאַרפען די חלפים און זיי אויספּרובען אויף זיינע ווייסע נעגעל פון די פינגער, און וואַרטען ביז השם יתברך וועט העלפען און ער, מיט זיין ווייב און טאָכטערל, וואָס איז שוין געווען אַ מיידעלע פון פינף יאָהר, און גערופען האָט מען זי אויף גויש דווקא: אַגדזשע, וועלען אַראָפּגיין פון שוואַר־און־שווינגערס קעסט און פיהרען אַ הויז פאַר זיך ווי מענשען גליך.

נאָר דער, וואָס איז איבער אונז, האָט נעהא[...] די אַלטע שוחטים מיט לאַנגע יאָהרען, און דער [...] דעמעל איז אַריינגעזעסען אין קעסט ביז דעם [...] רעסטאָראַן האָט אָנגעהויבען צו גיין שוואַך.

איינמאָל זענען צו דעם שוואַרס רעסטאָראַ[ן] געפאָהרען עטליכע בוידען, אין דעם געשפּאַן [...] פערד, אין די כאָמיטעס און די טאָפּעלטע די[...] האָט מען דערקענט אַז דאָס זענען „פּאַרש[...]“ פון יענער זייט, פון דער רוסישער זייט, די פּאַ[...]נען זענען אַראָפּ פון בויד, זיך צעזעצט ביי די [...] טישען אַרויסגענומען פון זייערע קלימעקלעך [...] ברויטען מיט סלויעקלעך שמאַלץ, האָבען [...] געהייסען דערלאַנגען טיי, בלויזע טיי אָהן צוקער [...] און אָהן צוקער — צו רייניש אַ גלאָז.

האָט דער באַלעבאָס געזעהען אַז קיין [...] וועט ער שוין נישט מאַכען ביי די „הזרים“ פון יענער זייט, האָט ער זיי דערלאַנגט טיי אָהן צוקער [...] זיי דערפאַר גערעכענט אי פאַר צוקער [...] דין, אי פאַר דעם איינגעהייצטען אויווען, א[...] דער „אכסניה“.

האָט זיך אָנגעהויבען אַ דינגעניש, אַ [...] די זיי: „רוסישע חזרים!“, יענע איהם: „גאַ[...] נער גנבים!“ ענדליך איז מען דורכגעקומען, ד[...] האָבען עפּעס דערלייגט, הערפאַר זענען זיי [...] געבליבען ביז די פערד וועלען זיך האָבען „אָ[...] פּאַשעט“ און אַליין וועט מען זיך אַביסעל [...] רען, ווער אויף אַ באַנק, און ווער זיצענדי[ג ביי'ם] טיש.

און אַז מען איז שוין געבליבען האָבען [...] „רוסישע“ געלאָזט וואוילגיין. די יודענעס [...] זיך צעבונדען זייער שאַלען, אַרויסגעפּלאָנטער[...] קעפּ, די קינדער האָבען זיך פריי געלאָזט און [...] גומען זיך יאָגען. איבער דער לאַנגער שטי[...] סוף איז געווען אַז דער רעסטאָראַטאָר מיט [...] האָבען צוגעגרייט אַ וועטשערע פאַר די [...] פאַר יעדען איינעם, וואָס מען האָט בעשטעל[ט] דער עיקר הערינג, אויפן רוסישען שטייגער [...] גירטען מיט ציבעלעס“. האָט דער עולם וואָ[ס] בעשטאַנען פון העכער פערציג פאַמיליעס זיך [...] זעצט ביי לאַנגע טישען און געפּראַוועט אַ [...]

(פאָרטזעצונג קומט)

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84 ●●● א סאוויעטישער גאסט אין לאדז!

שוין היינט, דעם 23־טען ד.ח. 8,30 אווענד – לעצטער קאנצערט פאר זיין אבפאהרען פון פוילען

פון פענאמענאלען סאוויעטישען פידעל = שפילער פון וועלט=רוהם

DAWID OJSTRACH

הויפט-לאורעאט אויפ'ן אינטערנאצ. פידעל-קאנקורס פון וועלט-רוהם א. נ. פון ה. ווענִיאווסקי און אויף די אלסאוויעטישע קאנקורסען.

ביים קלאוויר: F. TOPILIN

בילעטען צום פרייז פון 1 זל. ביז 6 זל. פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע.

[...]ראפען אויף ארבייטסגעבער
[...]יפנעלעגט דורך דעם ארבייטס= אינספעקטאר

[...] (א) דער שטראף-רעפעראט פון ארבייטס= [...]נקטאריאט האט בעטראכט דעם פראצעס גע[...]עם איינענטימער פון דער וועבעריי אויף [...]סקא 28, יוזעף פראטשיק פאר בעשעפטיגען [...]טער אויף איבערשעהן און בייגאכט און פאר [...]אפהיטען דעם קאלעקטיוועז אפמאך. פראטשיק [...]פערמשפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט 50[...] זלאטים שטראף.

[...] יוזעף פוידאק, רעסטאראן=בעזיצער אויף 6 [...]ען 2 איז פערמשפט געווארען אויף 500 זל. [...] פאר בעשעפטיגען א יוגענדליכען ארבייטער [...]עה אין מעת לעת.

[...] וואלף פאקולא, וועבעריי-בעזיצער אויף פא[...]ווא 2 איז פער'משפט געווארען אויף 2 וואָ[...]ארעסט פאר בעשעפטיגען ארבייטער אין [...]יסעה'ן.

[...]יקווידירט דעם שטרייק אין די מיהלען

[...] (א) זייט א גאנצע וואך דויערט א שטרייק [...] מיהלען פון שראדזער געגענד צוליב דער [...]ונג פון די ארבייטער צו נארמירען די לוין[...]גונגען.

[...] נאך די בעכטיגע אונטערהאנדלונגען האבען [...]הל-בעזיצער אנגענומען די בעדינגונגען פון [...]בייטער און זיי זענען צונעטרעטען צו דער [...]ט.

Dr. R. Zalcwasse[...]
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. 125-17
[...]נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

Dr. med. H. LUBIC[...]
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
[...]עגלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 32־141
[...]אנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אווענט

פערהאלטען א פערדעכטיגען פערשויז מיט א פעקעל אויפרייס=מאטעריאל
(אפיציעלער קאמוניקאט פון דער סטאראסטווע)

מאנטאג ד. 21 ד.ח. אין די אָוונד־שעה'ן האט א פאליציי־פאטרול פערהאלטען אויף שענקעוויטשא א פערדעכטיגען פערשון, ביי וועלכען מ'האט געפונען א פעקעל מיט אויפרייס־מאטעריאל. אנטלויפענדיג, האט דער פערשוין געפרובט אוועקוואַרפען א געלאדענעם רעוואָלווער.

דער נאמען פון פערהאלטענעם ווערט צוליב דער אויספארשונג געהאלטען בסוד. די אויספאר־שונג איז אין גאנג.

צו די מענדעלע-פייערונגען אין לאדז
(אויפרוף)

צו די יודישע פאלקס-מאסען!

אין יאנואר איז געווארען הונדערט יאהר, זייט ס'איז געבוירען געווארען דער גרויסער יודישער שרייבער, דער מייסטער פון יודישען ווארט און סטיל — מענדעלע מוכר ספרים.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז פראקלאמירט געווארען א חודש פאר מענדעלע־פייערונגען אומע־טום, וואו עס לעבען די יודישע פאלקס־מאסען, בכדי אזוי ארום צו פאפולאריזירען און אפצושאצען דעם קאלאסאלען בעדייט פון מענדעלעס רייכער לי־טעראַרישער ירושה פאר דער מאדערנער יודישער קולטור און ליטעראטור.

מענדעלע איז געווען דער ערשטער, וואס האט זיך געשטעלט מיט'ן פנים צו דער יודישער אלטעג־ליכקייט און האט אויסגעטרעטען אוועג אין דער יודישער ליטעראטור פאר'ן געזונדען שעפערישען רעאליזם. ער איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט מייסטעריש געשילדערט די סאציאלע און עקא־נאמישע רעכטלאזיגקייטען פון די יודישע פאלקס־מאסען.

מענדעלע איז געווען דער קעמפער נישט בלויז געגען די אויסערליכע אומגערעכטיגקייטען, נאר האט אויך אהן רחמנות געריסען די מאסקעס און אוועקגעשטעלט אין דער גאנצער נאקעטער מיאוסקייט די כלל־פערזאָרגער, וועלכע רייטען אומ־געשטערט אויף דער פערפאלגטער און דערשלאגע־נער קליאטשע.

אויפ'ן פאן פון דער דאזיגער ווירקליכקייט מאלט אונז דער קינסטלער אויף א ברייטען לייוו־ווענט דעם גאנצען לעבענס־שטייגער פון דער יודי־שער געזעלשאפט, ארויספיהרענדיג א גאנצע גאלע־ריע טיפען און געשטאלטען, וועלכע זענען ווי לעבע־דיגע סימבאלען פון דער פערפאלגטער יודישער מא־סע, ביז'ן הייטיגען טאג.

מענדעלע איז געווען נישט בלויז דער קעמפער פון זיין דור, נאר האט אויך אנגעצייכענט א וועג פאר די שפעטערדיגע דורות, וועלכע פייערט אזוי אימפאזאנט זיין 100־טען געבוירענטאג.

אין דער צייט פון עקאנאמישען ווירטשאפטלי־כען קריזיס, וועלכער שפרייט זיך אויס ווי א שווע־רער וואלקען איבער די קעפ פון די יודישע פאלקס־מאסען, אין א צייט פון קולטור־פערווילדונג, וועל־כע בעהערשט וואס אמאל מעהר דאס געזעלשאפט־ליכע לעבען בעקומען די מענדעלע - פייערונגען די בעדייטונג פון א רוף צו די יודישע פאלקס־מאסען צו מאביליזירען זייערע כחות צום קאמף פאר פער־טיידיגען זייער קולטור - בעדערפענישען.

מיר זענען זיכער, אז אויך די לאדזער יודישע געזעלשאפט וועט פערשטיין ווי נעהעריג אפצושא־צען די פערדינסטען פון דעם גרויסען יודישען פאלקס שרייבער און וועט פערוואנדלען דעם מענדעלע־חודש אין לאדז (15 יאנואר — 15 פעברואר) אין א פייערליכען יום־טוב פון דער מאדערנער יודישער קולטור.

מענדעלע - קאמיטעט ביי דער געז. פריינד פון ייווא אין לאדז:

(—) געזעלשאפט פריינד פון ייווא אין לאדז
(—) זשורנאליסטען־סינדיקאט, יודישע סעקציע
(—) געזעלשאפט פריינד פון ארב. פאלעסטינע
(—) עספעראנטיסטען־קלוב אין לאדז
(—) צענטראלער האנדוו.־פערבאנד אין לאדז
(—) האנדווערקער - עקספאזיטור אין לאדז
(—) צענטר. קליינהענדלער פער. פאמארסקא 15
(—) יודישע געזעלשאפט פאר לאנדקענטשאפט
(—) געזעלשאפט שול־קולט
(—) „שיר“־כאר
(—) ביבליאטעק א. נ. פון א. אייזענשלאס
(—) ספארט - קלוב שטערן
(—) יודישע טעאטער־סטודיע
(—) יוד. לאקאטארן און סוב־לאקאטארען פעראיין אין לאדז
(—) פעראיין פון גייסטיגע אנגעשטעלטע און ביורא - ארבייטער

בעריכטס=פערזאמלונג אין קליינהענדלער-פעראיין
(פל. וואלנאשטשי 3)

פערגאנגענעם זונטאג איז אין קליינהענדלער־פעראיין (פל. וואלנאשטשי 3) פארגעקומען א בע־ריכטס־פערזאמלונג, אויף וועלכער דער וויצע־פרע־זעס ה' משה אבראמזאן האט אפגעגעבען א בע־ריכט פון לעצטען קליינהענדלער־צוזאמענפאהר אין ווארשא. דער רעדנער שטעלט זיך אפ אויף די צרות, וואס די יודישע קליינהענדלער האבען אויס־צושטעהען פון די לעצטע אנטיסעמיטישע ארויס־טרעטונגען און די באיקאט=אקציע אויף יודישע קראמען, וואס ס'דערפיהרט די קליינהענדלער צו א רואין.

דער רעדנער דריקט אויס די האפנונג, אז נאך דעם צוזאמענפאהר וועלען אנגענומען ווערען שריט, א סוף צו מאכען צו די ענדעקיש־כוליגא־נישע ארויסטרעטונגען.

ס'ווערט דאן בעטראכט די פראגע וועגען עקזאמענס פאר פארבען־סוחרים. ס'ווערט בעשלאָ־סען דעם ענין צו בעטראכטען אויף דער זיצונג פון אויבער־ראט פון די קליינהענדלער־פעראיינען, וואס וועט פארקומען קומענדיגען מיטוואך.

א פאסאזשיר איז ארויס געפאלען פון צוג
און איז שווער פערוואונדעט געווארן

(א) אויפ'ן קאלישער באהן=הויף איז ארויס־געפאלען פון וואגאן בעת דער צוג איז נאך געווען אין פולען גאנג, דער 35־יעהריגער וולאדיסלאוו וואַירא פון גאלקובעק.

ביי וואידא'ן זענען צובראכען געווארען עט־ליכע ריפען איז האט בעקומען טיפע וואונדען אין קאפ. די פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

Dr. Wołkowyski
ציגעל=גאס 11, טעל. 02־238
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענד.

אויפן דערנער=וועג
שפאנענדער פענסאציאנעל=ראמאנטישער ראמאן

17)

— אך, דו אַלטער חרח! — האט העקאַילאָ [...]שריי געטון צום לאָקאַי, סטראשענדיג איהם [...] פינגער און זיך געלאָזט געהן דורך די צימע[...] [...]ין דער גרויסער וואוינונג אין דער ריכטונג [...]ן געליבטער'ס שלאָפצימער.

אָבער דער אַלטער לאָקאַי האט ווידער געמאַכט [...]העגונג, ווי ער וואָלט זיין באַלעבאָס געוואָלט [...]טעלען דעם וועג.

— יאָהאַן, וואס איז דאָס? — האט העקאַילא [...] א פרעג געטון.

אויפ'ן געזיכט פון אַלטען לאָקאַי האט זיך [...]לט געבעט און שרעק צוזאַמען. ער האט [...] פאַנאַנדערגעפענט די אויגען און מיט אַנ־[...]עקרימט געזיכט געמאַכט עפעס אונפער — [...]ליכע בעוועגונגען מיט די הענד.

העקאַילאָ איז געבליבען שטעהן אויף זיין אָרט. [...] צוגעשמידעטער. ער האט אין דער ערשטער [...] נישט געוואוסט, וואָס דער אַלטער וויל. [...]ט איז איהם איינגעפאַלען אַ געדאַנק, אַז דער [...] איז פלוצלינג אראָפּ פון זינען, אָבער באַלד [...] איהם אַ בליץ געטון אין קאָפּ אַ שרעקליכער [...]ק, וואָס האט איהם געגעבען אַ זעץ איבער'ן [...]נען, ווי מיט אַ שארפער האַק.

ער האָט מורא געהאַט ווייטער צו טראַכטען. [...]אט איהם פערפעהלט אָטעם. אַ ווײַלע האט ער [...]איינגעהאָרכט אין דער שטילקייט וואָס ס'האט [...]רשט אין דער גרויסער דירה. ער האט געוואָלט [...]אַפען וועלכע ס'איז קלאַנגען פונ'ם שלאָפצימער, [...] זיין געליבטע האט זיך איצט געפונען. ער האט [...]ישט געהערט. אין דער גאַנצער גרויסער, שעהן [...]ליטער וואוינונג איז געווען שטיל, ווי אויף [...]ת־עולם.

— יאָ, איין זאַך האט העקאילאָ איצט געהערט — [...] קלאַפען פון זיין אייגען האַרץ!

— יאָהאַן, זאָג, וואָס איז געשעהען? פאַרוואָס [...] מיך נישט געהן ווייטער?.. — האט שוין דאָס העקאַילאָ געפרעגט מיט אַ הייכערער שטים. — [...]ייסט פון עפּעס? האסט מורא אויסצוזאָגען?

— איך... איך... קאָן נישט רעדען... — האט דער אַלטער לאָקאַי גענומען שפּעטשען.

— פאַרוואָס קאָנסטו נישט רעדען?

— זאָל... זאָל דער הער מאַיאָר... זאָל... ער איצט אַוועקגעהן, אום גאָט'ס ווילען!.. — האט דער אַלטער גענומען שלוכצען און טרעהרען האָבען זיך בעוויזען אין זיינע אויגען.

פאַר העקאַילאָ'ן איז שוין איצט אַלץ געווען קלאָר. אַ ווײַלע איז ער געשטאַנען מיט אויפגעריסענע אויגען. ס'האט זיך איהם געדוכט, אַז ער וועט משוגע ווערען. ער האט געוואָלט צולויפען צום שלאָפצימער, אויפרייסען די טיר, ווילדעווען, שרייען, דער'הרג'ע נען... דאָס בלוט האט געברויזט אין זיינע אָדערען. די פויסטען האָבען זיך געבײַלט. אין האַלז האָבען גע שטיקט טרעהרען.

אָבער אנשטאט עפּעס צו טון, צו ווילדעוען, שרייען, הרג'ענען, האט ער זיך שווער אַוועקגעזעצט אויף אַ פאָטעל און געקוקט אַ ווײַלע פאַר זיך מיט אַ וואַהנזיניגען בליק.

דער אַלטער לאָקאַי האט זיך געבראָכען די הענד און נישט אויפגעהערט צו שפּעטשען:

— זאָל דער הער מאַיאָר אַוועקגעהן... די מאַ־דאַם האט געזאָגט, אז דער הער מאַיאָר דאַרף קומען אין אָוונד און איצט איז דאָך ערשט צווי בייטאָג... אָ, וואָס פאַר אַנ'אומגליק...

— אַנ'אומגליק זאָגסטו? — האט העקאַילאָ דערשראָקען אַ פרעג געטון.

— ניין... ניין... כ'האָב גאָרנישט געזאָגט... אָבער זאָל דער הער מאַיאָר אַוועקגעהן... ס'קאָן גע־שעהען... כ'ווייס... שרעקליכע זאַכען... יאָ... יאָ... זאָל דער הער מאַיאָר קומען שפּעטער... איך האָב מורא...

העקאַילאָ דערמאָנט זיך; ווען ער איז אַוועק איבערדערפריה, האט ער געזאָגט צו זיין געליבטער, אַז ער וועט קומען שפּעט אין אָוונד, ווייל ער האט זעהר אַ סך אַרבייט אין געריכט. איצט איז פאַר איהם אַלץ קלאָר, אַלץ.. דער דאָזיגער אַלטער האט מורא פאַר אַ קאַטאַסטראָפּע... ער פערשטעהט איהם...

יאָ, עס קאָן קומען צו אַנ'אומגליק.

העקאַילאָ פיהלט, ווי דער קאָפּ ברעכט איהם, ווי אין די אויערען קלינגט. „אַזוי גאָר?.. זי איז דאָרטען נישט אַליין?“... און ווען ער שטעלט זיך פאָר, וואָס עס קומט איצט פאָר דאָרטען — פיהלט ער ווי דאָס האַרץ קלעמט זיך איהם איין פאַר שרעקליכען ווערטאָג.

פלוצלינג גיט ער זיך אַ הויב פון אָרט, שטופּט אָפּ מיט כח דעם לאָקאַי, וועלכער פּראָבירט איהם צו פערשטעלען, ווי פריהער, דעם וועג, און געהט צו אויף די שפּיץ־פינגער צו דער טיר פונ'ם שלאָפ־צימער.

ער קלאַפּט אָן עטליכע מאָל מיט'ן פינגער. זיין געזיכט זעהט איצט אויס ווילד און פערקרימט.

— גאָט איז מיט אייך, וואָס טוט איהר, וואָס טוט איהר!... — איז דער לאָקאַי אויך צוגעלאָפען צו דער טיר, — איהר ברענגט אַנ'אומגליק... עס וועט זיין שרעקליך, שרעקליך... ווי גאָט איז אייך ליב, געהט איצט אַוועק!...

העקאַילאָ האט אָנגעכאַפּט דעם אַלטען פאַר'ן האַלז און מיט אַ סאַפּענדיגער שטים אַ זאָג געטון:

— שווייג, אַוועק, אַז נישט פאַלסטו אַ טויטער פון מיינע הענד!

דער אַלטער איז אַנידערגעפאַלען אויף ד'ערד און זיך גענומען קאָרטשען פאַר ווערטאָג און שרעק.

— אָ, אָ... אַנ'אומגליק! אַנ'אומגליק! — האט ער אָנגעהויבען שטיל צו וואַיען.

העקאַילאָ האט נאָכאַמאָל געקלאַפּט מיט'ן פינ־גער אין דער טיר, אָבער דאָס מאָל — אַ סך האַסטי־גער און שטאַרקער.

קיינער האט פון אינווייניג נישט געענטפערט. ער האט זיך איינגעהערט: ער האט דייטליך געהערט דאָס אָטעמען פון צוויי שלאָפענדיגע מענשען. איי־נער האט געאָטעמט לייכטער, דער צווייטער — שווערער, כמעט ווי געכראָפּעט.

ער שטעקט אַריין די האַנד אין טאַש: ניין, דער רעוואָלווער איז נישטאָ! ער טראָגט איהם לעצ־טענס זעהר זעלטען. דער רעוואָלווער געפינט זיך אין שופלאָד פונ'ם שרייבטיש. זאָל ער איהם נע־מען? איז ער איהם איצט נויטיג? זאָל ער הרג'ענען אַ גנב און אַ שפּיאָן, אויך ווערען אַ מערדער?! אויב איצט וועט עפּעס געשעהען, וועט מען דאָך איהם זיכער כאַפּען. דאַן וועט מען איהם אויפהענגען אָדער פער'משפּט'ען אויף אייביגע תפיסה.

זאָל ער צוברעכען זיין לעבען צוליב דער דאָזיגער פרוי? האט ער עס דען ווייניג שוין צוברא־כען? איז ער צוליב איהר נישט געוואָרען אַ פער־ברעכער? מוז ער דען איצט צוליב איהר נישט אַנט־לויפען? האט ער פאַר איהר נישט געבראַכט די שווערסטע קרבנות? האט ער דען נישט צוליב איהר אַ חל געמאַכט פון זיין גאַנצער קאַריערע, זיין גאַנצען אָנזעהן אין דער געזעלשאַפט?

און זי? זי טרעט זיינע הייסע געפיהלען מיט די פיס. זי פערשמוצט זיין בעט מיט די זינד פון אַ גאַסען־פרוי. ער האט קיינמאָל נישט געגלויבט, אַז זי וועט טיילען איהר קערפער מיט אַ צווייטען. צי בלויז מיט נאָך איינעם? ניין, ער גלויבט שוין נישט מעהר דער דאָזיגער פרוי!

און ווען די דאָזיגע געדאַנקען געהען איהם אַדורך דורכ'ן קאָפּ, פיהלט ער עפּעס אַ מאָדנע דער־לייכטערונג. ס'איז שוין נישט מעהר יענער שרעק־ליכער ווערטאָג פון פריהער, ווען ס'איז געקומען דער חשד, אַז זי איז נישט אַליין אין איהר צימער.

ביסלעכווייז ענטשטעהט אין זיין נשמה אַ שרעק־ליכער האַס צו דער דאָזיגער פרוי, וואָס האט איהם אויף אַזאַ נידערטרעכטיגען אופן אָפּגענאַרט. אין דעם גרויסען בעכער פון ליבע הויבען־אָן אַריינטריפען גרויסע טראָפּענס פון האַס... דאָס טרעפט דאָך אַזוי אָפט...

אָבער זאָל זי וויסען, אַז ער האט געזעהן איהר פערראַט. ער וויל האָבען די סאַטיספאַקציע צו כאַפּען זי ביי דער האַנד. ער איז נייגעריג צו וויסען, וואָס זי וועט זאָגען: וועט זי חרטה האָבען? וועט זי פּרובירען זיך פערטיידיגען? אָדער אפשר וועט זי ציניש שמייכלען?

ער קלאַפּט נאָכאַמאָל אָן: הויך, שטאַרק און עטליכע מאָל. מען ענטפערט נישט. „זעהט אויס, אַז נאָכ'ן אָנשיכור'ן זיך מיט'ן געטראַנק, וואָס הייסט ליבע, שלאָפט מען געשמאַקער, ווי נאָך אָנ'שיכור'ן זיך מיט בראַנפען“... — טראַכט העקאַילאָ און ער פיהלט, ווי זיין געזיכט קרימט זיך איהם אַזש אויס פון ווערטאָג.

ער דערמאָנט זיך אויך אָן ענליכע מאָמענטען, ווען ער איז, נאָך שעה'ן פערברענגען מיט איהר אין צוברויזטער ליידענשאַפט, אויך געשלאָפען ווי אַ געהרג'עטער... איצט שיכור־אָן זי, די דאָזיגע מכשפה, אַ צווייטען...

— געהט אַוועק, הער מאַיאָר... ברענגט נישט אויף זיך קיין אומגליק... — בעט אַלץ מיט אַ וויי־נענדיגער שטים דער אַלטער לאָקאַי.

(פאָרטזעצונג קומט)

די סודות פון צימער נומער 40 א. ב.

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

בען שוין לאנג געהאט אדורכגעלעזען די קאמפלי־צירטע דעפעשע.

אלע בעוועגונגען פון די דייטשע קריגס שיפען וועגען וועלכע זייערע קאמאנדירען האבען מיטגע־טיילט דער דייטשער מאכט זענען תיכף בעקאנט גע־ווארען אין צימער נומער 40, און די מעטאדע פון די אזוי גערופענע „ראדיא בעגרענצונג" האט באלד געגעבען די מעגליכקייט פעסטצושטעלען, וואו די שיף געפינט זיך. א דייטש „אונטער־וואסער"־שיפעל האט זיך געקענט געפינען טויזענטער קילאמעטער ווייט ערגעץ צווישען די וויסטע וואסערען פון צפון אטלאנטיק, נאר איהר יעדע בעוועגונג טאג נאך טאג איז אנגעצייכענט געווארען אויף די קארטען פון צימער נומער 40 און עס האבען זי שוין געיאגט די שנעלע צושטערער. בעזונדערס האבען א סך גע־רעדט די קאמאנדירען פון די צעפעלינען, וואס זענען אוועק אויף נאכט אטאקעס צו די ענגלישע ברעגעס און דאס דאזיגע איבריגע פלוידערען איז געווען די סיבה פון דער צושטערונג פון נישט איין לופט שיף.

א מעת לעת פאר דער ים שלאכט ביי דאגער באנקא האט דאס צימער נומער 40 שוין געוואוסט דעם צוזאמענשטעל און שעה אין וועלכע די דייטשע עסקאדרע וועט ארויס אין ים, עס האט פריהצייטיג געמעלדעט וועגען א רייהע געפלאנטע לופט אנגרי־פען, זי האט איבערגעכאפט און אויפגעכאפט א ראדי־יא פון וועלכע די ענגלענדער האבען זיך דער וואוסט, אז דער געוועזענער ענגלישער קאנסול און אירלענ־דישער פאטריאט סער ראזשער קעזמענט פאהרט אפ צו די ברעגעס פון אירלאנד אויף א אונטער־וואסער־שיפעל, בכדי דארט צו ארגאניזירען א אויפשטאנד — אלס רעזולטאט איז קעזמענט דערשאסען געווארען, אבער דער וויכטיגסטער אויפטו פון די מענשען פון צימער 40 א. ב. איז אפשר געווען דאס אויפשאפי־רען די טעלעגראמען פון דייטשען אויסערן מיניסטער צימערמאן צום דייטשען אמבאסאדאר אין די פער־אייניגטע שטאטען, אין וועלכע ער איז אויפגעפאר־דערט געווארען אנצוהויבען געהיימע אונטערהאנד לונגען מיט מעקסיקא בכדי זי אריינצוציהען אין דער מלחמה אויף דער זייט פון דייטשלאנד. מעקסיקא פון איהר זייט וואלט געדארפט בעוועגען יאפאן צו פערראטען די פערבינדעטע און דערפאר האט דייטשלאנד צוגעזאגט אוועקצוגעבען יאפאן די אמע־ריקאנישע בעזיצונגען אויפ'ן שטילען אקעאן און די מעקסיקאנער האבען געזאלט בעקומען די דרומדיגע שטאטען פון די פעראייניגטע שטאטען.

א צווייטער פאקטאר, וואס האט געווירקט אויף די פעראייניגטע שטאטען איז געווען די טעטיגקייט פון די דייטשע אגענטען אויף דעם טעריטאריום פון די פעראייניגטע שטאטען וואס איז אנגעפיהרט געווא־רען דורכ'ן קומענדיגען קאנצלער און דאן נאך קריגס אטאשע פאן פאפען. די דאזיגע ענטדעקונגען האט אויך געמאכט דאס צימער 40 א. ב.

וועגען שפיאנאזש און קאנטער־שפיאנאזש זענען נאך דער מלחמה ערשינען הונדערטער ביכער, צום טייל אנגעשריבען דורך, זעהר פראנט־ווארטליכע מענשען, אבער די אלע ביכער דעקען נישט אויף די אמת'ע סודות אפילו איצט 18 יאהר נאך דער מלחמה. עס זעהט אויס, אז די סודות קענען נאך צונויף קומען. דאסזעלבע בעמערקט זיך אויך אין דעם בוך פון אדמיראל האלס סעקרעטאר, אין וועלכען עס ווערען דערצעהלט פערשידענע עפיזאדען, דראמא־טישע און אנעקדאטישע עס ווערט אבער גארנישט דערצעהלט פון דער „טעכניק".

היינט די דערעפענונג פון דער מענדעלע־וואך ביי „תרבות"

היינט, דאנערשטאג, 8,30 אוונט הויבט זיך אן די העבראאישע מענדעלע־וואך, וועלכע איז איינגעארדענט דורך „תרבות" און אלע ציוניסטישע גרופירונגען. די מענדעלע וואך הויבט זיך אן מיט א פייערליכער אקאדעמיע, וועלכע קומט היינט פאר אין זאל פון „הזמיר", מיט דער בעטייליגונג פון דר. חיים ארמיאן, דר. חיים בערלאס, רעד. א. לובאשיצקי און דר. נתן עק. רעציטאציעס: דיכטער יצחק קאצענעלזאן און דיכטער יחיאל ראזענצווייג און דער „הזמיר"־כאר.

צו דער דאזיגער פייערליכער אקאדעמיע האבען מיר דעם כבוד אייך איינצולאדענען:

„תרבות", ציוניסטישע ארגאניזאציע, התאחדות צ. ס. התאחדות, התחיה, דורשי ציון, ברית הקנאים, גורדיניה, החלוץ הכלל ציוני, החלוץ המדינתי, ההלוץ בעל מלאכה, העובד, הנוער הציוני, השומר הצעיר, מכבי, הזמיר, שיר, זש. ט. ק, ביבליאטעק עבריה, ביבליאטעק אויפן נאמען א. ב. גורדין, האנטווערקער־פעראיין, וויזא, יונג וויזא, חברת דורשי אוניברסיטה.

חיים סעמיאטיצקי־אוונטען אין לאדז

(ש) ווי בעקאנט, האט געוויילט אין אונזער שטאט דער יונגער בעגאבטער דיכטער חיים סע־מיאטיצקי פון ווארשע, וועמענס ערשטער לידער־בוך „אויסגעשטרעקטע הענט" האט ארויסגערופען א גרויסען אויפטועהן אין דער יודישער ליטעראטור־קריטיק.

די היגע שרייבער־משפחה האט איהם איינ־געארדענט א זעהר־געלונגענעם דיכטער־אוונד אין זאל פון „זשעטעקא", וואו עס זענען אויפגעטראטען מיט גרעסערע רעדעס און ליטעראריש שאפונגען די בעקאנטע דיכטער יצחק קאצענעלסאן, משה בראדערזאן און ישראל ראבאן. צום סוף האט דער פערזאמעלטער עולם מיט צופרידענהייט אויפגע־נומען און בעדאנקט סעמיאטיצקי'ן פאר'ן לייענען זיינע פרעכטיגע לידער.

* * *

אין קיבוץ בארעכאוו איז אויך פארגעקומען א קבלת־פנים־אוונט פאר'ן דיכטער חיים סעמיא־טיצקי. דעם גאסט האט פארגעשטעלט און געגעבען א שיינע אפשאצונג דער דיכטער יצחק קאצע־נעלסאן.

מוזיקאלישע נאטיצען

קאנצערטען

הימעל און ערד און קאנצערטען.

לויט די צאהל קאנצערטען, וואס איז לעצטענס געווען אין לאדז, קען זיך אויסדוכטען, אז אונזערע גאנצע אויפמערקזאמקייט איז נאר געווענדעט אויף דער מוזיק און זי איז אונזער איינציגע לעבענס־דערהאלטונג. ליידער, האבען מיר אויסער מוזיק און קאנצערטען אויך אנדערע דאגות און קאנצערטען אויב נאטירען מיר זיי, טוען מיר עס נאר דערפאר. ווייל א גוטער קאנצערט איז עליל, כאטש אויף א שעה צו בעפרייען פון די אונז דריקענדע זארגען...

* * *

דער לעצטער פילהארמאנישער פריהמארגען־קאנצערט אין „ראזמאיטאשטשי", וואס איז טראנס־מיטירט געווארען אויף אלע פוילישע ראדיא־סטא־ציעס, איז געווען אינטערעסאנט דערמיט, וואס עס האט אין איהם אויפגעטרעטען א קינד פון אונ־זער שטאט פרל. שמוקלער.

אין סענסאנס'עס קלאוויר־קאנצערט, האט די שפילערין ארויסגעוויזען געפיהל פאר ריטם און ווייט־ענטוויקעלטע טעכניק. האבענדיג אזעלכע מעג־ליכקייטען, וואונדערט אונז, וואס מיר הערען פון פרל. שמוקלער אזוי זעלטען.

דעם קאנצערט האט געלייטעט דיר. טעאדאר רידער מיט זיין געוואוינטער מוזיקאלישער רוטין און האט פערדינט דעם בעקומענעם בייפאל.

* * *

די רוסישע זינגערין מאקסאקאווא, איז א גאנץ פיינע ערשיינונג, זינגט ווי א רוסין, ד.ה. געפיהל און אויסדרוקספול, אבער פון דער באראסאווא צו איהר, איז א ווייטער מהלך.

איהר מעצא־סאפראן־שטימע האט אין זיך ווע־ניג קלארקייט, און אין טיפערען רעגיסטער, הערט מען נישט, ווי ביי א מעצא־סאפראן־שטימע, די עכטע, הארציגע „ברוסט־טענער". עס איז אמת, אז מיט אזא דיקציע און מיט אזא טעמפעראמענט, פאר וועלכען די עסטראדע איז צו ענג, קען מען אפילו אויך זינגען די „האבאנערע" פון קארמען, אבער די לייכטע לידער, וועלכע האבען דאמינירט אין איהר פראגראם, האבען נישט איבערגעלאזט קיין טיפערען איינדרוק.

ליבליך און הארציג זענען געווען נאר די גריג־לידער, „פריהלינגס־בלום", און „די ערשטע בעגעגעניש" און די פאזש־אריע פון „הוגענאטען". מערקווירדיג, די רוסישע לידער און ארייען פון רימסקי קארסאקאוו, האט געזונגען די רוסין מאק־סאקאווא, עכט רוסיש, אבער אהן רוסישען נאכ־קלאנג.

Ds—ki.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

נאר נאך היינט צו בילינגע פרייזען „תל־אביב"

נאך היינט דאנערשטאג 9 אוונד ווערט אין „ראזמאיטאשטשי" געגעבען די לעצטע בילינגע פארשטעלונג „תל־אביב".

געזעגנונגס־קאנצערט פון סאוויעטישען פידעל־שפילער דוד אויסטראך

היינט דאנערשטאג 8.30 אוונד קומט פאר אין פילהארמאניע דער 2־טער און לעצטער קאנצערט פון זיין אפפאהרען פון פוילען פון בעקאנטען סאוויעטישען פידעל־ווירטואז דוד אויסטראך.

היינט וועט דאס מוזיקאלישע לאדז זיך געזעגנען מיט דעם בעליבטען פידעל־קינסטלער דוד אויסטראך וועלכער האט ביי די פאריגע קאנצערטען געהאט א קאלאסאלען ערפאלג.

צווייטער ווארט־ און געזאנג־קאנצערט פון אברהם ברייזבלאט אין זש. ט. ק.

שבת 9 אוונד קומט פאר אין לאקאל פון זש. ט. ק. (וואלטשאנסקא 35) דער 2־טער געזאנג און רעציטאציע אוונד פון דעם טאלאנטפולען ארטיסט אברהם ברייזבלאט.

דער יונגער ארטיסט איז אן אבסאלווענט פון דער ווייטבערטס ערשטער טעאטער־סטודיע און זיינע רעציטאציעס און ספעציעל די געזאנג נומערן צייכענען זיך אויס מיט אריגינעלער אינטערפרעטאציע.

ברייזבלאט טרעט איצט אויף מיט א געענדערטער פראגראם, אין וועלכען ס'געהען אריין שאפונגען פון נאדיר, אייגנהארן, שולשטיין, קולבאק, פעפער, קנאפהייס און אויך פאלקס־לידער.

לעצטער קאנצערט פון סאוויעטישען פיאניסט ג. גינזבורג

זונטאג, דעם 26־טען 8.30 אוונד קומט פאר אין זאל פילהארמאניע א קאנצערט פון אויבענדערמאנטען קינסטלער.

ס'איז צו האפען, אז אויך דער אפשיידס־קאנצערט פון בעגאבטען סאוויעטישען קינסטלער וועט ארויסרופען א גרויסען ערפאלג.

וויטערדיגע פארשטעלונגען פון דער יודישער טעאטער־סטודיע אין ראזמאיטאשטשי טעאטער

שבת ד. 25 ד. ח. 6.15 אוונד ווערט געשפילט דורך דער יודישער טעאטער־סטודיע אין „ראזמאיטאשטשי" טעאטער א רעפערטואזש אין 16 בילדער „מיינע הייבען, איהר האט פערשפילט".

זונטאג ד. 26־טען ד. ח. 6.15 אוונד „מסעות בנימין השלישי".

פון פוילישען טעאטער

אין שטאטישען פוילישען טעאטער ווערט היינט 8.30 אוונד געשפילט „כצע וולאשניע טשעביע".

מארגען פרייטאג 8.30 אוונד ווערט געשפילט „פיקא פאני גענעראלאווע".

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט.־ געשלעכטס־קראנקהייטען און מענער־שוועכע
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג. אלע ארט אנאליזען פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען
א ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען.

קלאנג־קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

היינט פרעזענטירט מיר!
דעם אויסערגעוועהנליכען ליבעס־פילם
„כינעזישע ים'ן"
רעזשיסירט דורך — Tay Garnett
אין די הויפט־ראלען: Jean Harlow, Clark Gable, Walace Beery
אויסערן פראגראם: קלאנג־פילם־צוגאבע און אקטואליטעטען פון „פאטע".
אנהייב פון די סעאנסען 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

פריוואטע רעטונגס־פאגאטאוויע
פלאץ וואלבאשטשי 10
טעל. 2222־6
איז טעטיג אהן איבעררייס בייטאג און ביינאכט, ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטען.

קליינע אנאנסען!
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אכטונג! דער ניי־רעמאנטירטער ענגלישער זאל (וואלטשאנסקא) מיט א שענעם מאנער־זאל מיט א גרויסער היגיענישער כשר'ער קוך, מיט די נייסטע געשירען און טיש־בעשטעק חתונות געגעבען אויף חתונות נאר פאר זעלבע 1־טער מאי 2. קומט און איר ווייגט אייך!

אינטערעסאנט פאר דאמען־כאר שניידער און פריוואט! מאדעלען שעהנע אויס וויעץ. איך בלייב קירצע צייט. ליפאווע 1, וו. 7, 2־טער שטאק.

כ'וויל קויפען געלעגענהייטליך ווינשען אנ'אמעריקאנער ביורא. אונטער „Gotówka" אין אדמ.

ס'איז געפונען געווארען א אויסשטעלער זאנד, ארדרע מ. יעווסקי. אפצונעהמען בעגען קאסטען אין אדמיג.

נאכט - לעגבור! ערשטקלאסיג מאדערן איינגעריכטעט פאר א 1.25 איינצעלנע צימער נאר 1.50 זל. ביי לאדז, קילינסקיעגא 41 וו. 39

ראקאלעז
אכטונג! צו פערמיטען 1 צימער און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען. נאוואמיעסקא 21, ביים ווירט וורובלעווסקי.

איינינע פאבריקס־לאקאלען, פער־שירענע גרעסע, צענטראל־בעהייצונג, אויך אנדערע בעקוועהמליכקייטען בילינג צו פערמיטען. טעלעפאנירען 173-25.

פערשידענעס
איך זוך בעשעפטיגונג ביי וואס עס זאל נאר נישט זיין, פיזישע אדער גייס־טיגע ארבייט פאר א קליינעם געהאלט. אפפערטען אונטער „קיעלצער" אין אדמ.

פערשידענע הייזער צו פערקויפען אויך מיט בעוועלבער, אויך שאפעס פאר פערד און קיה, פאסענד פאר הענדלער און דראזשקעזשעס צום פרייז פון 2500 ביז 6500 זל. זאווי 2 קאלאניאל־געוועל־בער פאר 400 זל. און 700 זל. אפפערטן אונטער „M. M." אין אדמ.

לעטשניצע פאר וועגערלישע־קראנקע מענער - שוועכע און הויט־קראנקהייטען פון דאקטוירים ספעציאליסטען פיעטריקאווער 45 טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונד. פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי־דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונד. א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען־קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09.
נעהמט אן פון 4—8 אוונד.

פערלאג ח. בזשאזא – ווארשא
נאר וואס דערשינען
י. י. זינגער
די ברידער אשכנזי
I־טער טייל (געבונדען) פרייז 3.50
II „ (קומענס אין הימל) 3.50
III „ (שפינוועב'ס) 3.50
אלע 3 בענדער צוזאמען 10.50 גילדן
הויפט־פערקויף: Kult-Buch" Warszawa.
אין לאדז צו בעקומען ביים פערמרעטער פון „קולט־ביך" ה. זילבערבערג אין „קולטור־ליגע", זאכאדניא 68, טעל. 191-15 יעדען טאג: פון 8 ביז 9 אוונט

Dr. med. W. ŻADZIEWICZ
ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז און קעהלקאפף־קראנקהייטען
Piotrkowska 169, tel. 125-26.
נעמט אן פון 5–8 אוונד.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעהמט אן פון 8-11 און פון 4-8 אין אוונד. זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע־זאל.

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אוו. אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פרייזען.

לעטשניצע פון דאקטוירים־ ספעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעלעפאן 137-63
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים: דר. קויפמאן, דר. לאנדקאפ, דר. דינעזאן, דר. רויטער, דר. שפירא, דר. שמערלאווסקי, דר. י. איציקזאן, דר. סטופאי, דר. שמירגעלד (נערווען קראנקה.) און דענטיסטין סטאראפאלסקא
וויזיטען אין שטאט
אלע ארט מעדיצינישע הילף.
קאבינעט פאר פיזיקאלישער טעראפיע
א וויזיט 3 זל.

Dr. I. SILBERSTROM
Kilińskiego 127
ספעציאל־ארצט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקהייטען
קווארץ־לאמפ, — ראדיקאלע בעזייטיגונג פון איבריגע האר.
נעהמט אן פון 4—8 אוונד.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman